

Empowered lives.
Resilient nations.

รูปแบบการพัฒนา ศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิม ระดับจังหวัด

กรณีศึกษา

สมาคมมุสลิมจังหวัดสงขลาและจังหวัดยะลา

© สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2558

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย

อาคารองค์การสหประชาชาติ ชั้น 12 ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ 10200

โทรศัพท์ +66 (0) 2304 9100

โทรสาร +66 (0) 2280 0556

อีเมลล์ info.thailand@undp.org

เว็บไซต์ <http://www.th.undp.org>

ISBN: 978-974-680-392-2

จัดทำโดย สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย

คำนำ

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิม: กรณีศึกษาสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและยะลา เป็นเอกสารที่เรียบเรียงและวิเคราะห์กระบวนการที่ใช้ในการสร้างเสริมขีดความสามารถขององค์กรซึ่งมีจุดก่อเกิดและวิวัฒนาการที่ต่างกันแต่มีจุดมุ่งหมายเหมือนกัน คือการเป็นเป็นองค์กรสตรีมุสลิมที่เข้มแข็ง มีภาคีเครือข่ายครอบคลุมทั้งจังหวัดเพื่อเป็นกลไกในการดูแลคุณภาพชีวิตและสวัสดิการของคนในชุมชนโดยยึดหลักอิสลามในการทำงาน

สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลาเป็นสมาชิกของสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจาก 14 จังหวัดในภาคใต้ ก่อตั้งขึ้นในปี 2555 ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพสตรีตามวิถีอิสลาม (The Leadership Programme for Muslim Women in Southern Thailand) ที่ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร่วมกับสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในระหว่างเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2557 สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและยะลาได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้อย่างเข้มข้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรในการดำเนินงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ และเพื่อเป็นการนำร่องให้จังหวัดอื่นๆ ในระยะต่อไป

เอกสารเล่มนี้รวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับแบบจำลองและกิจกรรมในการพัฒนาสมาคมทั้งสองแห่ง ตลอดจนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นและความท้าทายสำหรับก้าวต่อไป แม้จะเป็นการเรียนรู้ในระยะเวลานั้น แต่ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นสามารถใช้เป็นแนวทางเริ่มต้นสำหรับกลุ่ม/เครือข่ายสตรีอื่นๆ ที่มีความสนใจจะยกระดับการทำงานเพื่อสังคมให้เกิดผลกระทบในวงกว้างและเป็นระบบยิ่งขึ้น

สารบัญ

คำนำ

1 บทนำ	1
ความเป็นมา	1
สมาคมสตรีมุสลิม องค์การของคนจิตอาสา เพื่อการพัฒนาชุมชน	3
แนวทางการพัฒนาองค์กรสตรีมุสลิมให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน	4
2 รูปแบบการพัฒนาศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์ยะลา	7
การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร	8
การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเบื้องต้น	15
การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรนักสื่อสารชุมชน	17
การประชุมเชิงปฏิบัติการสรุปบทเรียนและองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพองค์กร	21
การประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดอื่นๆ ที่เป็นสมาชิกสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้	23
3 เส้นทางพัฒนาของสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและยะลา: บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ	34
สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา	34
สมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลา	40
แบบจำลองการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรสตรีมุสลิมระดับจังหวัด	44
สรุปและข้อเสนอแนะ	49
ปัจจัยมบท	50
ภาคผนวก	
ภาคผนวก 1 รายชื่อกรรมการสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและจังหวัดยะลา	52
ภาคผนวก 2 ปัญหาของชุมชนมุสลิมในจังหวัดกระบี่	54
ภาคผนวก 3 ความฝันและปัญหาของชุมชนมุสลิมจังหวัดสงขลา	55
ภาคผนวก 4 ข้อบังคับของสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา	58

สารบัญตาราง

ตารางที่ 3.1	การวิเคราะห์ภาคีและเครือข่าย สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา	35
ตารางที่ 3.2	แผนงานปี 2558 สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา	39
ตารางที่ 3.3	ผลการดำเนินงานตามแผนงาน	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

แม้ประเทศไทยจะมีความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ มาเป็นลำดับและถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle income country) ตามคำนิยามขององค์การสหประชาชาติ แต่เมื่อพิจารณาในมิติของความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย พบว่ายังมีช่องว่างในการพัฒนาในเกือบทุกด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคใต้ของประเทศ ดัชนีการพัฒนามิติหญิงชาย (Gender-Related Development Index) ของประเทศไทยซึ่งได้จัดลำดับความเสมอภาคในการพัฒนาระหว่างหญิงชายใน 6 ด้านได้แก่ สุขภาพ การศึกษา รายได้ การทำงาน การมีส่วนร่วม และบทบาทผู้นำ สะท้อนให้เห็นว่าระหว่างปี 2550-2551 จังหวัดในภาคใต้หลายจังหวัด รวมทั้งจังหวัดที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิมมีช่องว่างในการพัฒนาระหว่างหญิงชายทั้ง 6 ด้านอยู่ในลำดับท้ายๆ ของประเทศ¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการมีส่วนร่วมและบทบาทผู้นำโดยจังหวัดที่มีลำดับดัชนีมิติหญิงชายต่ำที่สุดของประเทศได้แก่จังหวัดยะลา (ลำดับที่ 73) บัตตานี (ลำดับที่ 74) และนราธิวาส (ลำดับที่ 75) ส่วนจังหวัดที่มีดัชนีมิติหญิงชายอยู่ในลำดับต้น ๆ ของประเทศ ได้แก่จังหวัดพัทลุง (ลำดับที่ 6) และภูเก็ต (ลำดับที่ 9)

นอกจากนี้ แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) ยังระบุถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลให้สตรีมีอายุขัยเพิ่มขึ้นรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้มีจำนวนสตรีที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือเป็นหม้ายและสตรีสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่การที่จำนวนประชากรสตรีมีมากกว่าบุรุษไม่ได้ทำให้สตรีมีโอกาสทางสังคม การศึกษา และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าเทียมกับบุรุษแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้าม สังคมไทยยังคงเผชิญกับปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชาย ซึ่งเป็นผลมาจากการที่คนในสังคมบางส่วนยังมีเจตคติว่า สตรีมีความสามารถด้อยกว่าบุรุษ และปลูกฝังให้สตรีเป็นผู้ตาม เป็นช้างเท้าหลังเสมอ ส่งผลให้สตรีตกเป็นเหยื่อความรุนแรง ขาดโอกาสและการยอมรับในการเข้าร่วมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองและตำแหน่งการตัดสินใจในระดับสูง นอกจากนี้ยังมีปัญหาใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความมั่นคง เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร และสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพ ความมั่นคงปลอดภัย โอกาส สิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และคุณภาพชีวิตของสตรี โดยเฉพาะสตรีในพื้นที่ชนบท และสตรีที่จัดอยู่ในกลุ่มเปราะบางพิเศษต่างๆ²

จากสภาพปัญหาข้างต้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทยและเครือข่ายสตรีมุสลิมจาก 14 จังหวัดภาคใต้จึงได้ร่วมกันพัฒนาโครงการพัฒนาศักยภาพสตรีตามวิถีอิสลาม (The Leadership Academy Programme for Muslim Women in Southern Provinces of Thailand) เพื่อส่งเสริมบทบาทของสตรีมุสลิมใน 14 จังหวัดภาคใต้ในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหาร โดยมีระยะเวลาการดำเนินงาน 3 ปี (พฤศจิกายน 2555-ตุลาคม 2558) โครงการดังกล่าวประกอบด้วยแผนงาน 3 ด้าน ได้แก่

¹ <http://www.gender.go.th/GDIPlus>

² แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555 - 2559) สำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แผนงานที่ 1: การสร้างความเข้าใจ เจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย มุ่งสร้างความเข้าใจและการสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันกำหนดคำจำกัดความและการตีความเรื่องบทบาทหญิงชายและความเสมอภาคในกระบวนการพัฒนาในบริบทของสังคมมุสลิมในประเทศไทย และการจัดทำแนวทางการส่งเสริมบทบาทของสตรีมุสลิมในทุกสถานะเพื่อให้สตรีได้ใช้ศักยภาพของตนเพื่อเกิดคุณค่าต่อครอบครัว ชุมชน และสังคมในวงกว้าง

แผนงานที่ 2: พัฒนาทักษะ ความรู้ที่จำเป็นต่อสตรีมุสลิมในการทำหน้าที่ตามบทบาทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยกิจกรรมการศึกษาความต้องการของกลุ่มสตรีมุสลิมที่เข้าร่วมโครงการและประสบการณ์จากที่อื่นๆ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้วยการอบรม ดูงาน และการนำความรู้ไปใช้จริงในชุมชนผ่านการทำโครงการพัฒนาชุมชน การติดตามผล/แลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ การจัดทำแฟ้มผลงานเพื่อรวบรวมความรู้ที่ได้จากการทำงาน และผลงานและการจัดแสดงผลงานความสำเร็จของผู้เข้าร่วมโครงการ

แผนงานที่ 3: สร้างความเข้มแข็งเครือข่ายสตรีมุสลิมภาคใต้เพื่อเป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมศักยภาพของสตรีมุสลิม ประกอบด้วยกิจกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาองค์กร การสร้างเสริมขีดความสามารถในด้านต่างๆ ที่จำเป็นในการเป็นองค์กรกลางในการบริหารจัดการและการสนับสนุนสมาชิกเครือข่าย การขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรตามกฎหมาย และการส่งเสริมให้องค์กรได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำในการส่งเสริมศักยภาพสตรีมุสลิมในภาคใต้และขยายเครือข่ายสมาชิกไปภาคอื่นๆ

โครงการพัฒนาศักยภาพสตรีตามวิถีอิสลามมีแนวทางการทำงานโดยยึดหลักเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมและหลักความเชื่อทางศาสนาแต่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกันคือการสร้างสังคมที่เท่าเทียมและสันติสุข

ความสำเร็จประการหนึ่งของโครงการคือการรวมตัวระหว่างองค์กรสตรีมุสลิมจาก 14 จังหวัดในภาคใต้ เป็นสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้ โดยมีวิสัยทัศน์ที่เกิดจากการระดมความคิดร่วมกันว่า **“เป็นองค์กรสตรีมุสลิมที่ประสานมือและหัวใจ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนตามวิถีอิสลาม บนฐานทรัพยากรของท้องถิ่น และธรรมาภิบาลทางการเมือง”**

สมาชิกสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้ช่วยกันวาดภาพสะท้อนวิสัยทัศน์ของสมาคม

ความเข้มแข็งของสมาคมสตรีมุสลิมระดับภาคขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการแต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือความพร้อมและความเข้มแข็งขององค์กรสมาชิกซึ่งประกอบด้วยสมาคมสตรีมุสลิมระดับจังหวัดทุกจังหวัด โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมในการพัฒนาแบบจำลองในการสร้างองค์กรสตรีมุสลิมระดับจังหวัดให้เข้มแข็งโดยคัดเลือกสมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลาและสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาเป็นกรณีศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรสตรีมุสลิมจังหวัดอื่นๆ โดยดำเนินการระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม 2557

โจทย์หรือความท้าทายที่สำคัญ คือ

- 1) หลังจากจดทะเบียนเป็นสมาคมสตรีมุสลิมระดับจังหวัดแล้ว ทำอย่างไรสมาคมจะได้รับการยอมรับจากองค์กรสมาชิก และสามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้
- 2) เนื่องจากองค์กรสตรีมุสลิมที่จัดตั้งขึ้นมีเป้าหมายในทางสังคม คือเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนตามวิถีอิสลาม เป็นองค์กรของคนที่มีจิตอาสาในการทำงานเพื่อส่วนรวม (Voluntary Organization) ความท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือการสร้างผู้นำที่มีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อส่วนรวม เสียสละ มีความสุขกับการให้และอุทิศตนเพื่อการทำงานอย่างแท้จริง

สมาคมสตรีมุสลิม องค์กรของคนจิตอาสา เพื่อการพัฒนาชุมชน

ภาพลักษณ์ของสตรีมุสลิมตามความเข้าใจของคนทั่วไปหรือที่ปรากฏตามสื่อแม้กระทั่งผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามบางส่วนก็ตาม จะออกมาในลักษณะเป็นหญิงที่ถูกกดขี่จากผู้ชาย ไม่มีสิทธิมีเสียงในสังคม ตลอดจนต้องทำงานดูแลครอบครัวอยู่แต่ภายในบ้าน ทั้งๆ ที่สภาพความเป็นจริง อัล-กูรอ่านได้ยกสถานะของผู้หญิงให้มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทัดเทียมกับผู้ชาย โดยท่านศาสดาได้เปรียบความเท่าเทียมดังกล่าวเหมือนดั่งก้านของหวี และในบัจนิมโอะวาทของท่านยังได้กล่าวไว้ว่า “แท้จริงผู้ชายนั้นมีสิทธิเหนือสตรีและสตรีก็มีสิทธิเหนือชายและสิทธิดังกล่าวนี้จะทวงถามในวันพิพากษา” อิสลามได้กำหนดบทบาทของมุสลิมไว้ตามสภาพของบุคคล โดยแยกเป็นสถานภาพของผู้หญิงและชายให้เห็นเด่นชัด ทำให้บทบาทนอกบ้านส่วนใหญ่จะตกอยู่กับผู้ชาย ส่วนผู้หญิงนั้นจะมีบทบาทสำคัญภายในบ้าน แต่เมื่อถึงคราวจำเป็นก็สามารถมีบทบาทนอกบ้านได้ ดังอัลหะดิษของท่านศาสดามุฮัมมัดกล่าวว่า “อัลเลาะห์ อนุญาตให้พวกเธอออกนอกบ้านเพื่อทำธุรกิจที่จำเป็น” (โดยบุคอรี (อรุณ บุญชม, มปป.: 1140) เมื่อวิเคราะห์จากบริบทการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ที่ต้องการการมีส่วนร่วมของชายและหญิงในทุกภาคส่วน คำว่า “ธุรกิจที่จำเป็น” จึงมิได้หมายเพียงกิจของครอบครัวหรือส่วนตนเท่านั้นแต่ยังรวมถึงกิจเพื่อเพื่อนมนุษย์อื่นๆ ในสังคมด้วย

เนื่องจากสตรีเป็นประชากรครึ่งหนึ่งของสังคม การมีส่วนร่วมของสตรีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปในสังคม บทบาทของสตรีมุสลิมก็เช่นกัน ปัจจุบันมีผู้หญิงมุสลิมกระจายอยู่ในหลายภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นในระบบการศึกษา ภาคธุรกิจ โรงงานอุตสาหกรรม ในสวนยางพารา หรือแม้แต่ในภาคการเมืองและการปกครอง การวิเคราะห์จุดแข็งและข้อจำกัดของเครือข่ายสตรีมุสลิมภาคใต้ก่อนเริ่มโครงการพบว่ากลุ่มสตรีมุสลิมในชุมชนต่างๆ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดสวัสดิการช่วยเหลือ/สงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมอาชีพ การดูแลสุขภาพ การปกป้องธรรมชาติและสร้างความมั่นคงทางอาหารแบบพอเพียง ตลอดจนการเป็นนักกระจายข้อมูลข่าวสารและสื่อสารแนวราบ นอกจากนี้กลุ่มสตรีส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นและจริงจังในการทำงานโดยมีความศรัทธาอย่างแน่นแฟ้นต่อการสร้างที่ดีตามหลักอิสลาม อย่างไรก็ตามการทำงานยังมีลักษณะต่างคนต่างทำในชุมชนของตนเอง ไม่มีการเชื่อมโยงในลักษณะเครือข่ายหรือสมาคมเพื่อยกระดับสถานะขององค์กรให้เป็นนิติบุคคล ให้สามารถเข้าถึงทรัพยากรและการสนับสนุนจากภาคต่างๆ ได้มากขึ้นและยกระดับการทำงานให้มีผลกระทบในวงกว้างยิ่งขึ้น การรวมตัวกันระหว่างกลุ่มสตรีมุสลิมที่ทำงานในระดับชุมชนทุกอำเภอของจังหวัดสงขลาและยะลาและจดทะเบียนเป็นสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและสมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลาจึงเป็นก้าวสำคัญที่จะพัฒนากลุ่มสตรีมุสลิมให้เข้มแข็ง มีระบบการเชื่อมโยง

สนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการประสานสัมพันธ์กับภาคอื่นๆ อย่างเป็นระบบเพื่อทำงานเคียงคู่กับผู้ชายอย่างมีศักดิ์ศรีตามวิถีแห่งอิสลามที่ว่า “หญิงและชายต่างมีหน้าที่อย่างเท่าเทียมกันในการกำชับและสร้างสรรค์ความดีงามให้แก่สังคม และการยับยั้งห้ามปรามในการกระทำความชั่ว”

แนวทางการพัฒนาองค์กรสตรีมุสลิมให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

สมาคมสตรีมุสลิมเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรและดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์เป็นหลัก การพัฒนาองค์กรลักษณะเช่นนี้ให้มีความเข้มแข็งในระยะยาวจำเป็นต้องเข้าใจลักษณะพื้นฐานขององค์กรที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาสาสมัคร (Voluntary Organization) รวมถึงองค์ประกอบสำคัญ (Key Components) อันจะทำให้เกิดความยั่งยืนซึ่งประกอบด้วย

- 1) เป้าหมายร่วม การมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจนในการก่อตั้งองค์กรเป็นสิ่งสำคัญ สมาชิกจะต้องเข้าใจชัดเจนตรงกันว่าตั้งสมาคมมาเพื่ออะไร การมีเป้าหมายที่ชัดเจนจะช่วยให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์และภารกิจของสมาคมได้ชัดเจนด้วยเช่นเดียวกัน
- 2) ความมุ่งมั่นของแกนนำ (Commitment) การที่จะดำเนินการกิจให้ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้นั้น แกนนำผู้ร่วมจัดตั้งสมาคมจะต้องร่วมกันเสียสละและทุ่มเทอย่างมาก ทั้งร่างกายแรงใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเริ่มต้น เพราะต้องทำงานภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากร ในขณะที่เดียวกันต้องพยายามให้ภารกิจบรรลุผลเพื่อสร้างการยอมรับ
- 3) โครงสร้างการบริหารองค์กร (Organizational Structure) องค์กรจำเป็นต้องออกแบบโครงสร้างการบริหารองค์กรให้กะทัดรัด เหมาะสมกับภารกิจและง่ายต่อการทำงานและการตัดสินใจต่างๆ ในการบริหารจำเป็นต้องมีโครงสร้างและการแบ่งงานที่ชัดเจน ในระยะยาวจะต้องมีบุคลากร ที่สามารถทำงานตามหน้าที่ต่างๆ ในโครงสร้างได้อย่างแท้จริง โดยที่ในระยะแรกตั้งแกนนำอาจต้องทำหน้าที่ต่างๆ ด้วยตนเอง จนกว่าจะมีงบประมาณในการจ้างคนทำงานประจำ
- 4) ระบบการบริหารจัดการองค์กร (Management System) เช่น ระบบการประชุม ระบบเอกสาร ระบบบัญชีและการเงิน ระบบการสื่อสารในองค์กร ระบบการบริหารบุคคล จำเป็นต้องมีการออกแบบระบบต่างเหล่านี้ให้เหมาะสมกับภารกิจและทรัพยากรขององค์กร ในระยะแรกจำเป็นต้อง สร้างกติกาหรือระเบียบเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ให้มีความยืดหยุ่นสูงเพราะเป็นช่วงพัฒนาระบบและค่อยๆ ทำให้ชัดเจนต่อไป
- 5) แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ/โครงการพัฒนา (Strategic and Action plans) สมาชิกจะต้องร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ และแผนงานโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กร ซึ่งในระยะแรก โครงการต่างๆ ที่ จะดำเนินการอาจไม่ประสบความสำเร็จก็ไม่ใช่ไร เพราะการทำงานพัฒนา ต้องทำไปเรียนรู้ไปเพื่อสะสมประสบการณ์การทำงานของบุคลากร
- 6) การมีหน่วยงาน/งบประมาณสนับสนุนกิจกรรม ในระยะเริ่มต้น องค์กรลักษณะนี้มักจะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณในการทำงานอย่างมาก แกนนำจึงจำเป็นต้องแสวงหาหน่วยงานที่สนใจสนับสนุนงบประมาณในการทำกิจกรรม จึงจะสามารถทำโครงการได้ การที่จะได้งบประมาณสนับสนุนจะต้องมีโครงการที่มีความชัดเจน และสอดคล้องกับภารกิจของแหล่งทุน ดังนั้น แกนนำต้องมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะและวิธีการสนับสนุนงบประมาณของแหล่งทุนต่างๆ
- 7) ความสามารถในการจัดการงานตามภารกิจของคณะทำงาน การที่จะได้รับงบประมาณสนับสนุนนั้น คณะทำงานต้องมีศักยภาพในการจัดการงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการและแหล่งทุน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่แหล่งทุน ซึ่งจะทำให้มีโอกาสดำเนินการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

- 8) **ขีดความสามารถในการการเรียนรู้และปรับตัว** การทำงานพัฒนาต้องอาศัยทักษะและประสบการณ์ ความเข้าใจในปัญหาของชุมชน เพื่อออกแบบกิจกรรมการพัฒนาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบท เงื่อนไขทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ดังนั้นองค์กรที่ทำงานร่วมกับชุมชนจำเป็นต้องสะสมประสบการณ์ โดยมีการเรียนรู้และปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการเรียนรู้และปรับตัวอาจใช้ แนวคิดของ Marquart³ ซึ่งเสนอว่า ทีมงานที่เข้มแข็งเป็นพื้นฐานสำคัญขององค์กรที่จะสามารถอยู่รอดในศตวรรษที่ 21 ทีมงานที่เข้มแข็งคือหัวใจและจิตวิญญาณขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ Peter Senge⁴ ที่เสนอว่า การเรียนรู้ของทีมเป็นกระบวนการสำคัญที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายขององค์กร เพราะว่ากระบวนการเรียนรู้คือพลังงานของทีมงาน ที่จะนำไปสู่การสร้างพันธสัญญาในการที่จะร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมของทุกคน ทีมเช่นนี้จะสามารถสร้างผลงานเชิงประจักษ์ได้ การเรียนรู้จากการปฏิบัติเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีพลัง เป็นกระบวนการที่จะสร้างทีมให้มีความรู้และทักษะในการขับเคลื่อนงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ สร้างประสบการณ์ในการแก้ปัญหาในการทำงาน สร้างทีมงานที่เข้มแข็ง และค้นหาผู้นำที่เหมาะสมสำหรับองค์กร กล่าวโดยสรุป การสร้างทีมแห่งการเรียนรู้เป็นวิธีการที่จะพัฒนาองค์กรสตรีมุสลิมให้มีขีดความสามารถในการเรียนรู้และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง อันจะนำมาซึ่งความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในระยะยาว
- 9) **เครือข่าย/ที่ปรึกษา** การมีที่ปรึกษาหรือเครือข่ายรวมทั้งเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน เป็นสิ่งที่จะสนับสนุน ให้องค์กรลักษณะนี้ สามารถเรียนรู้ประสบการณ์ดีๆ หรือวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากกันและกันได้ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและได้ผล อย่างไรก็ตามการจัดเวทีเรียนรู้เช่นนี้ จำเป็นต้องมีหน่วยงานซึ่งอาจเป็น หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ หรือสถาบันการศึกษา เป็นแกนหลักในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือ ให้คำปรึกษาแก่สมาคม

ภาพที่ 1.1: องค์กรประกอบที่ส่งผลต่อความยั่งยืนขององค์กรอาสาสมัคร (Voluntary Organization)

³ อ่านเพิ่มเติมใน Marquart, M. J. (1996). *Action Learning in Action: Transforming Problems and People for World-class Organizational Learning*. Palo Alto, California, Davies-Black Publishing

⁴ อ่านเพิ่มเติมใน Senge, P., M. (1998). *The fifth Disciplines: The Art and Practice of The Learning Organization*. Sydney, Random House Australia Pty Ltd.

บทที่ 2

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา และสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลา

ในการพัฒนาศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลา โครงการให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทั้ง 9 ข้อดังกล่าวมาแล้ว โดยใช้รูปแบบการให้ความรู้ผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การให้คำแนะนำจากคณะที่ปรึกษาโครงการในระหว่างปฏิบัติงาน (coaching) การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้โดยคณะกรรมการและคณะทำงานของสมาคม และการสรุปบทเรียน/ถอดองค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ โดยมีทั้งกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกันทั้งสองสมาคม และกิจกรรมที่ดำเนินการแยกตามวัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละสมาคม

การออกแบบกิจกรรมอยู่บนฐานของความต้องการและความจำเป็นของสมาคม ซึ่งมีทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกัน เนื่องจากสมาคมทั้งสองมีการก่อเกิด วิวัฒนาการและประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาเป็นสมาคมใหม่ที่จดทะเบียนเมื่อกลางปี 2557 แต่มีจุดเด่นคือสามารถเชื่อมโยงกลุ่มสตรีมุสลิมที่ทำกิจกรรมเพื่อชุมชนจากทุกอำเภอในจังหวัดสงขลาเข้ามาอยู่ภายใต้ร่มเดียวกันได้ ส่วนสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลานั้นพัฒนามาจากเครือข่ายสวัสดิการซึ่งดำเนินการโดยกลุ่มสตรีมุสลิมในอำเภอต่างๆ ของจังหวัดยะลาตั้งแต่ปี 2553 และได้จดทะเบียนเป็นสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลาในเดือนพฤศจิกายน 2556 จากการวิเคราะห์ศักยภาพของทั้งสองสมาคม พบว่าปัญหาที่เหมือนกันคือการขาดความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการที่เป็นระบบ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสารและการจัดทำฐานข้อมูล การจัดทำสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารประเด็นการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการประสานงานกับภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนงานพัฒนา ส่วนที่ประเด็นที่ต่างกันคือความสนใจและจุดเน้นในการทำงานในระดับพื้นที่

กิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกันประกอบด้วย

- (1) การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร”
- (2) การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเบื้องต้น”
- (3) การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “นักสื่อสารชุมชน”
- (4) การประชุมเชิงปฏิบัติการสรุปบทเรียนและองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพองค์กร
- (5) การประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดอื่นๆ ที่เป็นสมาชิกสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้

ส่วนกิจกรรมที่ดำเนินการแยกกันคือการจัดกิจกรรมและเรียนรู้จากการทำกิจกรรมตามแผนงานของแต่ละจังหวัดโดยมีคณะที่ปรึกษาจากโครงการทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำและเฝ้าอำนวยความสะดวกการเรียนรู้

การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร”

ดำเนินการระหว่างวันที่ 18-19 สิงหาคม 2557 ที่โรงแรม บีพี สมิทลาบีซีรีสอร์ท จ.สงขลา โดยมีผู้เข้าอบรมประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา 13 คน สมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลา 18 คน รวมทั้งสิ้น 31 คน

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- (1) เพื่อให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการองค์กรและการเขียนโครงการ
- (2) เพื่อจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงสร้าง และแผนงานของสมาคม
- (3) เพื่อจัดทำข้อเสนอโครงการเพื่อของบประมาณ

กิจกรรม/เนื้อหา/และกระบวนการ

กิจกรรมที่ 1: การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การบริหารจัดการองค์กรสตรีมุสลิม: กรณีศึกษาสมาคมสตรีมุสลิม (มุสลิมะห์) จังหวัดนครศรีธรรมราชและเครือข่ายผู้หญิงภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้

- (1.1) นายกสมาคมสตรีมุสลิม (มุสลิมะห์) จังหวัดนครศรีธรรมราช นำเสนอประสบการณ์ของสมาคม โดยสรุป
  - สถานการณ์โลกและสภาวะทางสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น เป็นทั้งโอกาสและภัยคุกคามต่อการพัฒนาประเทศ ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต และรากฐานปฏิสัมพันธ์แบบดั้งเดิมซึ่งถูกลบเลือนไป คุณค่าทางวัฒนธรรมและประเพณีต้องถูกกดดัน ลดลง ส่งผลให้สังคมอ่อนแอและนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ของสังคมในที่สุด
  - ด้วยความห่วงใยสังคมและความศรัทธาในคำสอนของอิสลามที่ว่า “มนุษย์ที่ยังประโยชน์ในหมู่มุสลิม คือมนุษย์ที่ทำประโยชน์ให้แก่สังคมถ้วนหน้า” ผู้นำสตรีมุสลิมกลุ่มหนึ่งจึงรวมตัวกันก่อตั้งสมาคมสตรีมุสลิม (มุสลิมะห์) จังหวัดนครศรีธรรมราชขึ้นใน ปี 2544 โดยในระยะแรกๆ ต้องอดทนต่อแรงเสียดทานจากฝ่ายที่คิดว่าบทบาทของผู้หญิงมุสลิมคือในบ้าน ไม่ควรออกมาเคลื่อนไหวนอกบ้าน แต่แท้จริงแล้ว อัล-กุรอานก็ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ในซูเราะห์ (บท) อัลเตาบะห์ อายะห์ (วรรค) ที่ 71 ว่า “และบรรดามุมีนชาย และบรรดามุมีนหญิงนั้น บางส่วนของพวกเขาดังเป็นผู้ช่วยเหลืออีกบางส่วน ซึ่งพวกเขาจะใช้ให้ปฏิบัติในสิ่งที่ชอบและห้ามปรามในสิ่งที่ไม่ชอบ” กรรมการสมาคมจึงไม่ท้อถอยเพราะถือว่าเดินในแนวทางของอัลเลาะห์ จนในที่สุดก็ได้รับการยอมรับมากขึ้น
  - การทำงานของสมาคมมีการแบ่งโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจน รวมถึงมีที่ปรึกษาทั้งฝ่ายงานพัฒนาและฝ่ายศาสนา โครงการที่ดำเนินการครอบคลุมทั้งในเรื่องสังคมเศรษฐกิจและการเมือง

การปกครอง เช่นการลดผลกระทบของระบบทุนนิยมที่คุกคามในหมู่ผู้ยาก การป้องกัน/แก้ไขปัญหาอาชญากรรม การสร้างงาน/อาชีพ สวัสดิการชุมชน ตลอดจนการสร้างเสริมสุขภาพ และการส่งเสริมธรรมาภิบาล เป็นต้น

- เมื่อการทำงานเริ่มปรากฏผลชัดเจนขึ้นก็ได้ขยายเครือข่ายสมาชิกออกไปจนครอบคลุมทุกอำเภอและมีภาคีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศมาให้การสนับสนุน ในการทำงานกับองค์กรต่างประเทศ สมาคมต้องกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จและความเข้มแข็งขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีตัวชี้วัด 15 ตัว แต่ที่สำคัญสำหรับองค์กรที่เพิ่งเริ่มดำเนินการมี 7 ตัวได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย โครงสร้างองค์กร ยุทธศาสตร์การระดมทุน การมอบภาระงานและกิจกรรม สาธารณะสัมพันธ์ กระบวนการทำงานประมาณรายปี และระบบการติดตามและประเมินผล
- ภาวะผู้นำเป็นเรื่องสำคัญ เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ผู้นำต้องศึกษา/เรียนรู้เพื่อที่จะพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง ให้ทันคน ทันกับงาน ทันการ และทันเกม

(1.2) ที่ปรึกษาเครือข่ายสตรีที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นำเสนอประสบการณ์ของเครือข่ายฯ

- เมื่อเริ่มเกิดเหตุการณ์ไม่สงบในสามจังหวัดตั้งแต่ปี 2547 (เหตุการณ์ครั้งใหญ่ที่มีสียิดกรือเซะและตากใบ) ได้มีผู้หญิงกลุ่มหนึ่งรวมตัวกันไปเยี่ยมครอบครัวผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ไม่สงบโดยสูญเสียสามีและ/หรือลูก(ทั้งที่เสียชีวิตและถูกจองจำ) ในลักษณะการให้กำลังใจ เยียวยาจิตใจ โดยดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง
- การไปเยี่ยมบ้าน นอกจากให้กำลังใจแล้ว ยังเก็บข้อมูลว่าเรามีความเดือดร้อนเรื่องอะไรบ้าง เรื่องหลักๆ คือ ไม่มีอาชีพและไม่มีทุนการศึกษาสำหรับลูกๆ กลุ่มผู้หญิงฯ ได้ประสานขอการสนับสนุนจากแหล่งต่างๆ มีมูลนิธิเครือข่ายครอบครัวของคุณโสภณ สุภาพงษ์ อดีตสมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร มาให้ทุนเด็กทุกปี และกลุ่มฯ ได้ระดมทุนจากคนไทยทั่วประเทศนำมาพิจารณาเป็นเงินทุนอาชีพสำหรับรายที่เดือดร้อนจริงๆ จนหลายครอบครัวสามารถตั้งหลักได้
- การรวมตัวกันเป็นเครือข่ายอย่างเป็นทางการเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2553 ในชื่อ “เครือข่ายผู้หญิงภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้” ภายใต้โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักส่งเสริมและการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ องค์กรออกซ์แฟม (Oxfam) และอียู (EU) เพื่อช่วยกันคลี่คลายสถานการณ์ โดยเป็นส่วนหนึ่งของการที่พยายามจะทำให้เกิดสันติภาพในสามจังหวัด มีการดำเนินกิจกรรมในหลายรูปแบบ ได้แก่ การฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพ การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ การสื่อสารสาธารณะ การสานเสวนาเพื่อสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจ และการณรงค์/การผลักดันเชิงนโยบายร่วมกับสภาประชาสังคมชายแดนใต้ ซึ่งเป็นองค์กรใหญ่ การเยียวยาไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มมุสลิม แต่ครอบคลุมถึงครอบครัวชาวพุทธที่ได้รับผลกระทบด้วย
- กระบวนการทำงานเป็นเรื่องสำคัญ เครือข่ายยึดหลัก 4 ประการคือ (1) การทำงานที่คำนึงถึงหลักการทางศาสนา ภายใต้บริบทพื้นที่ (2) ต้องมีการเติมเต็มความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอโดยเฉพาะเรื่องการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพและการพัฒนาทักษะความรู้ ที่จำเป็นในการทำงานภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้ง (3) ต้องมีการสรุปบทเรียนเป็นระยะๆ เพื่อเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (4) ขับเคลื่อนองค์กรให้เหมาะสมกับความเป็นจริงด้วยการประเมินกำลัง สภาพองค์กรของตัวเอง และการรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีความเสี่ยงอันตราย

กิจกรรมที่ 2: การขับเคลื่อนองค์กรและตัวชี้วัดความเข้มแข็งขององค์กร

คณะที่ปรึกษาโครงการฯ นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการพัฒนา/ขับเคลื่อนองค์กรและตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กร โดยสรุปคือ

- การตั้งเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และบทบาทขององค์กรต้องชัดเจนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม
- เริ่มต้นจากสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น คณะทำงาน ความรู้ ประสบการณ์ที่มีอยู่ ภาวศิ/เครือข่ายต่างๆ ที่เคยทำงานร่วมกัน งานที่สามารถจัดการได้ งานที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
- องค์กรประกอบภายในที่สำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้องค์กรมีความก้าวหน้า ได้แก่ เป้าหมายร่วม คณะทำงาน ความรู้/ประสบการณ์ของคณะทำงาน ระบบการจัดการ ความสามารถในการหาทุน กิจกรรมขององค์กร การประชุมปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่อง และช่องทางการสื่อสาร (ภาพที่ 2.1)
- องค์กรประกอบภายนอกที่เกื้อหนุน ได้แก่ การหนุนเสริมและความร่วมมือจากภาคีต่างๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสถาบันวิชาการ (ภาพที่ 2.2)

ภาพที่ 2.1: องค์กรประกอบภายในที่ช่วยขับเคลื่อนการทำงานขององค์กร

ภาพที่ 2.2: องค์กรประกอบภายนอกที่เสริมหนุนการขับเคลื่อนองค์กร

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของสมาคม/เครือข่ายองค์กรชุมชน⁵

ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน

- มีการแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน
- มีกระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงสู่ภารกิจและเป้าประสงค์ร่วมขององค์กรสมาชิก

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
องค์กรสมาชิก	มีกลุ่ม/องค์กรสมาชิกที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ เนื่องจาก “ความสมัครใจ” เป็นพื้นฐานสำคัญของการร่วมเครือข่าย
คณะกรรมการ/แกนนำ	มีคณะกรรมการหรือแกนนำที่เป็นตัวแทนขับเคลื่อนเครือข่าย/สมาคมไปสู่ความสำเร็จและได้รับการยอมรับจากสมาชิก
การบริหารจัดการ	มีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิกและมีการใช้ระบบข้อมูลในการบริหารงาน

ด้านการบริหารงบประมาณและทรัพยากร

- มีการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทั้งที่เป็นความรู้และบุคลากรโดยยึดหลักโปร่งใส ตรวจสอบได้
- มีวินัยในการจัดสรรรายจ่ายให้เหมาะสมกับรายได้
- มีประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินทุน
- การใช้ทรัพยากรตอบสนองความต้องการของสมาชิก

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
ความโปร่งใส ตรวจสอบได้	มีการตรวจสอบทางการเงินโดยสมาชิกมีส่วนร่วมและมีความพึงพอใจ
ความมีวินัยในการบริหารเงินทุน	มีการวางแผนใช้จ่ายทุน งบประมาณ และควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด
ความมีประสิทธิภาพในการบริหารเงินทุน	มีการใช้จ่ายเงินทุน งบประมาณอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด
การบริหารภูมิปัญญาและฐานความรู้	มีการแสวงหา รวบรวมความรู้จากบุคคล เอกสาร บันทึก ตำรา ฯลฯ และนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชน/ครอบครัว
การบริหารทรัพยากรบุคคล	มีการพัฒนาคณะกรรมการ แกนนำ หรือสมาชิก ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหรือดำเนินกิจกรรมของสมาคม/เครือข่าย

ด้านการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร

- มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดการความรู้เพื่อพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง
- สามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาขีดความสามารถในองค์กรสมาชิกหรือขยายผลเชื่อมโยงไปองค์กร/สมาคมอื่นๆ
- สามารถใช้บทเรียน/ความรู้ที่ได้ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

⁵ อ้างอิงจากคู่มือระบบมาตรฐานงานชุมชนสำหรับเครือข่ายองค์กรชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน, 2547

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
การพัฒนาการเรียนรู้	มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดการความรู้เพื่อพัฒนาองค์กร/สมาคมอย่างต่อเนื่อง
การนำความรู้สู่นโยบายสาธารณะ	การนำเสนอแนวคิด ความรู้จากการดำเนินงานของเครือข่ายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย ประเด็น หรือยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น
การขยายเครือข่าย/สมาคม	มีองค์กรสมาชิกเข้าร่วมด้วยความสมัครใจเพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มพลังขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จร่วมกัน อีกทั้งสามารถขยายแนวร่วมไปสู่สมาคมอื่นๆ
การเชื่อมโยงการทำงานของเครือข่าย/สมาคม	มีการประสานความคิดเห็นและสร้างความเห็นพ้องในการขับเคลื่อนงานร่วมกันระหว่างองค์กร/กลุ่มสมาชิกภายในสมาคมและกับสมาคมอื่น

ด้านการบริหารผลประโยชน์ต่อสมาชิก

- กลุ่ม/องค์กรควรมีการแบ่งปันผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
- การแบ่งสรรผลประโยชน์ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกตามระเบียบที่เห็นพ้องต้องกัน

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
การจัดสรรผลประโยชน์	มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างทั่วถึงเป็นธรรม
มีการแลกเปลี่ยนปัจจัยการผลิตระหว่างกัน	การสนับสนุนช่วยเหลือให้เกิดการแลกเปลี่ยนทุน ที่ดิน แรงงาน และเครื่องมือต่างๆ ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพของสมาชิก
การมีพลังต่อรอง	การรวมตัวเป็นสมาคม/เครือข่ายทำให้องค์กรสมาชิกสามารถผนึกกำลังช่วยเหลือกันในการต่อรองเรียกร้องกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเพื่อรักษาและเพิ่มพูนประโยชน์ของสมาชิกโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม
การเกื้อหนุนประโยชน์ต่อชุมชน	สมาคมมีบทบาทในการเกื้อหนุนการพัฒนาชุมชนและชุมชนได้รับประโยชน์จากกิจกรรมของสมาคม

กิจกรรมที่ 3: การจัดทาวีรียัตต์น พันธกิจ โครงสร้าง และแผนงานของสมาคม

สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและยะลาแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงสร้างและแผนงานของสมาคม โดยมีคณะที่ปรึกษาเป็นวิทยากรกระบวนการ

สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา

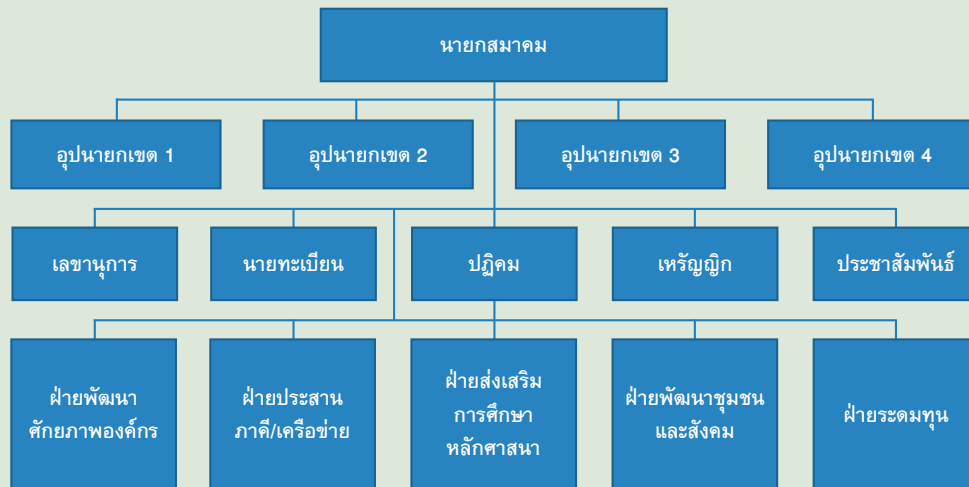
วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรสตรีมุสลิมที่เข้มแข็ง มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีภาคีเครือข่าย ยึดหลักอิสลามในการทำงานเพื่อให้สามารถเป็นที่พึ่งของสังคมได้

พันธกิจ

- (1) พัฒนาศักยภาพสมาคม คณะกรรมการและสมาชิก
- (2) ประสานสัมพันธ์กับภาคี/เครือข่าย
- (3) ส่งเสริมการเรียนรู้หลักการศาสนาอย่างต่อเนื่อง
- (4) พัฒนาชุมชนและสังคมให้เกิดความเข้มแข็งตามสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละพื้นที่

โครงสร้างสมาคม

แผนงานปี 2557

ฝ่ายที่ 1 พัฒนาศักยภาพองค์กร

- รับสมัครสมาชิก
- พัฒนาทักษะกรรมการบริหารและคณะทำงาน
- ประชุมสามัญประจำปี
- ประชุมประจำเดือนกรรมการบริหาร
- จัดตั้งสำนักงานและระบบบริหารภายในสำนักงาน

ฝ่ายที่ 3 ส่งเสริมการศึกษาหลักศาสนา

- สำรวจประเด็น/ความต้องการในการเรียนรู้หลักศาสนาของคณะกรรมการและสมาชิก
- จัดทำแผนการให้ความรู้ด้านศาสนา
- ดำเนินการตามแผน ติดตามผล สรุปบทเรียน จัดทำรายงานเสนอในการประชุมกรรมการบริหาร ทุกเดือน

ฝ่ายที่ 2 ประสานภาคี/เครือข่าย

- สำรวจภาคี/เครือข่ายและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการร่วมมือกับสมาคม
- จัดทำยุทธศาสตร์และแผนการประสานภาคี/เครือข่าย
- ดำเนินการตามแผน-ติดตามผล สรุปบทเรียน จัดทำรายงานเสนอในการประชุมกรรมการบริหาร ทุกเดือน

ฝ่ายที่ 4 พัฒนาชุมชนและสังคม

- สำรวจปัญหาชุมชน
- วิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และจัดทำแผนการส่งเสริมให้ชุมชนแก้ไขปัญหา
- ดำเนินการตามแผน ติดตามผล สรุปบทเรียน จัดทำรายงานเสนอในการประชุมกรรมการบริหาร ทุกเดือน

ฝ่ายที่ 5 ระดมทุน

- สำรวจ/และวิเคราะห์แหล่งทุน
- จัดทำยุทธศาสตร์และแผนการระดมทุน
- ระดมทุนตามแผน
- จัดสรรและบริหารเงินทุน/งบประมาณ
สำหรับโครงการต่างๆ
- ประเมินประสิทธิภาพของการจัดหาและบริหาร
เงินทุน/งบประมาณ

สมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลา

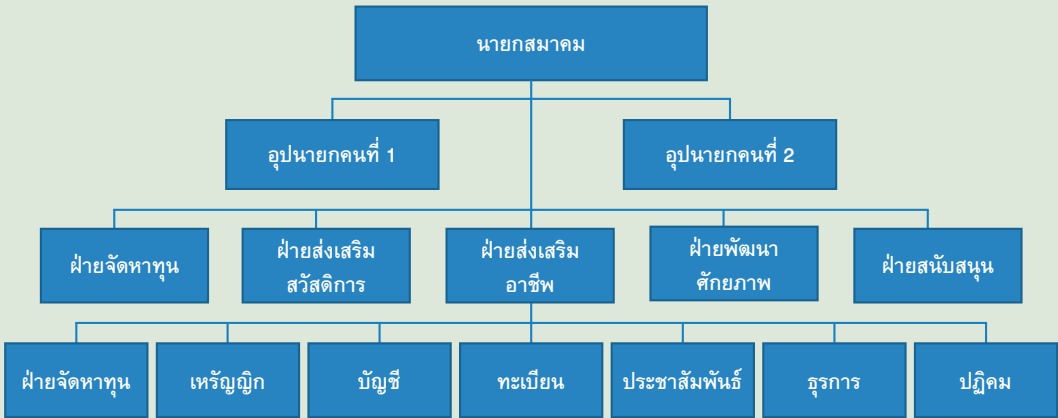
วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็ง มีเครือข่ายครอบคลุม เป็นที่ยอมรับ เพื่อดูแลสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

พันธกิจ

- (1) ดูแลสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
- (2) ส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่สตรี
- (3) พัฒนาศักยภาพมุสลิมะห์ให้มีภาวะผู้นำในการพัฒนาชุมชนตามวิถีอิสลาม
- (4) ขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกเครือข่าย

โครงสร้างองค์กร

แผนงานปี 2557

จัดหาทุน

- จัดงานจับน้ำชา
- เปิดรับสมาชิกเพิ่ม
- จัดทำโครงการขอทุน 4 โครงการ

ส่งเสริมอาชีพ

- ฟื้นฟูกลุ่มอาชีพ 10 กลุ่ม 5 อำเภอ
- พัฒนากลุ่มอาชีพให้เข้าสู่ระบบคัสตอร์
OTOP/วิสาหกิจชุมชน 10 กลุ่ม

ส่งเสริมสวัสดิการ

- ขยายเครือข่ายให้ครบทุกพื้นที่
- สร้างความเข้าใจกับพื้นที่ใหม่
- อบรมการเขียนโครงการ
- ศึกษาลักษณะการของ/อนุมัติโครงการ
- ติดตามสนับสนุนการดำเนินงาน
- จัดสมัชชาตอบทเรียน

พัฒนาศักยภาพสมาคม

- อบรมพัฒนาทักษะ “การบริหารจัดการองค์กร”
ให้กับคณะกรรมการสมาคม
- อบรมพัฒนาศักยภาพสตรีที่เป็นสมาชิกกองทุน
สวัสดิการ 64 แห่ง
- อบรมการจัดทำบัญชีให้กับเครือข่าย 64 แห่ง
- จัดศึกษาดูงานให้กับกรรมการสมาคม

กิจกรรมที่ 4: การเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

แต่ละสมาคมระดมความคิด จัดทำร่างโครงการตามแผนงาน สมาคมละ 1 โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากภาคีในจังหวัด

- สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา จัดทำโครงการเปิดตัวสมาคมและรับสมัครสมาชิก ในเดือนพฤศจิกายน 2557 โดยคาดว่าจะได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- สมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลา จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการสมาคมฯ และการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับองค์กรสตรีมุสลิมในจังหวัดสตูล

การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเบื้องต้น”

ดำเนินการระหว่างวันที่ 25-26 กันยายน 2557 ณ โรงแรมหาดใหญ่พาราไดส์ แอนด์ รีสอร์ท อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ผู้เข้าอบรมประกอบด้วยคณะกรรมการและคณะทำงานด้านการสื่อสารของสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาจำนวน 16 คนและสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลา จำนวน 16 คน โดยมีวิทยากรจากโรงเรียนการเรือนรู้คอมพิวเตอร์ไทยดอทคอม เป็นผู้ดำเนินการอบรมตลอดหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อให้กรรมการสมาคมและคณะทำงานมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในการสื่อสารและสามารถนำความรู้จากการอบรมไปใช้ในการบริหารและการติดต่อสื่อสารในองค์กร

วิธีการ

เป็นการเรียนทั้งภาคการบรรยายและการปฏิบัติ ใน 3 ขั้นตอนคือ

- (1) วิทยากรอธิบายและสาธิต (ทำให้ดู)
- (2) ให้ผู้เข้าอบรมทำตามทีละขั้น
- (3) ให้ผู้เข้าอบรมทำเองโดยไม่มีการสาธิต เป็นการประเมินผล

โดยมีเอกสารประกอบหลักสูตร 1 เล่มที่มีคำอธิบายและมีภาพแสดงขั้นตอนการใช้งานคอมพิวเตอร์ในเรื่องต่างๆ อย่างละเอียดและชัดเจน ผู้เข้าอบรมทุกคนมีคอมพิวเตอร์สำหรับฝึกหัด 1 เครื่อง/คน

เนื้อหา

หัวข้อ	รายละเอียดเนื้อหา
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	• ความหมายของคอมพิวเตอร์ • คอมพิวเตอร์ประเภทต่างๆ (คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ คอมพิวเตอร์พกพา คอมพิวเตอร์ All-in-one และ TV digital คอมพิวเตอร์แท็บเล็ต (Tablet) เครื่องสมาร์ตโฟน) • การใช้ Windows 8.1 เบื้องต้น
ความรู้เบื้องต้นการใช้งานอินเทอร์เน็ต	• ความหมายของอินเทอร์เน็ต • รู้จักเว็บไซต์ (Website) • รู้จักเว็บเพจ (Webpage) • รู้จักโดเมนเนม (Domain Name) • ภาษาในการสื่อสารของคอมพิวเตอร์ (HTML)
การจัดการระบบอีเมล (E-mail)	• การใช้งานอีเมล • การสมัครสมาชิก Outlook Mail • การใช้งานและการออกจาก Outlook Mail • การส่งจดหมาย • การส่งไฟล์แนบไปกับจดหมาย • การเปิดอ่านจดหมาย • การดาวน์โหลดไฟล์แนบ • การตอบกลับจดหมาย • การส่งต่อจดหมายไปให้ผู้อื่น • การลบจดหมายที่ไม่ต้องการ • การจัดการฐานข้อมูลบุคคล (การเชื่อมต่อบุคคล)

หัวข้อ	รายละเอียดเนื้อหา
การจัดการปฏิทินและตารางนัดหมาย	• วิธีการเข้าถึงปฏิทินและสร้างตารางนัดหมาย • การแบ่งปันปฏิทิน • การตั้งค่าการแสดงผล • การลบตารางนัดหมาย • การออกจากระบบ
การเก็บข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ต (One Drive)	• ขั้นตอนการใช้งาน • การสร้างเอกสารออนไลน์ • การอัปโหลดเอกสาร • การดาวน์โหลดเอกสาร
สังคมออนไลน์ (Social Network)	• วิธีใช้งาน Facebook เบื้องต้น • ขั้นตอนการสมัครใช้งาน Facebook • วิธีการลงทะเบียน • เมนูการใช้งาน Facebook • การสร้างกลุ่มใน Facebook • การยกเลิก/ออกจากกลุ่ม
โปรแกรมสนทนาไลน์ (Application Line)	• การสร้างไอดี • การเพิ่มเพื่อน • การค้นหาเพื่อนจากไอดีไลน์ • การสร้างกลุ่ม

การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “นักร้องสารชุมชน”

ดำเนินการระหว่างวันที่ 30 ตุลาคม - 1 พฤศจิกายน 2557 ที่โรงแรมบีพี สมิหลาบีช รีสอร์ท จังหวัดสงขลา ผู้เข้าอบรมประกอบด้วยกรรมการและคณะทำงานจากสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาจำนวน 16 คน และจังหวัดยะลาจำนวน 17 คน โดยมีคณะวิทยากรจากสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสเป็นผู้ดำเนินการอบรม และบริษัทไบบิว ซอฟต์แวร์ จำกัด บันทึกกระบวนการฝึกอบรมและจัดทำเป็นเอกสารคู่มือ⁶ สำหรับการขยายผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- (1) เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมตระหนักถึงความสำคัญและพลังของการสื่อสาร
- (2) เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้และทักษะในการผลิตสื่อเพื่อสื่อสารประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในท้องถิ่นผ่านรายการสารคดีสั้นในรูปแบบนักรข่าวชุมชน

วิธีการ

- (1) การเรียนรู้เกี่ยวกับหลักทฤษฎีที่จำเป็นผ่านกิจกรรมกลุ่มและการเติมเต็มจากวิทยากร
- (2) การสาธิตกระบวนการและตัวอย่างงาน
- (3) การแบ่งกลุ่มย่อย (กลุ่มละ 3 คน) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยมีพี่เลี้ยงประจำทุกกลุ่ม
- (4) การสำรวจ สัมภาษณ์ชุมชน และผลิตชิ้นงาน
- (5) การนำเสนอชิ้นงานโดยผู้เข้ารับการอบรม

เนื้อหา/กระบวนการ⁷

หัวข้อ/เนื้อหา	กระบวนการ
ความคาดหวังและความกังวล	- ผู้เข้าอบรมแต่ละคนเขียนความคาดหวังและความกังวลของตนในการต่ออย่างละ 1 ใบ - วิทยากรรวบรวม จัดหมวดหมู่ สรุป และนำเสนอภาพรวมให้ผู้เข้ารับการอบรมรับรู้ร่วมกัน ความคาดหวัง - จะทำให้ดีที่สุด ความสำเร็จต้องเกิดขึ้น ต้องสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ ความกังวล - เรียนรู้จะทำให้กลุ่มเข้าไปด้วย เกรงว่าจะทำได้ไม่ดี ไม่มีอุปกรณ์ กลับบ้านแล้วจะทำไม่ได้
กติกาในการอยู่ร่วมกัน	- วิทยากรระดมความเห็นให้ผู้เข้ารับการอบรมช่วยกันกำหนดกติกาที่จะทำให้การอบรมเดินไปได้ตามเป้าหมาย กติการ่วม - ตรงต่อเวลา ให้เกียรติ/รับฟังความเห็นซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามัคคี ให้อภัยเมื่อสมาชิกคนอื่นทำผิดพลาด ปิดเครื่องมือสื่อสารระหว่างการอบรม
นักรข่าวพลเมืองคือใคร	- ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่มและช่วยกันแสดงความคิดเห็นในประเด็น “นักรข่าวพลเมืองในความคิดของเราคืออะไร” - สรุปความเห็นออกมาเป็นภาพวาด - นำเสนอภาพและความคิดเห็นให้กลุ่มอื่นๆ ได้รับรู้ - วิทยากรสรุปและเติมเต็มประเด็นสำคัญ

⁶ คู่มือการใช้สื่อเพื่อการสื่อสาร, สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประเทศไทย (2557)

⁷ ศึกษาเนื้อหาโดยละเอียดเพิ่มเติมได้จาก “คู่มือการใช้สื่อเพื่อการสื่อสาร” สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประเทศไทย (2557)

หัวข้อ/เนื้อหา	กระบวนการ
	สรุป นักข่าวพลเมืองคือใคร - คือคนในชุมชน คนธรรมดา คนทุกคน ตัวเรา ทำอะไร - กระจายข่าว เสนอเรื่องราวในชุมชน เพื่ออะไร - สะท้อนเรื่องราวต่างๆในสังคม ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน - เป็นกระบอกเสียงให้ชุมชน - นำเสนอข้อเท็จจริง ผ่านสื่ออะไร - หอกระจายเสียงและสถานที่ต่างๆในชุมชน - สื่อโทรทัศน์ เช่น Thai PBS - สื่อออนไลน์ เช่น Facebook
หลักการของข่าว การกำหนดประเด็น และการสื่อข่าว	- วิทยากรนำเสนอตัวอย่างรายการสารคดีนักข่าวพลเมืองเพื่อให้ผู้เข้าอบรมช่วยกันวิเคราะห์ตามประเด็นต่อไปนี้ - นักข่าวพลเมืองคนไหนคือใคร - เขาต้องการบอกอะไรแก่ผู้ชม - การนำเสนอเรื่อง/เล่าเรื่องทำอย่างไร - ในชิ้นงานนี้เมืองค์ประกอบอะไร เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องเล่า - สรุปองค์ประกอบของเรื่องเล่า - มีเรื่องจะบอก (เรื่องที่สำคัญ มีแง่มุมน่าสนใจ เป็นเรื่องสาธารณะ/เกี่ยวข้องกับสังคม) - เรื่องที่จะบอกมีข้อมูลและรายละเอียดอย่างไร - ใครเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้บ้าง - คิดหาสิ่งของ คน หรือแง่มุมที่จะเล่าเรื่อง - ภาพที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง - ร้อยเรียงสิ่งที่ได้เป็นเนื้อหาตามลำดับ - ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่มๆ ละ 3-4 คนลงไปสำรวจชุมชนที่จะเป็นสถานที่ทดลองผลิตชิ้นงานในจังหวัดสงขลา 2 แห่งคือชุมชนเก่าแก่วัด และชุมชนบ้านบน เขตเมืองเก่าสงขลา โดยกำหนดภารกิจดังนี้ - ให้ค้นหาเรื่องที่ที่น่าสนใจ ดูว่ามีแง่มุมไหนที่น่าสนใจ/มีความสำคัญอย่างไร - มีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ - มีใครเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้บ้าง - จะหาข้อมูลได้อย่างไร จากใคร - ถ่ายภาพนิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล - แต่ละกลุ่มนำเสนอภาพนิ่งและประเด็นที่ได้จากการลงพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่นๆ วิทยากรให้ความเห็นเพิ่มเติม
การวางโครงเรื่อง	- วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการวางโครงเรื่อง - ความสำคัญของโครงเรื่อง - ช่วยให้จัดแนวคิดได้ตรงกับเรื่องที่จะเขียน - ทำให้งานมีความสอดคล้องไม่สะเปะสะปะและออกนอกเรื่อง - ช่วยให้งานเขียนมีความสัมพันธ์มีการลำดับความอย่างมีเหตุผลต่อเนื่อง

หัวข้อ/เนื้อหา	กระบวนการ						
	หลักการวางโครงเรื่อง - โดยทั่วไปจะแบ่งโครงเรื่องเป็น 3 ส่วนคือ - เปิดเรื่อง ต้องคิดว่าจะเปิดเรื่องอย่างไรให้น่าสนใจเพราะจุดเริ่มต้นของเรื่องถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้ติดตามเรื่องราวต่อไป - เนื้อหารายละเอียด รายละเอียดคือข้อมูลประกอบที่เกี่ยวกับเรื่อง ต้องคิดว่าจะมีรายละเอียดอะไรบ้าง ใช้ภาพอะไร - สรุป เรื่องที่เล่ามาทั้งหมด สุดท้ายอยากจะบอกอะไร หรือทิ้งท้ายอะไรไว้ให้คนดูได้คิดถึงสิ่งที่ต้องคำนึงถึงต่อมาก็คือ เมื่อได้วางโครงเรื่องแล้วจะทำข่าวออกมาอย่างไรให้น่าสนใจโดยใช้อุปกรณ์ที่เรามีอยู่ เช่นกล้องวิดีโอ โทรศัพท์มือถือ หรือแท็บเล็ต เป็นต้น						
การใช้อุปกรณ์ในการสื่อข่าว	- วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการใช้อุปกรณ์ในการถ่ายภาพ - การกำหนดมุมกล้อง (ภาพมุมกว้าง มุมกลาง มุมแคบ) - การบันทึกเป็นช็อต (Shot) - ข้อควรระวังในการใช้อุปกรณ์มือถือถ่ายวิดีโอ						
การสัมภาษณ์	- วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสัมภาษณ์ - หลักการยืนสัมภาษณ์และมุมถ่ายภาพ - เทคนิคการสัมภาษณ์						
การลงพื้นที่ถ่ายทำรายการ	- แต่ละกลุ่มวางแผนการลงพื้นที่โดยพิจารณาประเด็นต่อไปนี้ - การแบ่งหน้าที่การทำงาน (ผู้สื่อข่าว คนประสานแหล่งข่าว ช่างภาพ คนจัดบันทึก ฯลฯ) - สถานที่สัมภาษณ์ - แหล่งข่าว - ประเด็นคำถาม - ตรวจสอบเช็คความพร้อมอุปกรณ์ที่มี แบตเตอรี่และเมมโมรี - คิดว่าจะมีภาพที่เกี่ยวข้องอะไรบ้าง - ผู้เข้าอบรมลงพื้นที่ถ่ายทำวิดีโอตามแผนที่วางไว้ โดยแบ่งเป็นชุมชนบ้านเก่าแสง 5 กลุ่มและชุมชนบ้านบน 3 กลุ่ม โดยทุกกลุ่มมีพี่เลี้ยงกลุ่มละ 1 คน						
การเรียบเรียงและนำเสนอข่าว	- วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียบเรียงและนำเสนอข่าวซึ่งแบ่งเป็นสองขั้นตอนได้แก่การเขียนสคริปต์และการตัดต่อวิดีโอ การเขียนสคริปต์ - คือการกำหนดขั้นตอนในการนำเสนอเรื่องราวซึ่งมีหลักการเหมือนการวางโครงเรื่องแต่ลงรายละเอียดชัดเจนขึ้นทั้งในส่วนของภาพและเสียงตามข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ - เพื่อให้การลำดับภาพและเสียงบรรยายมีความสอดคล้องและแม่นยำตรงกัน ควรมีการเขียนสคริปต์ในรูปของตาราง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในขั้นตอนการตัดต่อวิดีโอ ตัวอย่าง <table><tr><th>ลำดับที่</th><th>ภาพที่จะใช้</th><th>เรื่อง/เสียง</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table> การตัดต่อวิดีโอ - คือการตัดต่อลำดับภาพ การเปลี่ยนภาพและเสียงจากหนึ่งช็อตไปยังช็อตต่อไปโดยมีความต่อเนื่องของการเรียงลำดับเรื่องราว การรักษาคุณภาพของภาพและเสียงให้กลมกลืนกันโดยตลอดเพื่อพร้อมใช้ออกอากาศ	ลำดับที่	ภาพที่จะใช้	เรื่อง/เสียง			
ลำดับที่	ภาพที่จะใช้	เรื่อง/เสียง					

หัวข้อ/เนื้อหา	กระบวนการ																		
	- o โปรแกรมที่นิยมใช้ตัดต่อวิดีโอคือ Ulead VideoStudio 11 Plus ซึ่งมีลูกเล่นให้เลือกใช้งานได้มากมาย - o วิธีติดตั้งโปรแกรม ทำตามขั้นตอนที่แนะนำในโปรแกรม - o การสร้างสื่อบทวิดีโอด้วยโปรแกรม Ulead VideoStudio มี 7 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ Capture, Edit, Effect, Overlay, Title, Audio และ Share • ในแต่ละขั้นตอนการใช้โปรแกรม Ulead VideoStudio ที่เกี่ยวข้องจะสาธิตและให้สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเองจนได้ชิ้นงานที่เสร็จสมบูรณ์																		
การนำเสนอชิ้นงาน	• ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานในกลุ่มใหญ่ โดยมีผลงานที่ผลิตได้ทั้งหมด 8 รายการ คือ <table border="1"> <thead> <tr> <th>ชื่อกลุ่ม/จังหวัด</th><th>ประเด็นที่นำเสนอ</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>NADA (จ.สงขลา)</td><td>ความขัดแย้งเรื่องสิทธิในที่ดินอยู่อาศัยของชุมชนเก่าเลี้ยง</td></tr> <tr> <td>ดาวหลา (จ.ยะลา)</td><td>ความพยายามของชุมชนเก่าเลี้ยงในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง</td></tr> <tr> <td>ผู้หญิงใจแกร่ง (จ.ยะลา)</td><td>บทบาทของมุสลิมะฮ์ในการสร้างอาชีพ (การแปรรูปอาหารทะเล) ให้ชุมชนเก่าเลี้ยง</td></tr> <tr> <td>ผู้หญิงนักพัฒนา (จ.ยะลา)</td><td>วิถีพอเพียงของชาวประมงชุมชนเก่าเลี้ยง</td></tr> <tr> <td>ผู้หญิงไฟแรง (จ.ยะลา)</td><td>ปัญหาขยะและน้ำเสียในชุมชนเก่าเลี้ยง</td></tr> <tr> <td>พี เอ็น มีเดีย (จ.สงขลา)</td><td>การอนุรักษ์ขนบมูเต (ขนมพื้นบ้าน) โดยชุมชนบ้านบน</td></tr> <tr> <td>สมิหลา (จ.สงขลา)</td><td>การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวอิสลาม ชาวไทยพุทธ และชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนบ้านบนเขตเมืองเก่าสงขลา</td></tr> <tr> <td>รักษ์ทะเล (จ.สงขลา)</td><td>วิถีชีวิต วัฒนธรรมและประวัติของชุมชนบ้านบน</td></tr> </tbody> </table> • วิทยากรให้ความเห็นเพิ่มเติม • ผู้แทน Thai PBS ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าจะพิจารณานำรายการเหล่านี้ออกอากาศในรายการนักข่าวพลเมือง โดยอาจต้องปรับปรุงคุณภาพเชิงเทคนิคบ้างตามความเหมาะสม	ชื่อกลุ่ม/จังหวัด	ประเด็นที่นำเสนอ	NADA (จ.สงขลา)	ความขัดแย้งเรื่องสิทธิในที่ดินอยู่อาศัยของชุมชนเก่าเลี้ยง	ดาวหลา (จ.ยะลา)	ความพยายามของชุมชนเก่าเลี้ยงในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง	ผู้หญิงใจแกร่ง (จ.ยะลา)	บทบาทของมุสลิมะฮ์ในการสร้างอาชีพ (การแปรรูปอาหารทะเล) ให้ชุมชนเก่าเลี้ยง	ผู้หญิงนักพัฒนา (จ.ยะลา)	วิถีพอเพียงของชาวประมงชุมชนเก่าเลี้ยง	ผู้หญิงไฟแรง (จ.ยะลา)	ปัญหาขยะและน้ำเสียในชุมชนเก่าเลี้ยง	พี เอ็น มีเดีย (จ.สงขลา)	การอนุรักษ์ขนบมูเต (ขนมพื้นบ้าน) โดยชุมชนบ้านบน	สมิหลา (จ.สงขลา)	การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวอิสลาม ชาวไทยพุทธ และชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนบ้านบนเขตเมืองเก่าสงขลา	รักษ์ทะเล (จ.สงขลา)	วิถีชีวิต วัฒนธรรมและประวัติของชุมชนบ้านบน
ชื่อกลุ่ม/จังหวัด	ประเด็นที่นำเสนอ																		
NADA (จ.สงขลา)	ความขัดแย้งเรื่องสิทธิในที่ดินอยู่อาศัยของชุมชนเก่าเลี้ยง																		
ดาวหลา (จ.ยะลา)	ความพยายามของชุมชนเก่าเลี้ยงในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง																		
ผู้หญิงใจแกร่ง (จ.ยะลา)	บทบาทของมุสลิมะฮ์ในการสร้างอาชีพ (การแปรรูปอาหารทะเล) ให้ชุมชนเก่าเลี้ยง																		
ผู้หญิงนักพัฒนา (จ.ยะลา)	วิถีพอเพียงของชาวประมงชุมชนเก่าเลี้ยง																		
ผู้หญิงไฟแรง (จ.ยะลา)	ปัญหาขยะและน้ำเสียในชุมชนเก่าเลี้ยง																		
พี เอ็น มีเดีย (จ.สงขลา)	การอนุรักษ์ขนบมูเต (ขนมพื้นบ้าน) โดยชุมชนบ้านบน																		
สมิหลา (จ.สงขลา)	การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวอิสลาม ชาวไทยพุทธ และชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนบ้านบนเขตเมืองเก่าสงขลา																		
รักษ์ทะเล (จ.สงขลา)	วิถีชีวิต วัฒนธรรมและประวัติของชุมชนบ้านบน																		

การประชุมเชิงปฏิบัติการสรุปบทเรียนและองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพองค์กร

ดำเนินการระหว่างวันที่ 13-14 พฤศจิกายน 2557 ณ โรงแรมหาดใหญ่พาราไดส์ แอนด์ รีสอร์ท จ.สงขลา ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยกรรมการและคณะกรรมการสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาจำนวน 16 คนและสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์ จังหวัดยะลา จำนวน 17 คน

วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อทบทวนกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาทั้งหมดในโครงการพัฒนาศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลา
- (2) เพื่อให้กรรมการและคณะทำงานของทั้งสองสมาคมได้สรุปความรู้และประสบการณ์จากการดำเนินงานในระยะเวลาของโครงการเพื่อนำไปแลกเปลี่ยนกับสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดอื่นๆ ที่เป็นสมาชิกของสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้
- (3) เพื่อกำหนดทิศทาง/แผนงานในอนาคตของสมาคม

กิจกรรม/ เนื้อหา/กระบวนการ

เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในลักษณะแบ่งกลุ่มย่อย และการนำเสนอในกลุ่มใหญ่ตามประเด็นที่ได้รับมอบหมายโดยมีคณะที่ปรึกษาโครงการเป็นวิทยากรกระบวนการและเติมเต็มเนื้อหา

กิจกรรม	เนื้อหา/กระบวนการ
ทบทวนกิจกรรมและบทเรียนที่ได้จากการทำงานภายใต้โครงการ	- แบ่งกลุ่มย่อยรายจังหวัดเพื่อทบทวน/สรุปบทเรียน โดยมีประเด็นในการสรุปบทเรียนดังต่อไปนี้ ในการเข้าร่วมโครงการนี้ (สิงหาคม 2557-พฤศจิกายน 2557) - สมาคมฯ ได้ทำอะไรบ้าง - ทำอะไร - ผลเป็นอย่างไร มีอะไรบ้างที่ทำแล้วสำเร็จ รู้ได้อย่างไรว่าสำเร็จ เพราะอะไรถึงสำเร็จ - มีอะไรบ้างที่ทำแล้วไม่สำเร็จ เพราะอะไร - สิ่งที่ทำสำเร็จแล้ว จะนำไปทำต่อหรือขยายผลอย่างไร และสิ่งที่ไม่สำเร็จจะแก้ไขอย่างไร - อยากเสนอ/แนะนำต่อคนอื่น ๆ อย่างไรบ้าง - ข้อเสนอต่อสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดอื่นๆ - ข้อเสนอต่อหน่วยงานต่างๆ - ข้อเสนอต่อสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้ - ข้อเสนอต่อยูเอ็นดีพี - แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสรุปบทเรียนในกลุ่มใหญ่และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นโดยรวมบทเรียน/สิ่งที่ได้เรียนรู้ทั้งจากการอบรม การให้คำปรึกษาของคณะที่ปรึกษาระหว่างการปฏิบัติงาน (on the job coaching) และการทำกิจกรรมในพื้นที่ของแต่ละสมาคม
การกำหนดทิศทาง/แผนงานในอนาคตของสมาคม	- ประชุมรายจังหวัดเพื่อกำหนดทิศทาง/แผนงานในปีต่อไป โดยมีประเด็นการพูดคุยดังต่อไปนี้ - ในแต่ละพื้นที่จะทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร ใครรับผิดชอบ - นำเสนอผลในกลุ่มใหญ่

การประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดอื่นๆ ที่เป็นสมาชิกสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้

ดำเนินการในวันที่ 3 ธันวาคม 2557 ณ โรงแรมกระบี่ฟรอนเบย์ รีสอร์ท อ.เมือง จ.กระบี่ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย กรรมการ/ผู้แทนสมาคมหรือกลุ่มสตรีมุสลิมจังหวัดพัทลุง ภูเก็ต สตูล พังงา ตรัง นครศรีธรรมราช บัตตานี นราธิวาส กระบี่ ระนอง ชุมพร และสุราษฎร์ธานี จังหวัดละ 5 คน ผู้แทนกรรมการอิสลามจังหวัด จังหวัดละ 2 คน กรรมการสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและสมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลา จังหวัดละ 16 คน ผู้แทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกระบี่

วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและสมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลาและแนวทางการนำรูปแบบไปปรับใช้ต่อสมาคม/กลุ่มสตรีมุสลิมในจังหวัดอื่นๆ และผู้เกี่ยวข้อง
- (2) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานของสมาคมสตรีมุสลิมในแต่ละจังหวัด

กิจกรรม/เนื้อหา/กระบวนการ

กิจกรรม	เนื้อหา/กระบวนการ
พิธีเปิด	• ผู้แทนสำนักกิจการสตรีและการพัฒนาครอบครัวกล่าวรายงาน สาระสำคัญโดยสรุป - o การประชุมนำเสนอโครงการในวันนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจาก “โครงการพัฒนาศักยภาพสตรี ตามวิถีอิสลามใน 14 จังหวัดภาคใต้” ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่อง 3 ปี ตั้งแต่กลางปี 2555 - กลางปี 2558 ที่พี่น้องสตรีมุสลิมจาก 14 จังหวัดภาคใต้ได้ร่วมลงนามความร่วมมือกัน เพื่อร่วมกันพัฒนาศักยภาพสตรี ภายใต้กรอบศาสนาอิสลาม เพื่อให้สตรีมีความมั่นใจ สามารถดึงเอาศักยภาพ

กิจกรรม	เนื้อหา/กระบวนการ
	ความสามารถที่มีอยู่ มาพัฒนาคุณภาพชีวิตของตัวเอง ให้เป็นที่ยอมรับในสังคม และสามารถช่วยเหลือชุมชน สังคม ได้ ○ ที่ผ่านมาทางโครงการฯ ได้จัดอบรมและจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพสตรีมุสลิมมาอย่างต่อเนื่องรวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งสมาคมสตรีมุสลิมทั้งระดับภาค และระดับจังหวัดซึ่งต่อมาโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ สำนักงานใหญ่ ได้ให้งบประมาณเพิ่มเติมเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมาคมสตรีมุสลิมระดับจังหวัดที่ดำเนินการอยู่ให้มีเข้มแข็ง เห็นเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่กลุ่มสตรีอื่นๆ และได้คัดเลือกสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและสมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลาเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาให้เป็นจังหวัดตัวอย่าง ○ วัตถุประสงค์ของการประชุมในวันนี้คือ เพื่อการถ่ายทอดบทเรียน ประสบการณ์ของสมาคมทั้งสอง เพื่อให้เพื่อนสมาชิกสตรีมุสลิมจากจังหวัดอื่นๆ ได้เรียนรู้และร่วมแลกเปลี่ยนและเพื่อเป็นกำลังใจให้กับสตรีมุสลิมทุกจังหวัดให้สามารถดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องของตนได้สำเร็จให้มากที่สุด • รองผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ (นายณรงค์ วุ่นซิ้ว) กล่าวเปิด สาระสำคัญโดยสรุป ○ สตรีเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในบ้าน ผู้ชายจะเก่งแค่ไหน แต่พอกลับถึงบ้านต้องฟังภรรยา แต่ปัจจุบันสตรีมีบทบาทในการพัฒนาสังคมเคียงบ่าเคียงไหล่ไปกับผู้ชาย โครงการนี้ได้ส่งเสริมให้สตรีมุสลิมได้ใช้ศักยภาพของตนในการพัฒนาสังคมมากขึ้น การได้รับฟังประสบการณ์ของจังหวัดยะลาและสงขลาในวันนี้ เชื่อว่าจะเกิดประโยชน์กับอีก 12 จังหวัดอย่างแน่นอน ○ ในส่วนของจังหวัดกระบี่ เรามีพี่น้องมุสลิมครึ่งหนึ่งของจังหวัด มีความสะดวกสำหรับพี่น้องมุสลิมที่มาเยือนในทุกเรื่องทั้งเรื่องอาหารฮาลาล ที่พัก สถานที่ละหมาด ซึ่งเป็นนโยบายของอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดในการส่งเสริมให้พี่น้องมุสลิมสามารถบรรลุภารกิจทางศาสนาได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้กระบี่ยังเป็นเมืองที่น่าอยู่ ผู้คนน่ารัก ความเป็นคนน่ารักนี้มีพื้นฐานส่วนหนึ่งมาจากการเป็นคนจิตใจดีของพี่น้องมุสลิม ○ เชื่อมโยงอย่างยิ่งว่าการก่อตั้งเป็นสมาคมระดับจังหวัดจะเป็นหนทางที่จะช่วยให้สตรีมุสลิมส่วนหนึ่งได้รับการพัฒนาศักยภาพและได้ใช้ศักยภาพเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเต็มที่ ถ้ามีโอกาสอยากอ่านผลสรุปของโครงการนี้ • นายลุด สตีเวนส์ ผู้ประสานงานองค์การสหประชาชาติและผู้แทนสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย (UNDP) กล่าว สาระสำคัญโดยสรุป ○ นับจากวันแรกที่ UNDP ได้รับการติดต่อจากเครือข่ายสตรีมุสลิมภาคใต้ในปี 2554 ให้ช่วยสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพผู้นำสตรีมุสลิมและจากวันที่มีการลงนามความร่วมมืระหว่างเครือข่ายฯ กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และ UNDP ที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาลเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2555 จนถึงวันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมายที่แสดงถึงความสำเร็จของโครงการ เช่นการจดทะเบียนจัดตั้งสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้ในเดือน พฤษภาคม 2556 การที่ตัวแทนสตรีมุสลิมจาก 14 จังหวัดได้นำเสนอข้อเสนอโครงการต่อหน่วยงานผู้ให้ทุนทั้งจากส่วนกลางและในท้องถิ่นในปีเดียวกันซึ่งข้อเสนอดังกล่าวสะท้อนถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งของผู้นำสตรีมุสลิมต่อปัญหาและความท้าทายในงานพัฒนาชุมชนของตน ○ ถนนที่จะทอดไปสู่จุดหมายปลายทางของความเสมอภาคของหญิงชายเป็นเส้นทางที่ยาวไกล แต่ตลอดระยะทางตั้งแต่จุดเริ่มต้นมาจนถึงวันนี้ สตรีมุสลิมในโครงการได้แสดงถึงความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองตลอดมาซึ่งเป็นที่ประจักษ์ของทุกฝ่ายรวมถึงฝ่ายชายในสังคมมุสลิม ○ การที่สตรีและเด็กผู้หญิงมีโอกาสได้พัฒนาตนเองและได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะสังคมจะพัฒนาไปไม่ได้หากประชากรครึ่งหนึ่งยังขาดโอกาสหรือไม่ได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ดังนั้น UNDP จึงยินดีที่ได้มีส่วนร่วมในโครงการที่สำคัญนี้

กิจกรรม	เนื้อหา/กระบวนการ
ภาพรวมการพัฒนาศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและยะลา	• ประธานกรรมการอิสลามจังหวัดกระบี่ (นายอัสนาวี มุคุระ) กล่าวต้อนรับ สาระสำคัญโดยสรุป ○ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ตระหนักถึงความสำคัญของโครงการที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของสตรีมุสลิมเพื่อยกระดับการทำงาน การพัฒนาสังคม ชุมชนและครอบครัว ภายใต้โครงการนี้ กระผมมีความภาคภูมิใจกับสมาคมสตรีมุสลิมทุกจังหวัดที่มีส่วนร่วมในการทำงานด้านการพัฒนาสังคม ด้วยความมีจิตอาสา เสียสละ แรงกาย แรงใจ เวลาและทรัพยากร หวังว่าจะมีการทำงานร่วมกันต่อไปในอนาคต ที่ปรึกษาโครงการ (นางวไลลักษณ์ วรกุล) นำเสนอภาพรวมการพัฒนาศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและยะลา สาระสำคัญโดยสรุป ○ โครงการพัฒนาศักยภาพสตรีตามวิถีอิสลามเป็นความร่วมมือระหว่างโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ○ ทำงานร่วมกับผู้นำสตรีมุสลิมใน 14 จังหวัดภาคใต้ตั้งแต่ปี 2555 และจะสิ้นสุดในปี 2558 ○ มีแผนงานหลัก 3 ด้านคือ - สร้างความเข้าใจและข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องในระดับครอบครัวและชุมชน - พัฒนาศักยภาพความรู้ที่จำเป็นต่อสตรีมุสลิมในการทำหน้าที่ตามบทบาทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ - สร้างความเข้มแข็งเครือข่ายสตรีมุสลิมภาคใต้เพื่อเป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมศักยภาพของสตรีมุสลิม ○ การพัฒนาศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาและสมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมตามแผนงานที่ 3 โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนารูปแบบที่สามารถใช้เป็นตัวอย่างได้ มีระยะเวลาการดำเนินงานระหว่างเดือน สิงหาคม-ธันวาคม 2557 ○ กิจกรรมที่ดำเนินการนอกเหนือจากการอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการทั้ง 5 กิจกรรมที่กล่าวข้างต้นแล้วยังมีการให้คำแนะนำ/ปรึกษาโดยคณะที่ปรึกษาโครงการในระหว่างการทำงาน (On the job coaching) อย่างต่อเนื่องตลอดโครงการ เพื่อเสริมหนุนการทำงานของคณะกรรมการสมาคมฯ โดยมีเนื้อหาหลักๆ ได้แก่ - การพัฒนาเครื่องมือ/ข้อมูลประกอบการทำงานต่างๆ - การระดมทุน - การเปิดตัวสมาคม - การประสานภาคีเครือข่าย - การประชุมประจำเดือน - การเป็นวิทยากรกระบวนการ
การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา	• ตัวแทนสมาคมจังหวัดสงขลาเสนอรายการวิดีโอแนะนำเส้นทางการก่อเกิดและการพัฒนาของสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา เป็นรายการที่ผลิตเองโดยใช้ความรู้จากการอบรมเรื่องการทำสื่อเพื่อการสื่อสาร • นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทเรียนจากการทำงานเพิ่มเติมโดยมีสาระสำคัญโดยสรุป การก่อเกิดของสมาคมฯ เกิดจากการรวมตัวของสตรีมุสลิมที่มีความรู้และมีจิตอาสาในการช่วยเหลือสังคม บางส่วนเคยผ่านโครงการ “มุสลิมะฮ์ต้นแบบ” บางส่วนเคยเข้าร่วมโครงการ “โรงเรียนผู้นำ” ของ สสม. มีสมาชิกครอบคลุมทุกอำเภอในจังหวัดสงขลา จัดทะเบียนเป็นสมาคมเมื่อเดือนกรกฎาคม 2557 มีสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 352 ถ.ลพบุรีราเมศวร์ หมู่ 10 ต.คลองแห อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

กิจกรรม	เนื้อหา/กระบวนการ
	ความก้าวหน้าของการดำเนินงานระหว่างเดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน 2557 (1) การพัฒนาเครื่องมือในการทำงานตามพันธกิจต่างๆ พันธกิจที่ 1: จัดทำแบบฟอร์มรับสมัครสมาชิกและระบบทะเบียนสมาชิก พันธกิจที่ 2: จัดทำแบบสำรวจและฐานข้อมูลภาคีเครือข่ายทุกประเภท พันธกิจที่ 3: จัดทำแบบสำรวจความสนใจของสมาชิกในการเรียนรู้หลักศาสนา พันธกิจที่ 4: กำหนดแหล่งข้อมูลและวิธีการตรวจสอบสภาพปัญหาของชุมชน (2) การดำเนินงานตามแผนงาน พันธกิจที่ 1: จัดงานเปิดตัวสมาคมและรับสมาชิกเพิ่ม พันธกิจที่ 2: ประสานการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายในการเปิดตัวสมาคม (ด้านวิชาการ งบประมาณ และสถานที่) พันธกิจที่ 3: รวบรวมข้อมูลความสนใจในการเรียนรู้หลักศาสนาจากสมาชิกทุกอำเภอที่เข้าร่วมในงานเปิดตัวสมาคม พันธกิจที่ 4: รวบรวมและจัดหมวดหมู่ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชนทุกแห่งที่เข้าร่วมในงานเปิดตัวสมาคม กิจกรรม/งานที่จะทำต่อไป 2558-2559 พันธกิจที่ 1: รับสมัครสมาชิกเพิ่มตามอำเภอต่างๆ พัฒนา ศักยภาพคณะกรรมการและแกนนำระดับอำเภอ ด้านบุคลิกภาพ/การพูด การเขียนโครงการ พัฒนาศักยภาพแกนนำระดับอำเภอในการบริหารโครงการ ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาองค์กร และปรับปรุงสำนักงาน พันธกิจที่ 2: สำรวจภาคี/เครือข่าย จัดทำแผนกลยุทธ์ในการประสานภาคีแต่ละกลุ่ม และดำเนินการตามแผน พันธกิจที่ 3: วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเปิดตัวสมาคมฯ จัดหมวดหมู่ จัดลำดับความสำคัญ จัดแผนการให้ความรู้ด้านศาสนา และดำเนินการตามแผน พันธกิจที่ 4: วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเปิดตัวสมาคมฯ จัดหมวดหมู่ จัดลำดับความสำคัญ จัดทำแผนการพัฒนา/ช่วยเหลือชุมชนตามสภาพปัญหา เขียนโครงการเพื่อระดมทุน ดำเนินโครงการตามแผน ติดตาม/ประเมินผล พันธกิจสนับสนุน (การระดมทุน): จัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการหาทุน ระดมทุนและบริหารจัดการทุนเพื่อให้กิจกรรมต่างๆ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ความสำเร็จ มีสมาชิกมาสัครเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีภาคี/หน่วยงานให้การสนับสนุน มีแกนนำเพิ่มในแต่ละอำเภอ มีข้อมูลของแต่ละพื้นที่เพื่อใช้วางแผนการทำงานต่อไป การทำข่าวอบรมนักข่าวพลเมืองได้ออกอากาศทางช่อง THAI PBS จำนวน 2 เรื่อง อุปสรรค/ข้อจำกัด คณะกรรมการกระจายอยู่คนละอำเภอ ระยะเวลาห่างไกลทำให้ไม่สะดวกที่จะเจอกันบ่อยๆ ความรู้/บทเรียนที่ได้จากโครงการ - ความรู้ด้านการบริหารจัดการองค์กร /การประสานงานเชื่อมโยงเครือข่าย/ภาคี การใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น/การจัดทำรายการสารคดีเพื่อการสื่อสาร - ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการทำงานพัฒนาชุมชน งาน สวัสดิการชุมชน - ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยทัศนร่วมกัน การระดมทุน - ได้ฝึกนำเสนอผลงาน

กิจกรรม	เนื้อหา/กระบวนการ
	ประโยชน์ที่เกิดกับสมาคมฯ - สมาคมฯ มีแนวทางที่ชัดเจนขึ้น มีพันธกิจ, วิสัยทัศน์, แผนงาน/โครงการ และโครงสร้างถึงระดับปฏิบัติการ - สมาคมฯ มีศักยภาพ/ช่องทางที่จะช่วยเหลือกลุ่มด้วยโอกาสต่างๆ ได้อย่างทั่วถึงขึ้น - เกิดพลังร่วมของสตรีมุสลิม จังหวัดสงขลามากขึ้น/เร็วขึ้น - คณะกรรมการมีความมั่นใจ/มีกำลังใจในการทำงาน/ได้กุศลจิต มีช่องทางในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จากแหล่งต่างๆ - สมาคมฯ ได้รับความเชื่อถือ จากสังคม - ได้สร้างคนรุ่นใหม่ สืบทอด เจตนารมณ์ - มีเครื่องมือในการหาข้อมูล เพื่อใช้ในการวางแผนการทำงาน ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มสตรีมุสลิมจังหวัดอื่นๆ - การจัดตั้งสมาคมต้องทำด้วยใจรัก/ความสมัครใจ ต้องแสวงหาคนที่มีความรู้เหมือนกันที่ต้องการทำงานเพื่อชาวมุสลิม หรือในหนทางของศาสนา ต้องมีเวลาพูดคุยปรึกษาหารือกัน ทำงานเป็นญามาอะห์หรือรวมเป็นกลุ่มตามแนวทางอิสลาม ควรมีแกนนำไปจุดประกายความคิด ศึกษาแนวทางการจัดตั้งสมาคมจากที่อื่นๆ และควรมีภาคีสนับสนุน - การจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล/องค์กรสาธารณประโยชน์ช่วยให้เข้าถึงแหล่งงบประมาณได้กว้างขวางขึ้น - ช่วงเริ่มก่อตั้ง กรรมการต้องเสียสละเวลา ค่าใช้จ่ายส่วนตัวในการมาประชุมกัน - ควรมีระบบสื่อสารที่รวดเร็ว/ทั่วถึง - สมาคมฯ ควรมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงสร้างการทำงาน แผนงานโครงการที่ชัดเจนและมีการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอต่อสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้ - สมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้ควรเป็นแกนกลางในการเชื่อมโยง ให้เกิดการจัดตั้งสมาคมในทุกจังหวัด เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาคมระดับภาค ข้อเสนอต่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - สนับสนุนงบประมาณเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งต่อสมาคม 14 จังหวัดภาคใต้ให้ต่อเนื่อง ข้อเสนอต่อโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) - UNDP ควรให้การสนับสนุนให้มีการขยายผลไปยังจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้
การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาศักยภาพสมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลา	• ตัวแทนสมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลานำเสนอรายการวิดีโอแนะนำเส้นทางการก่อเกิดและการพัฒนาของสมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลา เป็นรายการที่ผลิตเองโดยใช้ความรู้จากการอบรมเรื่องการทำสื่อเพื่อการสื่อสาร • นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทเรียนจากการทำงานเพิ่มเติมโดยมีสาระสำคัญโดยสรุป การก่อเกิดของสมาคมฯ - เกิดจากการได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้จึงเกิดแนวคิดที่จะจดทะเบียนเครือข่ายประธานสวัสดิการชุมชนที่ดำเนินการร่วมกันในทุกอำเภอของจังหวัดยะลาตั้งแต่ปี 2553 เป็น “สมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลา” - จดทะเบียนเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2556 และแนะนำตัวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2557 ในงานสมัชชากองทุนสวัสดิการจังหวัดยะลาซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดยะลาเป็นประธาน

กิจกรรม	เนื้อหา/กระบวนการ
	งานที่ได้ดำเนินการไปแล้ว - ประชุมเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์ จังหวัดยะลา - ประชุมกรรมการทุกๆ วันที่ 22 ของเดือน เพื่อขับเคลื่อนงาน - เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพกรรมการสมาคมด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่องในโครงการของ UNDP ร่วมกับ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และองค์กรภาคีอื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI) เป็นต้น - จัดทำโครงการและเสนอของบประมาณต่อหน่วยงานต่างๆ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดและสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำจังหวัด เป็นต้น - ขยายการเปิดรับสมาชิกสมาคมโดยผ่านเครือข่ายคณะกรรมการ - อบรมพัฒนาศักยภาพ กรรมการกองทุนสวัสดิการ ทุกตำบลกองทุนละ 3 คน รวม 110 คน - นำกลุ่มอาชีพ เข้าร่วมอบรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กับสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI) เพื่อเข้าสู่การตลาด เป็นผลิตภัณฑ์ OTOP - รวบรวมรายชื่อสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนในจังหวัดยะลา เพื่อเสนอให้รัฐบาลบรรจุเรื่องสิทธิของชุมชนในการจัดสวัสดิการชุมชนไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับที่กำลังยกร่างโดยให้รัฐและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่สนับสนุน - จัดงานเปิดตัวสมาคม ความสำเร็จ - มีคณะกรรมการ วิสัยทัศน์ พันธกิจที่ชัดเจน คณะกรรมการเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานของสมาคมและเกิดการทำงานเป็นทีม ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน - โครงการแรก ที่จัดทำในนามสมาคมได้ผ่านการอนุมัติจากหน่วยงาน อบจ. คือ โครงการพัฒนาศักยภาพและศึกษาดูงาน เป็นเงิน 180,000 บาท - ผลงานการทำข่าวอบรมนักข่าวพลเมืองได้ออกอากาศทางช่อง THAI PBS จำนวน 1 เรื่อง - กลุ่มอาชีพสามารถเข้าจดทะเบียนและได้รับการคัดสรรเข้าสู่ OTOP จำนวน 10 กลุ่ม - สมาคมสามารถใช้ต้นทุนเดิม ที่มีอยู่มากในตัวผู้นำและกรรมการมาต่อยอดขยายผลในการจัดตั้งสมาคมและขับเคลื่อนงาน ปัญหาอุปสรรค/ข้อจำกัด - ยังไม่มีสถานที่ตั้งของสำนักงานสมาคม และวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน - ยังไม่มีงบประมาณดูแลบุคลากรที่ประจำสำนักงาน - กรรมการสมาคมต้องแบกรับภาระมาก ทั้งงานครอบครัว งานประจำ งานอาสาในชุมชน และงานอาสาของสมาคมในบางครั้ง ก็มีปัญหาในการแบ่งเวลา - กรรมการสมาคมยังขาดทักษะหลายด้าน เช่นการพูดและแสดงออกต่อหน้าชุมชน การเขียนโครงการ การเขียนรายงาน ประโยชน์ที่เกิดกับสมาคม - ได้พัฒนาคน พัฒนางาน - มีตัวตน เป็นที่ยอมรับขององค์กรต่างๆ - เกิดความรักความสามัคคีในองค์กรและคณะกรรมการ - เป็นตัวเชื่อมองค์กรอื่นๆ เพื่อสนับสนุนความเข้มแข็งของสวัสดิการชุมชน - เกิดการมีส่วนร่วมทุกชั้นตอนคือร่วมกันคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์

กิจกรรม	เนื้อหา/กระบวนการ
	แผนงานปี 2558 - จัดตั้งกองทุนอีกใน 7 ตำบลที่เหลือให้ครบ 64 กองทุน ครอบคลุมทุกพื้นที่ในจังหวัดยะลา - จัดงาน “มาแถม” เพื่อหาเงินเข้าสมาคม - เป็นคนกลางนำสินค้าของกลุ่มอาชีพ 28 กลุ่มอาชีพไปขายในงาน ตามเทศกาลต่างๆ และในต่าง ประเทศ - ขยายสมาชิกสมาคมผ่านกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอื่นๆ อีกไม่ต่ำกว่า 25 กองทุน ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอต่อกลุ่มองค์กรสตรีมุสลิมและสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้ - ให้ทำงานเป็นภาคีเครือข่าย (Network) เพื่อช่วยเหลือ/สนับสนุนกันและกัน - กลุ่มองค์กรที่ยังไม่ได้เป็นนิติบุคคล ควรเร่งสร้างความพร้อม เพื่อจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ข้อเสนอต่อสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้ - ให้ทำงานเป็นเครือข่ายภาคีกับสมาคมสตรีมุสลิมในแต่ละจังหวัด (สมาคมลูก) - มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานเป็นระยะๆ กับสมาคมระดับจังหวัด - สนับสนุนบทบาทมุสลิมะห์ หรือสตรีมุสลิม และประสานพลัง ร่วมกันกับเครือข่ายอื่นๆ ทั้งภาค รัฐ ภาคประชาสังคม กลุ่มผู้นำชายมุสลิม เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของสตรีมุสลิมภาคใต้ในการพัฒนาสังคม - หนุนเสริมช่วยเป็นพี่เลี้ยงสร้างความเข้มแข็งให้สมาคมระดับจังหวัด - สร้างเครือข่ายให้เข้มแข็ง ให้เกิดพลังต่อรองกับภาคส่วนต่างๆ - ยกระดับหรือผลักดันข้อเสนอของสตรีมุสลิมให้เป็นข้อเสนอนโยบายสู่ภาครัฐ ข้อเสนอต่อ UNDP และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - ขอให้สนับสนุนการทำงานของสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้ และสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลา รวมทั้งสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพองค์กร - สำหรับจังหวัดอื่นๆ ที่ยังไม่ได้มีการจดทะเบียนเป็นสมาคม ขอให้สนับสนุนพัฒนาศักยภาพองค์กร จนสามารถจดทะเบียนได้ - สนับสนุนให้มีการศึกษาดูงานต่างประเทศ โดยเฉพาะด้านบทบาทสตรีกับการจัดสวัสดิการชุมชนและด้านอื่นๆ
การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดกระบี่	นายกสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดกระบี่นำเสนอประสบการณ์ของสมาคมฯ โดยมีสาระสำคัญโดยสรุป การก่อเกิด - เกิดจากการที่มุสลิมะห์ในสาขาวิชาชีพต่างๆ ทั้งในระดับจังหวัดและชุมชนมองเห็นปัญหาสังคมที่เพิ่มขึ้นจนน่าวิตก เช่นอาหารไม่ปลอดภัย โอกาสที่ไม่เท่าเทียมของคนในสังคม คุณแม่วัยใส ยาเสพติด อัตราคนที่ป่วยเสียชีวิตด้วยโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้น ฯลฯ จึงมีแนวคิดที่จะก่อตั้งสมาคมมุสลิมะห์ขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหา - มีการประชุมเพื่อก่อตั้งสมาคมเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2556 และได้รับการรับรองการจดทะเบียนเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2557 มีคณะกรรมการระดับจังหวัด 25 คน ระดับอำเภอๆ ละ 10-15 คน ครอบคลุมการดูแลทุกมัสยิด

กิจกรรม	เนื้อหา/กระบวนการ
	พันธกิจของสมาคม - ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา/ศาสนา/ภาษา/วัฒนธรรม/พฤติกรรม/เศรษฐกิจ และสังคม กิจกรรมสำคัญในรอบ 1 ปี (2556-2557) - o สมาคมได้สำรวจปัญหาของชุมชนร่วมกับมัสยิด 197 แห่งใน 7 อำเภอของจังหวัดกระบี่ มีมุสลิมะห์หรือสตรีมุสลิม เข้าร่วมระดมความคิด 589 คนเพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการทำงานของสมาคม มีประเด็นปัญหาที่สรุปได้ 23 ประเด็น (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในเอกสารภาคผนวก 2) - o กิจกรรมสำคัญที่ได้ดำเนินการในรอบ 1 ปี ได้แก่ - งานมัจญลิตอิสลามกระบี่ เรดิโอ อัมมูเด็กำพำร่า - การนำเสนอโครงการพัฒนาชุมชนโดยกลุ่มผู้นำสตรีมุสลิม เขต 14 จังหวัดภาคใต้ - งานเปิดตัวสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดกระบี่ - สนับสนุนชมรมคนรักการอ่าน - โครงการสมาคมสตรีพบพี่น้องประชาชน - การสื่อสารผ่านรายการวิทยุ เว็บไซต์ Facebook - ประสานงานกับชมรมนักธุรกิจไทยมุสลิม KMBC - ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เด็กกำพร้า (ชาย-หญิง) หญิงหม้าย หญิงมัลลัฟหรือผู้ที่เพิ่งเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม - ผู้ไร้ที่พึ่งและผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือทุกคน เช่น บุตรตามหามารดา หรือผู้ต้องการจ่ายชากาตหรือภาษีทางศาสนา - สนับสนุนอาหารแก่ค่ายอบรมภาษาอังกฤษเยาวชน - ร่วมกิจกรรมอบรมค่ายต้านภัยยาเสพติด - ระดมทุนช่วยเหลือ ฉนวนกาซ่า (GAZA) - เยี่ยมผู้ต้องหาหญิงที่เรือนจำ แผนงานในอนาคต - จัดตั้งกองทุนชากาตสำหรับเด็กกำพร้า หญิงหม้าย/มัลลัฟผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ - ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม พฤติกรรม เศรษฐกิจ และสังคม เป้าหมายสูงสุดที่ต้องการไปให้ถึง - สตรีมุสลิมกระบี่มีคุณภาพชีวิตที่ดี - สังคมเสมอภาค สังคมเป็นธรรมและยุติธรรม - สตรีมุสลิมมั่นใจในศักยภาพ และกลไกขององค์กรสตรีมุสลิมกระบี่
ความก้าวหน้าของสมาคม/เครือข่ายสตรีมุสลิมจากจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้	• จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดตั้งเป็นชมรมมุสลิมะฮ์นครศรีธรรมราชในปี 2544 และได้จดทะเบียนเป็นสมาคมสตรีมุสลิม(มุสลิมะฮ์) จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2555 ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพสตรี เยาวชน และการพัฒนาอาชีพเสริมให้แก่กลุ่มสมาชิก โดยทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ปี 2556 จัดทำโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีตามหลักธรรมาภิบาล ภายใต้กรอบโครงการสะพานเสริมสร้างประชาธิปไตย โดยการสนับสนุนขององค์กรเพื่อการพัฒนาประเทศของสหรัฐ (USAID) ขับเคลื่อนประเด็นการมีส่วนร่วมในนโยบายท้องถิ่น และการร่วมกับเครือข่ายผู้หญิง 6 องค์กร ทั่วประเทศเพื่อดำเนินงานภายใต้โครงการรณรงค์สร้างพลังความร่วมมือเพื่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายระดับชาติ โดยได้รับงบประมาณจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

กิจกรรม	เนื้อหา/กระบวนการ
	- จังหวัดพังงา กิจกรรมภาพรวมของเครือข่ายสตรีมุสลิมในระดับจังหวัดยังไม่ได้ดำเนินการอะไรเท่าที่ควร เห็นการเคลื่อนไหวงานของแต่ละจังหวัดทั้ง 14 จังหวัดในภาคใต้แล้วรู้สึกเสียดาย แต่หลังจากเห็นภาพการเล่าเรื่องราวของเพื่อนรู้สึกว่เกิดคำถามว่า ต่อไปเราจะทำอย่างไร ตัวเองอยากทำตรงนี้มันมีแรงบันดาลใจ เสียใจกับเวลาที่ผ่านมามาเราไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงเท่าที่ควร คิดว่าหลังจากนี้เราคงต้องกลับไปพูดคุยกันที่จังหวัดของตัวเอง - จังหวัดตรัง หลังจากได้ไปร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายสตรีมุสลิมภาคใต้ และได้มีโอกาสไปร่วมกับ สสม. (แผนงานสร้างเสริมสุขภาวะมุสลิมไทย) ก็คิดว่ามุสลิมะฮ์จังหวัดตรังต้องทำอะไรสักอย่างเพื่อสังคม จึงได้รวมกลุ่มในระดับพื้นที่อำเภอต่างๆ มีการจัดตั้งกองทุน “ญานาซะฮ์” หรือกองทุนฌาปนกิจ “ญานาซะฮ์” ในหลายชุมชน และเกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายในระดับอำเภอ ขณะนี้พยายามจะทำให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายสตรีมุสลิมระดับจังหวัด โดยมีคณะกรรมการอิสลามจังหวัดตรังทำงานหนึ่งเป็นที่ปรึกษา แม้ตอนนี้ท่านหมดวาระแล้ว แต่ท่านและคณะก็ยินดีสนับสนุนการทำงานของเครือข่ายสตรีมุสลิมจังหวัดตรังอย่างต่อเนื่อง - จังหวัดนราธิวาส การทำงานจะใช้เครือข่ายที่เชื่อมโยงกับกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล เพราะเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลได้รับการสนับสนุนงบประมาณแล้วไปจัดการทุก เรื่องในชุมชนระดับตำบล ซึ่งในพื้นที่ของจังหวัดนราธิวาสจะใช้กองทุนนี้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทุกเรื่อง เราจึงใช้โอกาสนี้ในการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกัน ที่ผ่านมามีประธานกองทุนส่วนใหญ่จะเป็นสตรีซึ่งในตอนหลังหลายคนได้รับการผลักดันให้เป็นผู้นำท้องถิ่น ได้รับคัดเลือกให้เป็นสมาชิก อบต. บ้าง สมาชิกเทศบาลบ้าง มีการสำรวจปัญหาของชุมชนหลายตำบล โดยมีการเชื่อมโยงกับผู้นำศาสนาคือโต๊ะอิหม่ามในพื้นที่ - จังหวัดปัตตานี จดทะเบียนเป็นสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดปัตตานี ช่วงเดือนเมษายน 2557 แบ่งการบริหารงานเป็นเขตซึ่งประกอบด้วยหลายอำเภอ โดยมีศูนย์ประสานงานอยู่ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขต มีอาจารย์สริณดา ปูจิ อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ เป็นนายกสมาคม โดยมีประธานอำเภอเป็นเครือข่ายการทำงาน - จังหวัดสตูล การประชุมถอดบทเรียนของจังหวัดนำร่องในวันนี้ ท่านประธานคณะกรรมการอิสลามจังหวัดมาร่วมด้วยตนเองและท่านยินดีให้การสนับสนุน เพื่อไม่ให้เสียโอกาสการเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพสตรีตามวิถีอิสลาม ใน 14 จังหวัดภาคใต้ มาด้วยกันถึง 3 ปี พร้อมๆ กันกับสงขลา ยะลา และกระบี่ สตูลก็จะเดินตามรอยทั้งสามจังหวัดต่อไป จากประสบการณ์ต่างๆ ได้รับฟังในวันนี้ทำให้เห็นโอกาสว่าสตูลก็สามารถทำได้เช่นเดียวกัน - จังหวัดภูเก็ต มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายสตรีมุสลิมจังหวัดภูเก็ต ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพสตรี เยาวชน และการพัฒนาอาชีพเสริมให้กับกลุ่มสมาชิก โดยมีคณะกรรมการอิสลามสนับสนุนงบประมาณและการเชื่อมโยงการทำงาน ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายทุกปี - จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างแกนนำในอำเภอต่างๆ เช่น ไชนอำเภอท่าชนะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอไชยา อำเภอพระแสง ทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ชุมชนต้นแบบนำร่อง (การปลูกผักปลอดสารพิษ ผลิตอาหารปลอดภัย มัสยิดปลอดบุหรี่ จัดทำลานกีฬา ภายใต้การสนับสนุนของ สสม.(แผนงานสร้างเสริมสุขภาวะมุสลิมไทย) มีการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายสตรีมุสลิมจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยมีกิจกรรมที่ทำร่วมกันคือ การจัดเก็บข้อมูลด้านคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส เด็กกำพร้า และมีการจัดค่ายอบรมจริยธรรมต่อเนื่องทุกปี การมาร่วมรับฟังการถ่ายทอดประสบการณ์ของทั้ง 3 จังหวัดถือว่าเป็นแนวทางในการเชื่อมโยงเครือข่ายของจังหวัดให้เข้มแข็ง นำไปสู่การจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ซึ่งตอนนี้ได้คุยกันภายในจังหวัดกันแล้วระดับหนึ่ง และความรู้จากการถอดบทเรียนของ 3 จังหวัดก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีเองได้นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการจดทะเบียนสมาคมให้แล้วเสร็จภายในปี 2558

กิจกรรม	เนื้อหา/กระบวนการ
บทบาทสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้ในการสนับสนุนสมาคมระดับจังหวัด	• นายกสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้กล่าวถึงบทบาทของสมาคมฯ ในการสนับสนุนจังหวัด ◦ สมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้ก่อตั้งจากการร่วมมือร่วมใจกันของเครือข่าย/องค์กรสตรีมุสลิมจากทั้ง 14 จังหวัดในภาคใต้ และได้มีการเปิดตัวสมาคมอย่างเป็นทางการไปแล้วเมื่อเดือนมีนาคม 2557 ◦ ที่ผ่านมา การขับเคลื่อนงานของสมาคมฯ อยู่ในระดับภาคเป็นหลักแต่หลังจากนี้ไปจะลงมาสนับสนุนองค์กรระดับจังหวัดมากขึ้นโดยจะเชิญคณะกรรมการสมาคมฯ จากทุกจังหวัดประชุมหลังจากวันนี้เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางและกิจกรรมที่จะทำร่วมกันในระยะต่อไป
ความเห็นจากหน่วยสนับสนุน	• ประธานคณะกรรมการอิสลามจังหวัดสตูล ◦ มองว่าบรรดาสตรีไม่ว่าอยู่ที่ไหน ไม่ว่าจะทำอะไร มีความอดทน มีความดีดีเดียว ทำอะไรทำจริงและมีความเป็นหนึ่งเดียว ผมมีความมั่นใจว่าถ้าหากพวกท่านทั้งหลายทำงานความเข้มแข็งของพวกท่านจะทำให้เกิดความสำเร็จ ไม่ว่าจะป็นสตรีในภาคใต้ ภาคกลาง หรือทุกภาคส่วน ◦ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดจากจังหวัดสตูล ยินดีสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรสตรีมุสลิมในจังหวัดอย่างเต็มที่เพราะทุกมัสยิดมีกลุ่มสตรีอยู่แล้ว ขอให้ประสานงาน พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือในเรื่องของวิชาการเรื่องของการประสานงาน ฉะนั้นวันนี้สตรีไม่ได้ทำงานตามลำพังคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดทุกจังหวัดพร้อมที่จะเดินทางพร้อมกับพวกเราทุกคน ◦ สิ่งที่ได้รับฟังในวันนี้ เป็นสิ่งที่ล้ำเลิศ ทำให้มองเห็นความเสียสละของสตรีในการบรรเทาความทุกข์ของพี่น้องในสังคม เป็นตัวอย่างที่ดีงามดังข้อความในอัลกุรอานตอนหนึ่ง อัลเลาะห์ได้กล่าวว่า “พวกเขาทั้งหลายจะไม่ประสบสิ่งที่ดีงาม พวกเขาจะไม่ประสบความสำเร็จ จนกว่าพวกเขาจะสละสิ่งที่พวกเขารัก” • ผู้แทนคณะกรรมการอิสลามจังหวัดตรัง ◦ สิ่งที่เราภูมิใจที่สุดคือภาคใต้เรามีองค์กรสตรีมุสลิมที่ก่อตั้งกันไว้อย่างเหนียวแน่น ◦ ในส่วนองค์กรศาสนา คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีการบริหารงานภายใต้ พรบ. ซึ่งมีข้อบังคับเอาไว้หลายมาตราแต่ส่วนใหญ่จะพูดถึงเรื่องการคัดสรรคนไปบริหารมัสยิด การคัดเลือคนไปเป็นคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย หรือการก่อตั้งการถอดถอนผู้นำศาสนา มีการพูดถึงการพัฒนาบทบาทของสตรีค่อนข้างน้อย ◦ ขณะนี้มีองค์กรหนึ่งซึ่งเพิ่งตั้งขึ้นมาคือสมาคมพันธคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด 14 จังหวัดภาคใต้ บวกอีก 12 จังหวัดในภาคกลาง ในการประชุมที่ผ่านมาผู้แทนฯ จากจังหวัดตรังได้นำเสนอปัญหาที่พี่น้องมุสลิมะฮ์ได้สะท้อนขึ้นมาซึ่งฝ่ายศาสนาควรให้ความสนใจและสนับสนุนให้กลุ่มสตรีได้มีที่ยืนอย่างชอบธรรมในการทำหน้าที่ช่วยเหลือสังคม • หัวหน้าสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกระบี่ ◦ กระบี่มีประชากรครึ่งหนึ่งเป็นชาวพุทธ อีกครึ่งหนึ่งเป็นมุสลิม ในการทำงานและการอยู่ด้วยกันย่อมมีความแตกต่างกันในบางเรื่อง แต่การเปิดใจพร้อมที่จะเรียนรู้และยอมรับความแตกต่างบนพื้นฐานของการให้เกียรติกันจะทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ ◦ ในฐานะที่เป็นข้าราชการเห็นว่าการทำงานกับพี่น้องมุสลิมจำเป็นต้องคำนึงถึงมิติทางศาสนา และต้องเข้าใจในวิถีของมุสลิม เช่น เรื่องของความรุนแรงในครอบครัว พี่น้องมุสลิมจะมีกระบวนการในการไกล่เกลี่ยก่อนถึงตำรวจ คือโต๊ะอิหม่าม ถ้าโต๊ะอิหม่ามไกล่เกลี่ยไม่ได้ก็ไปถึงคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ดังนั้นนโยบายของรัฐที่ใช้มาตรการทางกฎหมายในการคลี่คลายปัญหาจึงอาจต้องมีความยืดหยุ่นมากขึ้น

บทที่ 3

เส้นทางการพัฒนาของสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา และสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลา: บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

3.1 สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา

การก่อเกิดและวิวัฒนาการ

สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาเกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มสตรีมุสลิมที่มีบทบาทในการทำงานพัฒนาและงานภาคประชาสังคมในอำเภอต่างๆ ของจังหวัดมาอย่างยาวนาน ได้รับการบ่มเพาะประสบการณ์และความรู้จากการเข้าร่วมโครงการต่างๆ เช่น “โครงการมุสลิมะห์ต้นแบบ” “โครงการโรงเรียนผู้นำ” ตลอดจนการสั่งสมประสบการณ์ตรงจากการทำงานร่วมกับกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เช่นกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง กลุ่มอาชีพ กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด

ในปี 2555 ผู้แทนสตรีมุสลิมจำนวนหนึ่งได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพสตรีตามวิถีอิสลามซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ และได้เห็นประโยชน์ของการทำงานในลักษณะสมาคม จึงได้พูดคุยหารือกันและขยายแนวคิดออกไปยังผู้นำสตรีมุสลิมกลุ่มต่างๆ ในทุกอำเภอของจังหวัดสงขลา นำไปสู่การจดทะเบียนเป็นสมาคมระดับจังหวัดในวันที่ 22 กรกฎาคม 2557 โดยมีข้อบัญญัติของสมาคมและโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน (ดูรายละเอียดข้อบัญญัติในเอกสารภาคผนวกที่ 4)

ภาพที่ 3.1 วิวัฒนาการของสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา

ความก้าวหน้า

สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา เกิดจากการรวมตัวของสตรีมุสลิมที่เห็นถึงปัญหาสังคมในประเด็นต่างๆ และมีความมุ่งมั่นที่จะร่วมกันบรรเทาปัญหาเหล่านั้น บนพื้นฐานคำสอนของอิสลาม ดังที่นายกสมาคมได้กล่าวในโอกาสการเปิดตัวสมาคมว่า

ทุกคนกำเนิดขึ้นโดยการสร้างของพระเจ้า และต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อพระเจ้าหลักๆ 3 ประการคือ

- (1) การประกอบคุณความดีถวายสักการะต่อพระองค์
- (2) เพื่อสร้างความจำเริญแก่โลกที่มนุษย์อาศัย
- (3) เพื่อปกครองดูแลโลกในฐานะผู้แทนแห่งพระผู้เป็นเจ้า

ดังบทบัญญัติของอัล-กุรอาน ซูเราะห์ (บท) อัลบะกอรอฮ์ อายะห์(วรรค)ที่ 30 ความว่า “องค์พระผู้อภิบาลของเจ้าได้ทรงตรัสกับปวงมลาอิกะฮ์ (เทวดา)ทั้งหลายว่า ข้าจะให้มีผู้แทนขึ้นบนพื้นพิภพ”

แม้จะเป็นสมาคมใหม่แต่ด้วยความมุ่งมั่นและเปิดใจเรียนรู้ ทำให้มีพัฒนาการที่เห็นได้ชัดเจนในระยะเวลาเพียง 5 เดือนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการพัฒนาศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิมต้นแบบ (ภายใต้กรอบใหญ่ของโครงการพัฒนาศักยภาพสตรีตามวิถีอิสลาม)

การเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมจากการสรุปของกรรมการและคณะกรรมการสมาคม ได้แก่

ด้านความรู้/ทักษะ

- ความรู้ด้านการบริหารจัดการองค์กร/การประสานงานเชื่อมโยงเครือข่าย/ภาคี การใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น การจัดทำรายการสารคดีเพื่อการสื่อสาร
- ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการทำงานพัฒนาชุมชน งาน สวัสดิการชุมชน
- ความรู้เกี่ยวกับการทำวิสัยทัศน์ร่วมกัน การระดมทุน
- ได้ฝึกนำเสนอผลงาน

ด้านปัจจัยอื่นๆ ที่เกื้อหนุนการทำงาน

- สมาคมฯ มีแนวทางที่ชัดเจนขึ้น มีพันธกิจ วิสัยทัศน์ แผนงานโครงการ และโครงสร้างถึงระดับปฏิบัติการ
- คณะกรรมการมีความมั่นใจ มีกำลังใจในการทำงาน ได้กุศลจิต
- มีช่องทางในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จากแหล่งต่างๆ
- สมาคมฯ มีศักยภาพและช่องทางที่จะช่วยเหลือกลุ่มด้อยโอกาสต่างๆ ได้อย่างทั่วถึงขึ้น
- เกิดพลังร่วมของสตรีมุสลิม จังหวัดสงขลามากขึ้น/เร็วขึ้น
- มีการทำงานร่วมกันระหว่างคนรุ่นต่างๆ ทำให้ได้สร้างคนรุ่นใหม่เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์
- สมาคมฯ ได้รับความเชื่อถือจากสังคม
- มีเครื่องมือในการหาข้อมูล เพื่อใช้ในการวางแผนการทำงาน

นอกจากนี้การให้คำปรึกษาจากคณะที่ปรึกษาของโครงการยังช่วยให้สมาคมได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ทำงานตามพันธกิจต่างๆ ได้เป็นระบบยิ่งขึ้น

พันธกิจที่ 1: การพัฒนาศักยภาพองค์กร

มีการพัฒนาแบบฟอร์มในสมัครของสมาชิก ระบบทะเบียนสมาชิก แผนการรับสมัครสมาชิก และแผนการพัฒนาศักยภาพกรรมการและคณะทำงานของสมาคม

พันธกิจที่ 2: การประสานสัมพันธ์กับภาคี/เครือข่าย

จัดทำแบบสำรวจเพื่อทำฐานข้อมูลภาคี/เครือข่าย (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 การวิเคราะห์ภาคีและเครือข่าย สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา

ภาคี	บทบาทหน้าที่	ขอบข่ายงาน ที่เกี่ยวข้องกับสมาคม	ระดับความสำคัญ		
			★ ★ ★	★ ★	★
หน่วยงานภาครัฐและเอกชน					
อบจ.	แหล่งทุน	ทั่วไป	✓		
พมจ.	แหล่งทุน / วิชาการ	สวัสดิการ /สตรี /เยาวชน ครอบครัว	✓		

ภาคี	บทบาทหน้าที่	ขอบข่ายงาน ที่เกี่ยวข้องกับสมาคม	ระดับความสำคัญ		
			★ ★ ★	★ ★	★
กอ.รมน.	แหล่งทุน / วิชาการ	ความมั่นคง / ประ踪踪	✓		
ศอ.บต.	แหล่งทุน / วิชาการ	ทั่วไป / ความมั่นคง / สันติภาพ	✓		
สนง.คณะกรรมการอิสลาม	วิชาการ / แหล่งทุน	ศาสนา / ศูนย์ประสานงาน	✓		
อปท. (อบต./เทศบาล)	แหล่งทุน (ระดับท้องถิ่น)	ทั่วไป		✓	
สสม.	แหล่งทุน / วิชาการ	สุขภาวะ	✓		
กศน.	แหล่งทุน / อาชีพ	อาชีพ / ภาษา / การศึกษา	✓		
ศูนย์พัฒนาสังคม	ฝึกอาชีพ / วิชาการ	อาชีพ	✓		
พัฒนาชุมชน (จังหวัด / อำเภอ)	แหล่งทุน / วิชาการศาสนา	การพัฒนาอาชีพ / พัฒนาศักยภาพผู้นำ / กองทุนพัฒนามหาบพิตร		✓	
พอช.	พัฒนาองค์กรชุมชน	แหล่งทุน		✓	
มูลนิธิอูเวย	แหล่งทุน / วิชาการ	ส่งเสริมอาชีพ / วิชาการ	✓		
องค์กรภาคประชาสังคม					
สมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้	ประสานงาน เชื่อมโยงเครือข่ายสตรี 14 จังหวัดภาคใต้		✓		
- กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า "บ้านควนหิน"		เป็นฐานเครือข่ายสมาชิก	✓		
- กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า "บาหยา"					
- กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า "ดอนขี้เหล็ก"					
เครือข่าย อสม.		เป็นฐานเครือข่ายสมาชิก	✓		
กรรมการชุมชน		เป็นฐานเครือข่ายสมาชิก	✓		
ผู้นำมัสยิดแต่ละมัสยิด		เป็นฐานเครือข่ายสมาชิก	✓		
สมาคมผู้ประกอบการ / นักเรียนในเครือข่ายสมาคม			✓		

พันธกิจที่ 3: ส่งเสริมการเรียนรู้หลักศาสนา

จัดทำแบบสำรวจความสนใจของสมาชิกสมาคมในการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักศาสนาอิสลามเพื่อให้มีความมั่นใจในการทำบทบาทหน้าที่ต่างๆ อย่างสอดคล้องต่อหลักศาสนาและเท่าทันต่อสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมปัจจุบันและอนาคต

แบบสำรวจความสนใจในการเรียนรู้หลักศาสนา

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ ..... นามสกุล ..... อายุ ..... ปี
บ้านเลขที่ ..... หมู่ ..... ตำบล ..... อำเภอ ..... จังหวัด .....

ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า ☐ ปวส./อนุปริญญา
☐ปริญญาตรี/เทียบเท่าหรือสูงกว่า ☐ อื่นๆ ระบุ.....

อาชีพ ☐ เกษตรกรรม ☐ ค้าขาย /ธุรกิจ /กิจการส่วนตัว
☐ พนักงานบริษัท/โรงงาน ☐ แม่บ้าน
☐ นักเรียน/นักศึกษา ☐ รับจ้าง
☐ รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ☐ นักการเมืองท้องถิ่น
☐ อื่นๆ โปรดระบุ .....

สถานภาพ ☐ โสด ☐ แต่งงาน ☐ หม้าย ☐ หย่า ☐ แยกกัน

กิจกรรมที่ทำในชุมชน

ชื่อกิจกรรม ..... กลุ่ม ..... ตำแหน่ง .....

ส่วนที่ 2: ระดับความรู้ด้านศาสนา

1. ท่านมีความรู้ด้านศาสนาในระดับใด

☐ ระดับต้น /อับตาดอี (ภาคฟิรดูอีน) ☐ ระดับกลาง /มุดอัสซีส ☐ ระดับสูง /ชานาวี
☐ อื่นๆ โปรดระบุ .....

2. ท่านมีความถนัดหรือความรู้ด้านศาสนาด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การศึกษาคัมภีร์อัลกุรอาน ☐ มุสลิมะฮ์กับการช่วยเหลือสังคม
☐ การปฏิบัติตนตามหลักการอิสลาม ☐ วิธีการเลี้ยงลูกตามวิถีอิสลาม
☐ การเตรียมตัวก่อนแต่งงาน ☐ การปฏิบัติตนตามหลักการตามหลักศาสนาอิสลาม

3. ความถี่ในการเรียนรู้เพิ่มเติมของท่านอยู่ในระดับไหน

☐ เรียนทุกวัน วันละ ..... ชั่วโมง ☐ เรียนทุกสัปดาห์ ละ ..... ชั่วโมง
☐ เรียนทุกเดือน ละ ..... ชั่วโมง ☐ อื่นๆ โปรดระบุ .....

4. ปกติท่านได้เรียนรู้เพิ่มเติมในสถานที่ไหน (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ในชุมชน ☐ มัสยิดกลาง (ทุกวันอาทิตย์) ☐ โรงเรียนสอนศาสนา (ปอเนาะ)
☐ มัสยิดใกล้บ้าน ☐ รวมกลุ่มกันโดยเชิญวิทยากรมาจากข้างนอก
☐ อื่นๆ โปรดระบุ .....

ส่วนที่ 3: ความสนใจในการเรียนรู้หลักศาสนา

5. ท่านความสนใจจะเข้าร่วมเรียนรู้เพิ่มเติมด้านศาสนาหรือไม่

☐ สนใจ ☐ ไม่สนใจ ☐ ยังไม่แน่ใจ

6. ช่วงเวลาที่ท่านสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้านศาสนา
วัน ..... เวลา .....

7. หัวข้อการเรียนรู้ด้านศาสนาที่ท่านสนใจคือเรื่องใด
[ ] การศึกษาคัมภีร์อัลกุรอาน [ ] มุสลิมะฮ์กับการช่วยเหลือสังคม
[ ] การปฏิบัติตนตามหลักการอิสลาม [ ] วิธีการเลี้ยงลูกตามวิถีอิสลาม
[ ] การเตรียมตัวก่อนแต่งงาน [ ] การปฏิบัติตนตามหลักการตามหลักการศาสนาอิสลาม

8. การปฏิบัติตามหลักศาสนาในชีวิตประจำวันท่านมีปัญหาในด้านใดบ้าง เพราะเหตุใด
ปัญหา ..... สาเหตุ .....
ปัญหา ..... สาเหตุ .....

9. การเรียนในลักษณะใดที่เหมาะสมกับท่านมากที่สุด
[ ] กลุ่มเล็ก [ ] กลุ่มใหญ่ [ ] อื่นๆ .....

พันธกิจที่ 4: พัฒนาชุมชนและสังคมให้เกิดความเข้มแข็งตามสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละพื้นที่

มีพัฒนาแนวทางการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและระบุแหล่งข้อมูล ได้แก่

- ข้อมูลที่มีอยู่แล้วของทางราชการ
- ข้อมูลจากการประชาคมหมู่บ้าน
- ข้อมูลจากการสำรวจชุมชน
- ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยตรง

การเปิดตัวสมาคม

สมาคมได้มีงานเปิดตัวสมาคมอย่างเป็นทางการในวันเสาร์ที่ 18 พฤศจิกายน 2557 เป็นการทำงานเชิงรูปธรรมที่ตอบสนองพันธกิจของสมาคมได้ครบทั้ง 4 ด้านและทำให้เกิดความก้าวหน้าตามแผนงานขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง โดยกิจกรรมในการเปิดตัวประกอบด้วย

- (1) การแนะนำสมาคมและรับสมัครสมาชิก ทำให้ได้สมาชิกเพิ่มกว่า 200 คนซึ่งเกินเป้าหมายที่วางไว้
- (2) การเชิญภาคี /เครือข่ายมาร่วมเป็นเจ้าภาพและวิทยากรในการสัมมนา ได้รับการสนับสนุนสถานที่จากมัสยิดกลางจังหวัดสงขลา การปฐกฐาโดยผู้แทนกรรมการอิสลามจังหวัด และการสนับสนุนอาหารจากสมาชิก อบจ. นอกจากนี้ยังเชิญหน่วยงานต่างในจังหวัดมาร่วมสังเกตการณ์
- (3) การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักศาสนาโดยวิทยากรจากมูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย
- (4) การแบ่งกลุ่มสมาชิกที่มาร่วมงานจากอำเภอ /ชุมชนต่างๆ เพื่อระดมความคิด /ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา /ความต้องการในการพัฒนาของแต่ละแห่ง ความหวัง/ความฝันที่ชุมชนต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตและข้อเสนอแนะแนวทางไปให้ถึงความฝัน ข้อมูลที่ได้มีทั้งมิติความกว้างครอบคลุมประเด็นปัญหาสำคัญๆ ในทุกด้านจากหลายพื้นที่และความลึกที่สะท้อนถึงสาเหตุและความซับซ้อนของปัญหา (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในภาคผนวก ๓)

งานเปิดตัวสมาคมจึงถือเป็นก้าวแรกที่สำคัญที่ช่วยให้ก้าวเดินต่อไปมีความชัดเจนและความมั่นใจยิ่งขึ้น

ภาพที่ 3.2 กิจกรรมในงานเปิดตัวสมาคม

แผนงานในอนาคต

สมาคมฯ มีแผนงานที่ชัดเจนสำหรับแต่ละพันธกิจ โดยงานที่จะดำเนินงานในปี 2558 ส่วนใหญ่เป็นการต่อยอดจากกิจกรรมที่ได้เริ่มไปแล้วในช่วงแรกของการก่อตั้งสมาคม โดยในแต่ละด้านจะดำเนินการพร้อมๆ กันไปในรูปของคณะทำงาน 5 คณะ ซึ่งมีนายกสมาคม และรองนายกสมาคมแต่ละเขตเป็นหัวหน้า (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 แผนงานปี 2558 สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา

ชื่อคณะทำงาน	หัวหน้าคณะทำงาน	จุดเน้นปี 2558
คณะทำงานด้านการพัฒนาศักยภาพองค์กร	อุปนายกสมาคมเขต 1	• รับสมัครสมาชิกเพิ่มตามอำเภอต่างๆ • พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการและแกนนำระดับอำเภอด้านบุคลิกภาพ/ การพูด การเขียนโครงการ และการระดมทุน • พัฒนาศักยภาพแกนนำระดับอำเภอในการบริหารโครงการ • ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาองค์กร และปรับปรุงสำนักงาน
คณะทำงานด้านการประสานสัมพันธ์ภาคี/เครือข่าย	อุปนายกสมาคมเขต 3	• สืบหาภาคี/เครือข่าย • จัดทำฐานข้อมูลภาคี/เครือข่าย • จัดทำแผนกลยุทธ์ในการประสานภาคีแต่ละกลุ่ม • ดำเนินการตามแผน และประเมินผล
คณะทำงานส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศาสนา	อุปนายกสมาคมเขต 4	• วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเปิดตัวสมาคมฯ เกี่ยวกับความสนใจของสมาชิกในการเรียนรู้เรื่องศาสนาและเก็บข้อมูลเพิ่มตามที่จำเป็น • จัดหมวดหมู่ความสนใจ • จัดแผนการให้ความรู้ด้านศาสนา • ดำเนินการตามแผนและประเมินผล
คณะทำงานด้านการพัฒนาชุมชน	อุปนายกสมาคมเขต 2	• วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาของชุมชนที่ได้จากการเปิดตัวสมาคมฯ • จัดหมวดหมู่และลำดับความสำคัญของปัญหา • จัดทำแผนการพัฒนา/ช่วยเหลือชุมชนตามสภาพปัญหา • เขียนโครงการเพื่อระดมทุน • ดำเนินโครงการตามแผน ติดตาม/ประเมินผล

ชื่อคณะทำงาน	หัวหน้าคณะทำงาน	จุดเน้นปี 2558
คณะทำงานด้านการระดมทุนและทรัพยากร	นายกสมาคม	- วิเคราะห์แหล่งทุนจากฐานข้อมูลที่รวบรวมในพันธกิจที่ 2 - จัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการหาทุน จากแหล่งทุนประเภทต่างๆ (ในรูปเงินงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรือความช่วยเหลือลักษณะอื่นๆ) - ระดมทุน/ทรัพยากร - บริหารจัดการทุน/ทรัพยากรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ - ประเมินผล

3.2 สมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลา

การก่อเกิดและวิวัฒนาการ

สมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลา เริ่มต้นจากการรวมตัวของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในตำบลบาโงยซิแน อำเภอยะหา โดยการนำของนางนิเดาะห์ อิตาลา จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์สัจจะวันละบาท ต่อมารัฐบาลสมัย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยรัฐจะสมทบเงินเข้ากองทุนในจำนวนเท่ากับเงินออมของชุมชน จึงได้จัดตั้งเป็นกองทุนทุนสวัสดิการชุมชน และร่วมกับจังหวัดยะลาและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ในการขยายผลการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนสู่ตำบลอื่นๆ ในจังหวัดยะลา

ในปี 2555 ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพสตรีตามวิถีอิสลาม กับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ที่สนับสนุนให้เครือข่ายสตรีมุสลิมที่เข้าร่วมโครงการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ปรธานกองทุนสวัสดิการชุมชนของตำบลต่างๆ ในจังหวัดยะลา ได้ระดมความคิดเห็นเพื่อจัดตั้งเป็นสมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลา และได้ยื่นขอจดทะเบียนเป็นสมาคมเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2556

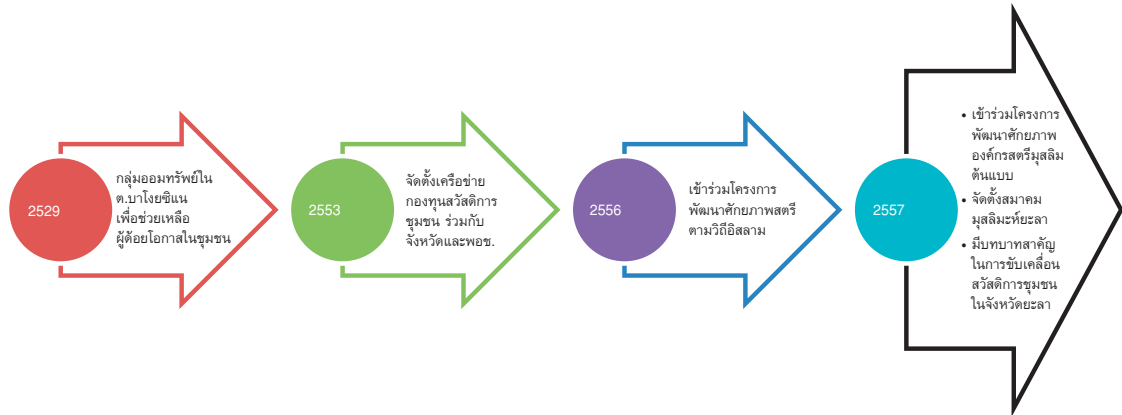
ต่อจากนั้น ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วม โครงการพัฒนาศักยภาพองค์กรสตรีมุสลิมต้นแบบ ได้รับการสนับสนุนให้มีกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรสตรีมุสลิม ได้มีโอกาสเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ การมีแผนงานกิจกรรมที่ชัดเจน การหาทุนสนับสนุนกิจกรรมของสมาคม รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพด้านการสื่อสาร และการจัดทำสื่อเพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของสมาคม ปัจจุบันสมาคม มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนในจังหวัดยะลา จนทำให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนในทุกตำบลของจังหวัดยะลา และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของกองทุนสวัสดิการชุมชนในจังหวัดยะลา สมาคมได้มีการเปิดตัวอย่างเป็นทางการในงานสมัชชาสวัสดิการชุมชนคนยะลา เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2557 โดยใช้ชื่อสมาคมว่า “สมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลา”

ภาพที่ 3.3 การเปิดตัวสมาคมในงานสวัสดิการคนยาลอห์

จะเห็นได้ว่า สมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลา มีวิวัฒนาการเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ เริ่มต้นจากกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ตำบลบาโงยซิแน ที่บริหารจัดการเพื่อสวัสดิการของคนในชุมชนตามวิถีอิสลาม จนได้รับการยอมรับในระดับจังหวัด ต่อมาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน ในจังหวัดตามนโยบายรัฐบาล จนปัจจุบัน สมาคมเป็นกลไกสำคัญในส่วนของภาคประชาชน ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนในจังหวัดมาอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 3.4 วิวัฒนาการของสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลา

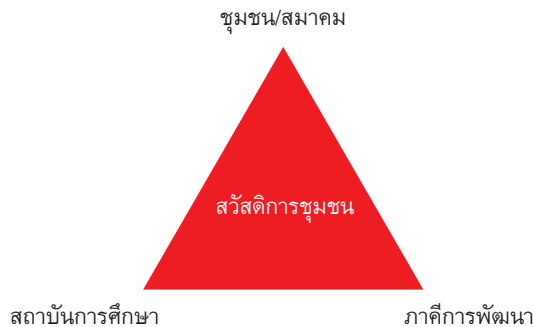
กระบวนการสร้างความเข้มแข็ง

แม้ว่าสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลาได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหลังจากเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพสตรีตามวิถีอิสลามแล้ว แต่ยังคงขาดความรู้และทักษะในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมของสมาคมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่นในเรื่อง

- การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสมาคม
- การจัดทำแผนงานและโครงการขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุเป้าหมายและสอดคล้องวัตถุประสงค์
- ระบบการบริหารจัดการสมาคม อาทิ การประชุม การจัดทำเอกสารต่างๆ การเงินการบัญชี
- การหาทุนสนับสนุนกิจกรรมของสมาคม
- การจัดทำรายงานประจำปีเสนอนายทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด

อย่างไรก็ตาม สมาคมฯ มีทุนทางสังคมที่สำคัญคือ มีแกนนำที่เข้มแข็ง มีจิตอาสา และมีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อชุมชน รวมทั้งมีประสบการณ์ในการทำงานด้านสวัสดิการชุมชนร่วมกับภาคีการพัฒนาต่างๆ ที่ให้การสนับสนุน เช่น จังหวัดยะลา ได้มอบหมายให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการของจังหวัดยะลา ช่วยประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดสรรงบประมาณสมทบเข้ากองทุนสวัสดิการของแต่ละตำบล ในสัดส่วนเดียวกับเงินออมจากสมาชิก นอกจากนั้น ยังมีสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนสนับสนุนงบประมาณในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับคณะทำงานของกองทุนในทุกระดับเพื่อให้สามารถบริหารจัดการกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ช่วยสนับสนุนด้านวิชาการ ทำให้การทำงานของสมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลาเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็แรงผลักดัน (Drivers) สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมของสมาคมฯ บนฐานงาน “การสร้างสวัสดิการเพื่อชุมชนตามวิถีอิสลาม” การทำงานร่วมกันระหว่างสมาคมกับภาคีการพัฒนาต่างๆ เป็นไปดังภาพที่ 3.5

ภาพที่ 3.5 การทำงานแบบไตรภาคีเพื่อการพัฒนา

การที่สมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลาได้เข้าร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในโครงการพัฒนาศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิมระดับจังหวัดทำให้เกิดพัฒนาการมากขึ้นในหลายมิติ โดยสรุปได้แก่

- มีการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และพันธกิจที่ชัดเจน
- มีแผนยุทธศาสตร์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
- มีทักษะในการสื่อสารโดยใช้ระบบไอที เช่น อีเมล Facebook ไลน์ ทำให้สะดวกในการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกและภาคีการพัฒนาต่างๆ มากขึ้น
- มีทีมงานที่สามารถ จัดทำวิทัศน์ เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ได้
- มีการพัฒนาบุคลากรเป็นแบบอย่างให้กับพี่น้องมุสลิมะฮ์ และกล้าแสดงออกมากขึ้น
- มีการก่อเกิดของทีมงานที่เข้มแข็ง เข้าใจบทบาทหน้าที่มากขึ้น รวมทั้งได้สร้างคนรุ่นใหม่ให้มาร่วมเรียนรู้และสานต่องานของสมาคมได้ต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้การประชุมคณะกรรมการสมาคมอย่างต่อเนื่อง ยังทำให้ได้เรียนรู้ การนำแผนงานโครงการสู่การปฏิบัติ การประสานงานกับแหล่งทุนต่างๆ รวมทั้งการจัดการงานตามแผนงานโครงการให้สำเร็จ และการจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ส่วนการให้คำปรึกษาแนะนำจากที่ปรึกษาช่วยให้สมาคม ทำงานอย่างมีหลักการ และเป็นระบบเป็นขั้นตอน มีการจัดสรรภาระหน้าที่ ระหว่างคณะทำงาน ทำให้การเรียนรู้ในการขับเคลื่อนองค์กร ของสมาคมฯ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม เกิดกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในระหว่างการทำงาน และเกิดการพัฒนาทีมงานในเวลาเดียวกัน (Team Learning in Action: TLA)

ความก้าวหน้า

สมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์ยะลา กำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร ว่า “เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งมีเครือข่ายครอบคลุม เป็นที่ยอมรับ เพื่อดูแลสวัสดิการและคุณภาพ ชีวิตของคนในชุมชน ” และกำหนดวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

1. เพื่อดูแลสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
2. ส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่สตรีในจังหวัดยะลา
3. พัฒนาศักยภาพสมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์ยะลาให้มีภาวะผู้นำในการพัฒนาชุมชนตามวิถีอิสลาม
4. ขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกเครือข่าย

จากวัตถุประสงค์ข้างต้น สมาคมฯ ได้กำหนดแผนงานเพื่อการบรรลุภารกิจ จำนวน 8 โครงการ ซึ่งได้ดำเนินการตามแผนงาน มีความก้าวหน้า ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ผลการดำเนินงานตามแผนงาน

ภารกิจ	แผนงาน	ความก้าวหน้า
สนับสนุนให้แต่ละตำบลมีกองทุนสวัสดิการโดยขยายเครือข่ายสวัสดิการชุมชนให้คลุมทุกพื้นที่	ขยายเครือข่ายให้ครบทุกพื้นที่โดยมีเป้าหมาย จำนวน 3 ตำบล	1. ได้มีการประชุมกับคณะทำงานในตำบลเป้าหมายทั้ง 3 ตำบล ประกอบด้วยตำบลลิเล ตำบลลำใหม่ และตำบลตลิ่งชัน 2. จัดอบรมการจัดทำจัดทำโครงการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการกับทั้ง 3 ตำบล หลังการอบรมทั้ง 3 ตำบลได้ส่งโครงการให้คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการจังหวัด เพื่อการขึ้นกรองและอนุมัติ 3. ร่วมกับเครือข่ายกองทุนสวัสดิการยะลา และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จัดงานสัปดาห์สวัสดิการของจังหวัดยะลา ในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2557 ภายใต้ชื่องานว่า สัปดาห์สวัสดิการคนยาลอห์ ซึ่งสมาคมสตรีจังหวัดยะลาได้ขึ้นเปิดตัวองค์กรอย่างเป็นทางการในงานนี้ด้วย
ส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้สตรี	พัฒนากลุ่มอาชีพให้มีศักยภาพและพร้อมเข้าสู่ระบบคัตสรร OTOP	1. จัดเตรียมโครงการพัฒนาศักยภาพ กลุ่มธุรกิจชุมชน ที่ต้องการพัฒนาเข้าสู่ระบบการค้าเพื่อของประมาณสนับสนุนจากกรมการ พัฒนาชุมชน (งบประมาณยุทธศาสตร์จังหวัดและศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โดยมอบหมายให้มีผู้จัดทำร่างโครงการฯ และส่งให้ที่ปรึกษาสมาคมช่วยปรับปรุงให้พร้อมที่จะเสนอของประมาณ 2. กลุ่มเป้าหมายได้เข้าร่วมอบรมกับโครงการของ LDI เรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการกลุ่มเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2557
พัฒนาศักยภาพองค์กร	อบรมพัฒนาทักษะ “การบริหารจัดการองค์กร” ให้กับคณะกรรมการสมาคมและตัวแทนเครือข่าย	1. จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพกรรมการสมาคมเสนอไปยัง อบจ.ยะลาและได้รับ งบประมาณ สนับสนุน 180,000 บาท โดยจะไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดตั้งสมาคม กับเครือข่ายสตรีมุสลิมจังหวัดพังงาและสตูล
	อบรมหลักสูตรการเป็นวิทยากรกระบวนการ	1. คณะทำงานของสมาคม ได้เข้าอบรมหลักสูตรการเป็นวิทยากรกระบวนการ จัดโดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยการประสานงานของที่ปรึกษาสมาคม
	อบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน	1. คณะกรรมการสมาคม เข้าอบรม หลักสูตร การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเบื้องต้น เมื่อวันที่ 25-26 กันยายน 2557
	อบรมการทำบัญชีให้กับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการ	1. เตรียมการอบรมบัญชีกับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการ 64 ตำบล 4 รุ่นจะจัดหลังจากงานสัปดาห์ ช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม โดยใช้งบประมาณจากสำนักงานพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)
จัดหาทุนเพื่อสนับสนุนงานสมาคม	รับสมัครสมาชิกสมาคมเพิ่มเติม	1. เนื่องจากสมาคมมีสมาชิกผู้ก่อตั้งจำนวน 22 คน ในงานสัปดาห์สวัสดิการจึงทำการรับสมัครสมาชิกเพิ่มโดยแจกแผ่นพับประชาสัมพันธ์ และใบสมัคร ค่าสมาชิกประกอบด้วย ค่าสมัคร 20 บาท และ ค่าสมาชิกรายปี 100 บาท รวม 120 บาท มีสมาชิกรายปีเพิ่ม 150 คน
	จัดงานกินน้ำชา	1. กำหนดจัด ในช่วงต้นปี 2558

แผนงานในอนาคต

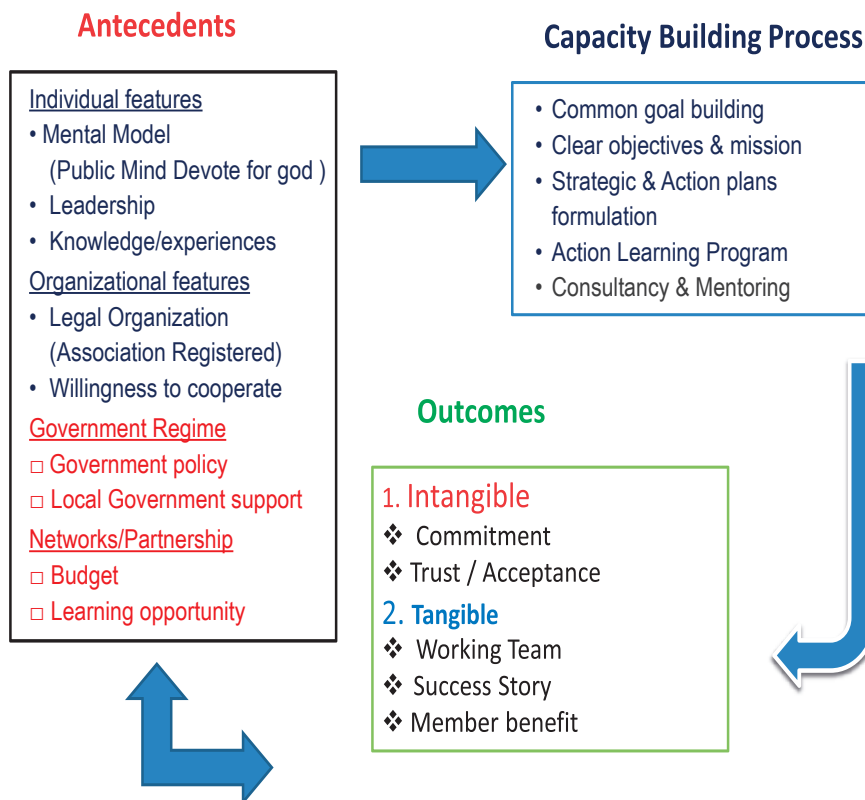
ในปี 2558 สมาคมสวัสดิการมุสลิมะห์จังหวัดยะลามีแผนงาน/เป้าหมายการดำเนินงานดังต่อไปนี้

- จัดตั้งกองทุนอีกใน 7 ตำบล ที่เหลือให้ครบ 64 กองทุน ครอบคลุมทุกพื้นที่ในจังหวัดยะลา
- จัดงานกินน้ำชา หรือ “มาแถด” เพื่อหาเงินเข้าสมาคม
- เป็นคนกลางนำสินค้าของกลุ่มอาชีพ 28 กลุ่มอาชีพไปขายในงานตามเทศกาลต่างๆ และในต่างประเทศ
- ขยายสมาชิกสมาคมผ่านกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอื่นๆ อีกไม่ต่ำกว่า 25 กองทุน

3.3 แบบจำลองการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรสตรีมุสลิมระดับจังหวัด

สมาคมสตรีมุสลิมเป็นองค์กรของผู้มีจิตอาสารวมตัวกันเพื่อทำงาน มีลักษณะเป็น Voluntary Organization กระบวนการสร้างทีมแห่งการเรียนรู้โดยผ่านการทำงานตามภารกิจของสมาคม ที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่เกิดจากการระดมความคิดร่วมกันของคนทำงาน สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ในระดับปัจเจก มีความรู้และทักษะในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ มีภาวะผู้นำเพิ่มมากขึ้น ส่วนในระดับองค์กร มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการงานของสมาคมให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ จนได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีแบบจำลองดังแสดงในภาพที่ 3.6

ภาพที่ 3.6 แบบจำลองในการพัฒนาสมาคมสตรีมุสลิมในระดับจังหวัด⁸

⁸ ประยุกต์จากแนวคิดของ TIM Mazzarol, 2013

แบบจำลองข้างต้น แสดงความสัมพันธ์ของ 3 องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. ทูณเดิมหรือสิ่งที่มีมาก่อน (Antecedent)

การทำความเข้าใจกับทูณเดิมหรือปัจจัยสนับสนุนหรือปัจจัยที่จะเป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะทำให้การออกแบบกระบวนการพัฒนาองค์กรสอดคล้องกับศักยภาพหรือทูณเดิมที่มีอยู่ และช่วยเติมเต็มส่วนที่ยังขาดได้อย่างเหมาะสม การประเมินทูณเดิมขององค์กร มีตัวแปรที่สำคัญ ประกอบด้วย

(1.1) คุณสมบัติของแกนนำ (Individual Features)

ผู้นำหรือแกนนำมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการทำงานพัฒนาชุมชนเพราะงานพัฒนาชุมชนต้องการผู้นำที่มีจิตอาสาอย่างแท้จริง เสียสละ และมีความสุขกับการทำงานเพื่อส่วนรวม ซึ่งคุณสมบัติของแกนนำที่ต้องพิจารณา มี 3 ประการ

- **วิธีคิด (Mental Model)** วิธีคิด วิธีมองโลก เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและเป้าหมายของมนุษย์ จากการวิเคราะห์วิธีคิดและอุดมการณ์ชีวิตของผู้นำที่เข้าร่วมโครงการ ได้พบว่า แกนนำสำคัญของสมาคมสตรีมุสลิมทั้ง 2 สมาคม มีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อส่วนรวม เพื่อผู้ด้อยโอกาสในชุมชน รวมทั้งมีความเชื่อว่าการทำงานเพื่อส่วนรวมเป็นการหน้าที่ซึ่งอัลเลาะห์มอบหมาย จึงทำงานบนฐานของความศรัทธาที่แน่วแน่นและทรงพลัง
- **การจัดการตนเองและครอบครัว (Self and Family Management)** กว่าที่สตรีมุสลิมจะมีความมั่นใจในการออกมามีบทบาทนอกบ้าน นอกเหนือจากบทบาทในบ้านได้นั้น จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในหลักการทางศาสนาอย่างแท้จริง มีความกล้าที่จะพิสูจน์ตนเองและสร้างความเข้าใจต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และหลักสำคัญอีกประการ คือต้องมีความสามารถในการจัดการตนเองและการกิจต่อครอบครัวอย่างไม่บกพร่อง จนสามารถออกมาทำงานนอกบ้านได้ แกนนำสตรีของทั้ง 2 สมาคม เป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดการงานของตนเองรวมทั้งทำให้ครอบครัวเชื่อมั่นและยินยอมให้มาทำงานเพื่อส่วนรวม
- **ภาวะผู้นำ (Leadership)** การที่แกนนำสตรีมุสลิม จะทำงานพัฒนาชุมชนจนได้รับการยอมรับจากสมาชิกในชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ลำพังความตั้งใจจริงยังไม่พอเพราะการทำงานชุมชนต้องมีศักยภาพในการนำคนรวมทั้งความสามารถในการการบริหารจัดการงานที่ได้รับมอบหมาย มีผลงานเชิงประจักษ์ จึงจะได้รับการยอมรับ การเป็นคนที่มีความวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการบริหารคน และบริหารงาน เป็นคุณสมบัติที่แกนนำของทั้ง 2 สมาคมฯ มีอยู่ในตัวเองแล้วตามพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ อย่างไรก็ตาม แกนนำสตรีมุสลิม เป็นเสมือนเพชรที่ยังไม่ได้เจียระไน มีคุณสมบัติของการเป็นเพชร แต่ยังต้องการการเจียระไน ซึ่งเป็นหน้าที่หน่วยงานพัฒนากายนอก จะต้องช่วยเจียระไนเพชรเหล่านี้ให้แวววาว โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มเติมศักยภาพของการเป็นผู้นำ เช่น การขยายวิสัยทัศน์ การคิดเชิงระบบ ทักษะการสื่อสาร การนำเสนอ การพูดในที่ชุมชน การจัดทำโครงการเพื่อของงบประมาณ เป็นต้น

(1.2) คุณลักษณะขององค์กรที่จัดตั้งขึ้น (Organization Features)

จากเดิมที่แกนนำทั้งหลาย ต่างทำงานในฐานะผู้นำชุมชนตามบทบาทที่ตนเองเป็นและถนัด เช่นช่วยงานมัสยิด อบรมเยาวชน งานสวัสดิการ งานส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ฯลฯ ซึ่งเป็นงานที่กำหนดโดยหน่วยงานภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ การเปลี่ยนบทบาทมาทำงาน ในฐานะองค์กรสตรีมุสลิมที่จดทะเบียนเป็นสมาคมทำงานในบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) มีองค์ประกอบที่ต้องพิจารณาเพื่อพัฒนาศักยภาพองค์กรตามบทบาทใหม่ ดังนี้

- **การเป็นองค์กรที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย (Legal organization)** เดิมนั้นแกนนำทั้งหลายเป็นแนวร่วมการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนในพื้นที่ เช่น ศอ.บต. เกษตร สหกรณ์ พัฒนาชุมชน พัฒนาสังคม ศึกษาศิลปะการ พอช. เป็นต้น การจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเป็นการปรับสถานะใหม่จะทำให้ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น รวมทั้งมีผลต่อการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จากองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และแหล่งทุนอื่นๆ อย่างไรก็ตามการจะจดทะเบียนให้เป็นนิติบุคคล ต้องขึ้นอยู่กับการตัดสินใจและความพร้อมของสมาชิกที่จะเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นแนวร่วมของภาครัฐมาเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน เพราะถ้าไม่พร้อมจะกลายเป็นภาระ และความทุกข์ของแกนนำทั้งหลาย และถ้าองค์กรไม่สามารถจะทำงานได้ ก็ต้องเลิกในที่สุด

- **ความปรารถนาของสมาชิกในการเป็นองค์กร (Willingness to cooperate)** การจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลนั้นไม่ยาก แต่การสร้างแรงบันดาลใจและความเข้มแข็งของสมาชิกในการร่วมกันนำพาองค์กรที่ตั้งขึ้นให้สามารถทำงานได้ตามวัตถุประสงค์นั้นยากกว่าหลายเท่า

(1.3) **นโยบายและการสนับสนุนจากภาครัฐ (Government policy and support)** จากบทเรียนของทั้ง 2 สมาคม การมีวันนี้ได้ ส่วนหนึ่งมาจากนโยบายรัฐ เช่นกรณีของยะลา เติบโตอย่างก้าวกระโดด เนื่องจากนโยบายรัฐในการสนับสนุนให้ชุมชนดำเนินการเรื่องสวัสดิการชุมชนและให้ชุมชนจัดตั้งกองทุนสวัสดิการทุกชุมชน โดยการสนับสนุนของจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนสมาคมสงขลา ก็คล้ายคลึงกัน คือได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการอิสลามจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนั้น นโยบายและการสนับสนุนจากรัฐบาลกลางรวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนสำคัญที่ทำให้สมาคมทั้งสองทำงานได้คล่องตัวมากขึ้น นอกจากนี้ การยอมรับและการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การพัฒนาระหว่างประเทศ (UNDP) ทำให้ทั้งสองสมาคม มีความเชื่อมั่นว่าเดินมาถูกทาง และเป็นเกียรติที่ได้รับการยอมรับจากฝ่ายต่างๆ เกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจที่จะทำงานต่อไป

(1.4) **เครือข่ายและพันธมิตรในการทำงาน (Networks/Partnership)** เครือข่ายที่เกิดขึ้นในโครงการนี้ มี 2 ประเภท ได้แก่

- **เครือข่ายระดับเดียวกันหรือเครือข่ายแนวระนาบ (Horizontal Partnership)** ได้แก่ เครือข่ายสตรีมุสลิมของ 14 จังหวัด ที่ได้ร่วมกันจดทะเบียน เป็นสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้ ในปี 2556 ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพสตรีตามวิถีอิสลาม เครือข่ายแนวระนาบมีประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการทำงาน เนื่องจากเครือข่ายแต่ละจังหวัดมี กิจกรรมการพัฒนา และความเข้มแข็งแตกต่างกัน การเรียนรู้ระหว่างกันจะทำให้เครือข่ายในจังหวัดที่ยังไม่เข้มแข็งนัก ได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาความเข้มแข็งในจังหวัดตนเอง นอกจากนั้น โดยธรรมชาติของมนุษย์ลึกลับ ชอบความท้าทายและการแข่งขัน ดังนั้น การมีเวทีนำเสนอผลงาน นอกจากจะเป็นการเรียนรู้ร่วมกันแล้วยังเป็นการแสดงศักยภาพของแต่ละจังหวัดด้วย ในขณะเดียวกัน การที่เห็นคนอื่นที่มีพื้นฐาน สถานะและความรู้เช่นเดียวกับตนกันทำได้ จะช่วยให้เกิดแรงกระตุ้นที่จะต้องทำให้ได้ดีขึ้นหรือดีกว่า ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาในแต่ละจังหวัดรวดเร็วขึ้น แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและปัจจัยของแต่ละจังหวัดด้วยเช่นเดียวกัน
- **เครือข่ายพันธมิตรที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ (Third Party Partnership)** ในที่นี้หมายถึง โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ซึ่งเป็นพันธมิตรที่ให้งบประมาณด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพขององค์กรมุสลิมอย่างเป็นระบบ การให้งบประมาณสนับสนุนของ UNDP และ พอช. มีความแตกต่างจากหน่วยงานภาครัฐที่กล่าวไว้ในข้อ 3 โดยที่หน่วยงานระดับภูมิภาค และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะสนับสนุนงบประมาณ ในการทำกิจกรรมการพัฒนาตามภารกิจของหน่วยงาน เช่น อบรมส่งเสริมอาชีพ อบรมเยาวชน อบรมการทำบัญชี แต่ พอช.และ UNDP ให้งบประมาณสนับสนุน ในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ ที่ไม่ใช่เพียงแค่หลักสูตรอบรม หรือการศึกษาดูงาน แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องตามหลักวิชาการ เรื่องการพัฒนาศักยภาพองค์กร (Organizational capacity building) มีความต่อเนื่องตามลำดับขั้น รวมทั้งมีการบ้านที่ต้องทำ และที่สำคัญมีเวทีสรุปบทเรียนเพื่อให้ความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นนั้นสามารถนำไป

ใช้ได้ การเรียนรู้ เป็นไปตามวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้กับผู้มีส่วนได้เสียทุกคนที่เข้าร่วมในโครงการ ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพของภาคประชาชน เช่น องค์กรสตรีมุสลิมทั้งสอง จำเป็นต้องมี กลไกที่สาม ที่เห็นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ ที่เป็นระบบและต่อเนื่อง และให้การสนับสนุน

2. กระบวนการพัฒนาศักยภาพขององค์กรสตรีมุสลิมระดับจังหวัด (Capacity Building Process)

หัวใจสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรสตรีมุสลิมระดับจังหวัดคือ การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ที่เป็นระบบและสอดคล้องกับความต้องการ เหมาะสมกับระดับพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่ส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้จากการศึกษาในระบบไม่สูงนัก แต่มีประสบการณ์ในการทำงานพัฒนาในพื้นที่ และความมุ่งมั่น แต่ยังขาดทักษะในการบริหารจัดการองค์กร การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมจึงสำคัญ ซึ่งขั้นตอนของกระบวนการ ที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพขององค์กรสตรีมุสลิมทั้งสอง จังหวัดภายใต้โครงการนี้ ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ภารกิจ ยุทธศาสตร์แผนงานโครงการ (Common goal building; developing clear objectives and mission; designing action plans)

ในการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการบริหารจัดการองค์กร (ระหว่างวันที่ 18-19 สิงหาคม 2557) คณะที่ปรึกษา ได้ให้สมาคมของทั้งสองจังหวัดระดมความคิด เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสมาคมรวมทั้งเป้าหมายและแผนงานโครงการที่จะดำเนินการในปี 2557 ขั้นตอนนี้ เป็นการให้แกนนำทบทวนและทำความเข้าใจให้ชัดเจนตรงกันว่า ตั้งสมาคมทำไม (วัตถุประสงค์) จะทำอะไรให้บรรลุวัตถุประสงค์ และด้วยวิธีการ/กิจกรรมอย่างไร เปรียบเสมือนการสร้างพิมพ์เขียวก่อนการสร้างบ้าน ซึ่งจะช่วยให้สมาคมฯ ได้จัดลำดับขั้นตอนการทำงาน และแบ่งงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบ พร้อมทั้งจะกลับไปดำเนินงานตามแผน นอกจากนั้น ยังเป็นกระบวนการสร้างพันธะผูกพันหรือสัญญาใจ (Commitment) ว่าเมื่อร่วมกันคิดแล้วจะต้องกลับไปร่วมกันทำด้วยเช่นเดียวกัน ตามหลักการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 2 การนำแผนสู่การปฏิบัติ (Plan Implementation)

หลังจากที่มีพิมพ์เขียว ก็กลับไปทำงานตามแผนงานที่กำหนด ซึ่งการทำงานจริงจะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ ว่าสิ่งที่คิดไว้นั้น สามารถทำได้จริงหรือไม่ ทำแล้วมีปัญหาอะไรบ้าง และแก้ปัญหาได้หรือไม่ แก้อย่างไร ซึ่งจะเพิ่มทักษะการบริหารจัดการงาน การแก้ปัญหาให้กับคณะทำงาน งานบางอย่างคิดแล้วอาจทำไม่ได้ ก็มีการปรึกษาหารือกันว่าจะทำอย่างไร ความสำเร็จของงานเป็นสิ่งสำคัญแต่กระบวนการเรียนรู้จากการทำงานเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน การเรียนรู้เกี่ยวกับ วิธีการเจรจาต่อรอง การหาแนวร่วม การหางบประมาณสนับสนุน การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จะทำให้คณะทำงานเกิดทักษะในการบริหารงาน และคน ในเวลาเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันจะเกิดกระบวนการคัดเลือกผู้นำตัวจริงว่าใครพร้อมและทำจริง และกระบวนการฝึกผู้นำในการจัดการตัวเองระหว่างงานส่วนตัวกับงานส่วนรวมให้สมดุล

ขั้นตอนที่ 3 เพิ่มเติมทักษะที่สำคัญ (Intervention Learning Program)

ในระหว่างการทำงานตามแผน โครงการมีการเพิ่มเติมทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน เช่น การสื่อสาร การนำเสนอ การทำสื่อ การบริหารองค์กร ผ่านหลักสูตรต่างๆ ที่โครงการจัดให้ รวมถึงการติดตามสนับสนุนจากที่ปรึกษาและการประชุมคณะทำงานประจำเดือนเป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การมีที่ปรึกษา (Consulting & Mentoring)

การมีที่ปรึกษาที่ช่วยเป็นโค้ชอย่างใกล้ชิด เป็นกลไกหนึ่งที่โครงการนี้สร้างไว้เพื่อช่วยให้คำแนะนำแก่คณะทำงานของแต่ละจังหวัด ซึ่งที่ปรึกษาของทั้งสองสมาคมได้ทำงานร่วมกับสมาคมบนฐานความเข้าใจในศักยภาพ และได้ทำหน้าที่ในการแนะนำ ยุยงส่งเสริม ให้กำลังใจ รวมทั้งช่วยหาแนวทางในการแก้ปัญหา ในระหว่างการทำงาน แต่จะไม่เป็นคนทำ ให้เพียงช่วยในการให้คำแนะนำในแนวทางที่เหมาะสมกับศักยภาพ ของสมาคม ช่วยทำให้การดำเนินงานของสมาคมมีขอบเขตที่ชัดเจน เป็นไปในทิศทางที่มุ่งสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสมาคม องค์กรภาคประชาชนในระยะเริ่มต้นจำเป็นต้องมีที่ปรึกษา ช่วย

สนับสนุน เพื่อให้สมาคมมั่นใจในการทำงาน และช่วยเป็นกำลังใจในการทำงาน เป็นการเสริมแรงให้กับองค์กร จนสามารถดำเนินการเองได้ในระยะยาว

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปบทเรียน (Lesson Learned Summarization)

เวทีสรุปบทเรียน มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน ทั้งจากสมาคมและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ช่วยกันสกัดความรู้สำคัญ ที่สามารถนำไปเผยแพร่ขยายผลสู่เครือข่ายองค์กรสตรีมุสลิมอื่นๆหรือองค์กรที่มีลักษณะใกล้เคียงต่อไป ซึ่งที่ปรึกษาทำหน้าที่จัดกระบวนการให้มีการสะท้อนและสรุปความรู้และประสบการณ์ของผู้ นำให้ กลายเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบง่ายๆ เพื่อใช้ประโยชน์ทางวิชาการและในการอ้างอิง

3. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (OUTCOMES)

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากระบวนการเสริมสร้างศักยภาพสมาคมสตรีมุสลิมระดับจังหวัด แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

(3.1) ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม (Tangible Outcomes) อาจสรุปได้เป็น 3 ประการ

- **คณะทำงานมีความสามารถในการทำงานเป็นทีมงาน (Working Team)** ผลของโครงการได้ช่วยสร้างทีมงานที่เข้มแข็งขึ้นในแต่ละจังหวัด โดยเกิดจากการได้ลงมือทำงานร่วมกัน เช่น การจัดงานเปิดตัว การทำสื่อ วิดีทัศน์ การเตรียมการนำเสนอบทเรียน ซึ่งช่วยจัดระบบการทำงาน เกิดการแบ่งงานตามความถนัด และการทำภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุเป้าหมาย ความรู้สึกร่วมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นความเหนื่อยยาก ลำบาก ทุกข์ สุข ภูมิใจในความสำเร็จ ท้อแท้กับความล้มเหลว ล้วนเป็นการหลอมรวมคณะทำงานให้เกิดความแข็งแกร่ง เป็นทีมงานที่พร้อมจะทำงานที่ยากขึ้นได้ต่อไปในอนาคต
- **งานที่ภาคภูมิใจ (Success Story)** เรื่องราวของความสำเร็จ เช่น การเปิดตัวมีคณาจารย์อย่างอุณาผาดัง การได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงาน สื่อวิดีโอที่ช่วยกันผลิตถูกนำไปออกอากาศ เป็นการแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของทีมงาน ความสำเร็จของงาน นอกจากจะสร้างความประทับใจให้กับคณะทำงานแล้วยังเป็นบทเรียนความรู้ ในเรื่องการจัดกรงานและคน รวมทั้งเป็นความรู้ที่จังหวัดอื่นนำไปเป็นแบบอย่างได้
- **ประโยชน์ที่สมาชิกได้รับ (Member benefit)** ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกขององค์กร เป็นตัวชี้วัดการบรรลุเป้าหมาย และทำให้การกำหนดแผนงานในอนาคต สอดคล้องกับความต้องการ สำหรับสมาคมยะลา ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกคือทำให้ตำบลที่ยังไม่มีกองทุนสวัสดิการได้มีกองทุน ตำบลที่มีกองทุนแล้วได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารกองทุนมากขึ้น ส่วนสมาคมสงขลา ได้ทำให้ปัญหาของชุมชนเก่าซึ่งได้รับการสื่อสารกับคนภายนอก เยาวชนในโรงเรียนได้รับการพัฒนาตามวิถีอิสลาม ช่วยลดปัญหาเรื่องยาเสพติดและการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เกิดการสร้างงานที่ก่อประโยชน์กับสมาชิกในชุมชนเป้าหมาย การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรจะช่วยขยายฐานสมาชิก และเกิดการยอมรับและการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ในระยะยาว

(3.2) ผลลัพธ์ที่ไม่เป็นรูปธรรม (Intangible Outcomes) มี 2 ประการ

- **สัญญาใจ (Commitment)** โครงการ ช่วยสร้างทีมงานที่ตระหนักถึงสัญญาใจในการขับเคลื่อนองค์กรที่ร่วมกันสร้างให้สามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งคณะทำงานต้องทุ่มเท แรงกาย แรงใจ เสียสละเวลา ในการปฏิบัติการกิจขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ
- **ความเชื่อถือและการยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ (Trust & Acceptance)** ความสำเร็จ ทำให้คนภายนอกและหน่วยงานยอมรับในสมาคมมากขึ้น ดังเช่นสมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลาได้รับการยอมรับจากจังหวัดให้เป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชน สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลาได้รับการยอมรับจากคณะกรรมการอิสลามจังหวัดให้เป็นกลไกในการสนับสนุนงานของคณะกรรมการฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับสตรีและเด็ก เป็นต้น

ที่กล่าวมาทั้งหมด เป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่เชื่อมร้อยมีผลระหว่างกันและกัน ต้นทุนเดิม (Antecedent) มีความสำคัญต่อการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ (Capacity Building Process) และทั้ง 2 องค์ประกอบ ส่งต่อผลลัพธ์ (Outcomes) ที่เกิดขึ้น ซึ่งความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ สามารถใช้เป็นแบบจำลองการพัฒนาศักยภาพองค์กรสตรีมุสลิมระดับจังหวัดได้

4. สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

บทเรียนความรู้สำคัญที่เกิดขึ้นจากโครงการ สรุปได้ดังนี้

1. สมาคมระดับจังหวัดจังหวัด น่าจะเป็นขนาดที่เหมาะสม ของการพัฒนาองค์กรสตรีมุสลิม เพราะมีพื้นที่และกิจกรรมการทำงานที่ชัดเจนดังที่ทั้ง 2 สมาคมได้แสดงให้เห็น ดังนั้นดูเหมือนว่าสมาคมระดับนี้จะเป็นฐานสำคัญในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาในจังหวัดให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม
2. แบบจำลองในการสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องเป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากการถอดบทเรียนจากการทำงานของโครงการฯ ที่ออกแบบภายใต้หลักการและวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ซึ่งบทเรียนความรู้ที่ค้นพบเป็นความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กรสตรีมุสลิมจังหวัดอื่นๆ ได้ (practical knowledge)
3. การสร้างทีมเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Team Learning through Action) เป็นหัวใจสำคัญ ของการพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน มีขีดความสามารถในการเรียนรู้และปรับตัว ได้ตามเงื่อนไขและปัจจัยที่เปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อสมาคมสตรีมุสลิมทั้งสองระดับจังหวัด

การทำงานในรอบปีที่ผ่านมา เป็นการทำงานเพื่อพัฒนาองค์กรที่ตั้งขึ้น มีกิจกรรมการพัฒนาที่ชัดเจน มีการพัฒนากลไกระบบการบริหารจัดการองค์กรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการสนับสนุนจากโครงการฯ ต่อจากนี้ สมาคมจะต้องทำงานให้ได้โดยตัวเอง โดยประชุมหารือกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการในปีต่อไป รวมทั้งแผนงานที่คิดไว้แล้วแต่ยังไม่ได้ทำ ต้องมาดำเนินการต่อ มีการสรุปบทเรียนเป็นระยะรวมทั้งต้องมีการนัดประชุมคณะกรรมการสมาคมอย่างต่อเนื่อง

ในกรณีที่ได้ ทำ ควรเชื่อมโยงการทำงานกับเครือข่าย/สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดอื่นๆ เพื่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 5 จังหวัดภาคใต้ที่อยู่ในพื้นที่การทำงานของ ศอ.บต. ซึ่งมีงบประมาณสนับสนุนองค์กรภาคประชาชนในการทำงานพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน

แหล่งงบประมาณในพื้นที่พิเศษของจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม และองค์กรระหว่างประเทศ ทั้ง 2 สมาคมสามารถเข้าถึงแหล่งงบประมาณเหล่านี้ได้ไม่ยาก เพราะตัวผู้นำองค์กร และผลงานเป็นที่ยอมรับ ประกอบกับการทำงานของสมาคมฯ มีลักษณะเชื่อมโยงกับแหล่งทุน และองค์กรต่างๆ อยู่แล้ว อย่างไรก็ตามจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพกรรมการสมาคม ให้สามารถเขียนโครงการเพื่อเสนอแหล่งทุน รวมถึงให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการโครงการ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพด้านอื่นๆ ที่จำเป็น ให้กรรมการสมาคมอย่างต่อเนื่อง เพราะหากสมาคม ได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆ อย่างเพียงพอ การขับเคลื่อนองค์กรของสมาคมฯ จะเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่มาก เนื่องจากมีฐานของผู้รับประโยชน์เป็นจำนวนมาก เป็นวงกว้าง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

ในสถานการณ์ความไม่สงบของจังหวัดชายแดนภาคใต้ สมาคมทั้งสองสามารถใช้งานด้านการจัดสวัสดิการและการส่งเสริมอาชีพ เข้าไปช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ได้ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบที่ยาก

ลำบากมากเป็นพิเศษ รวมทั้งผู้ที่ไม่อยู่ในเกณฑ์การช่วยเหลือเยียวยาจากภาครัฐ ตลอดจนในชุมชน หรือพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ ที่องค์กรภาครัฐ ไม่สามารถเข้าถึง จะทำให้งานของสมาคมฯ มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น และสามารถตอบโต้ภัยเรื่องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ซึ่งเป็นปัญหาร่วมของทั้งสองจังหวัดอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะต่อสมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้

ที่ผ่านมาบทบาทของ“สมาคมสตรีมุสลิมภาคใต้” ซึ่งเป็นสมาคมระดับภาค ยังไม่ชัดเจนว่าสมาคมระดับภาคจะมีบทบาทในการสนับสนุนเครือข่ายระดับจังหวัดอย่างไร สมาคมระดับภาคควรมีบทบาทในเรื่องของนโยบาย เช่น ขับเคลื่อนนโยบายเพื่อสร้างการยอมรับบทบาทสตรีตามวิถีอิสลามในจังหวัดที่คณะกรรมการอิสลามระดับจังหวัด ยังไม่ให้ความสำคัญกับบทบาทสตรีเท่าที่ควรจะเป็น เป็นองค์กรในการหาทุนสนับสนุนการมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับสมาคมสตรีระดับจังหวัด คณะกรรมการสมาคมระดับภาคจะต้องหาหรือกันว่า จะมีบทบาทในการสนับสนุนการทำงานระดับจังหวัดอย่างไร กำหนดแผนการทำงานที่ชัดเจน และหาแนวทางในการที่จะทำงานได้จริง

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- การมีเวทีประชุมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาคม/เครือข่ายต่างๆ เป็นกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นและเสริมแรงให้กับเครือข่ายจังหวัดต่างๆ ให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยที่สุดควรมีเวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รายงานความก้าวหน้า และสรุปบทเรียนความรู้ที่เกิดขึ้นในการทำงาน ปีละ 1 ครั้ง
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะมีแนวร่วมในการทำงานเพิ่มมากขึ้น หากมีการขยายผลการพัฒนาองค์กรสตรีสู่จังหวัดอื่นๆ ดังนั้นหากเป็นไปได้ กระทรวงฯ ควรจะนำโครงการนี้ไปบรรจุในแผนงานประจำของกระทรวง เพื่อเป็นช่องทางให้ความรู้ที่สร้างขึ้นได้รับการขยายผลสู่องค์กรสตรีอื่นๆ

5. ปัจฉิมบท

สิ่งสำคัญที่จะขับเคลื่อนสมาคมฯ ให้ก้าวหน้า คือการสนับสนุนให้สมาคมฯ เรียนรู้จากการทำงานร่วมกันผ่านกิจกรรมการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ของสมาคมฯ ซึ่งต้องออกแบบกิจกรรมการพัฒนา ที่ตอบสนองความต้องการและประโยชน์ของกลุ่มสมาชิก

สมาคมฯ ที่เกิดขึ้นแล้ว จะสามารถคงดำรงอยู่ เป็นสมาคมฯ ที่มีชีวิต มีการเจริญเติบโตได้ จะต้องมีการกิจกรรมของสมาคมอย่างต่อเนื่อง และสมาคมฯ ต้องเป็นตัวแสดงหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมของตนโดยมีภาคีการพัฒนาต่างๆ ให้การสนับสนุนการเรียนรู้ที่ดีสำหรับผู้นำและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรระดับชุมชนคือการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning) รวมทั้งต้องมีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย มีเวทีประชุมปรึกษาหารือการขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนให้สมาคมฯ ปรับตัวจัดโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการองค์กร ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ไม่หยุดนิ่ง กระบวนการดังกล่าว จะทำให้เกิดการเลือกสรรผู้นำที่มีจิตอาสาอย่างแท้จริง ซึ่งแกนนำเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ในระยะยาว “เป็นองค์กรของผู้หญิงเก่ง หัวใจแกร่ง เข้มแข็งอย่างยั่งยืน”

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

รายชื่อกรรมการสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา

นางกมลวรรณ หินมุสา	นายกสมาคมและหัวหน้าคณะทำงานด้านการระดมทุน
นางอารีรัตน์ สาเมาะ	อุปนายกสมาคมประจำเขต 1 และหัวหน้าคณะทำงานด้านการพัฒนา ศักยภาพองค์กร
นางนุรีย์ เบ็ญอาหลี	อุปนายกสมาคมประจำเขต 2 และหัวหน้าคณะทำงานด้านการพัฒนา ชุมชน
นางอาอะ หวังเบ็ญหมัด	อุปนายกสมาคมประจำเขต 3 และหัวหน้าคณะทำงานด้านการประสาน ภาคี/เครือข่าย
นางสอฝียะ สายสะอิด	อุปนายกสมาคมประจำเขต 4 และหัวหน้าคณะทำงานด้านการส่งเสริม การเรียนรู้ด้านศาสนา
นางนาถลดา หมัดสมัน	นายทะเบียน
นางฟาดิเหมาะ เกอหิม	ผู้ช่วยนายทะเบียน
นางสาวไลลา หมุดเล็ม	เลขานุการ
นางสาวลลิตา พันธ์สุวรรณ	ผู้ช่วยเลขานุการ
นางฟาริตะ จิโอบ	ประชาสัมพันธ์
นางสาตียะ ไกรสุทรงค์	เหรียญก
นางไหวรีย์ะ เจริญระ	ปฎิคม
นางร้อซิดะ มาลินี	กรรมการ
นางฮาลิมะห์ เทตุหาก	กรรมการ
นางสาวสุอัญชีสา เชื้อนสุวรรณ	กรรมการ
นางเจ๊ะมิตะ เล้าะเหม	กรรมการ
นางมาหรีหะยะ สายสล้า	กรรมการ
นางร่มหะ ณ แฉลัม	กรรมการ
นางอุมาพร ซาหิมซา	กรรมการ
นางฝียะ สาแหละ	กรรมการ
นางหะรอเกียะ บุตรรักษ์	กรรมการ

ที่ปรึกษา

นางวไลทัศน์ วรกุล

นางสาวซาบีอา ยุทธภาค

รายชื่อกรรมการสมาคมสวัสดิการมุสลิมะฮ์จังหวัดยะลา

นางนิเตาะ อีแดแล

นายกสมาคม

นางอาฮิเสาะ ลอจี

อุปนายกสมาคมคนที่ 1

นางรอปีชะ ตาสา

อุปนายกสมาคมคนที่ 2 และฝ่ายจัดหาทุน

นางสาวหนือฮานี หนีจิบลัด

เลขานุการ

นางสาวยาสมัน หะยีเจ๊ะโชะ

ผู้ช่วยเลขานุการ

นางซาวีเยห์ มูซา

เหรัญญิก

นางสาวสุไฮลา ตือเร๊ะ

ผู้ช่วยเหรัญญิก

นางสรีเฟาะ เต็งสาแม็ง

นายทะเบียน

นางสาวต่วนอัสมา ลอจี

ประชาสัมพันธ์

นางอามีเนาะ สะแลแม

ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์

นางรอกีเยาะ นิมะ

ปฏิคม

นางฮามีดี๊ะ อิจิ

กรรมการสมาคม

นางบัทมา ศรีแสง

กรรมการสมาคม

นางมารีแย แสแดแล

กรรมการสมาคม

นางรอปีอะ เจ๊ะนิ

กรรมการสมาคม

นางปีชะ วาเต็ง

กรรมการสมาคม

นางแมะยะ มีนา

กรรมการสมาคม

ที่ปรึกษา

ผศ.ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ

นางไซรยา จามจุรี

ภาคผนวก 2

ปัญหาของชุมชนมุสลิมในจังหวัดกระบี่จากการสำรวจของสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดกระบี่ร่วมกับมัสดิดในทุกอำเภอรวม 197 แห่ง มีสตรีมุสลิมเข้าร่วมระดมความคิด 589 คน

1. รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย
2. การตั้งครุภักในวัยรุ่น
3. วิธีการอาบน้ำให้คนตายหรือม่ายด ไม่มีคนสืบทอดความรู้ ลูกหลานทำไมเป็น
4. การหย่าร้าง/ครอบครัวแตกแยก/ไม่มีความสุข
5. การไม่เห็นความสำคัญเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจ
6. การผิดประเวณี หรือชู้หน้า
7. เยาวชนขาดโอกาสการศึกษาในระดับสูง
8. ผู้สูงอายุไม่มีลูกหลานดูแล
9. สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ หญิงหม้าย ผู้ด้อยโอกาสยังไม่ทั่วถึง
10. วัยรุ่น และเยาวชนมีพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วง
11. สุขภาพของคนในชุมชน
12. การประกอบอาชีพ (รายได้น้อย ไม่มั่นคง ว่างงาน)
13. หนี้สิน
14. เงินกู้ยืมในระบบ
15. การพนัน
16. ยาเสพติด
17. ลักขโมย
18. แก๊งค์ต้มตุ๋น/ แร่ลูกโซ่
19. มุสลิมใหม่หรือมูอัลลัฟ ขาดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ
20. ขยะมูลฝอย
21. การขาดความสามัคคีในชุมชน
22. ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงการรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างเสมอภาค
23. ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ภาคผนวก 3: ความฝันและปัญหาของชุมชนมุสลิมจังหวัดสงขลาจากการระดมความคิดของสตรีมุสลิมที่เข้าร่วมงานเปิดตัวสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา

กลุ่มที่ 1: (อำเภอกะทู้ จะนะ สะบ้าย้อย นาทวี)

ความฝัน: อยากเห็นชุมชนห่างไกลจากยาเสพติด มีความสามัคคีในชุมชน สภาพสิ่งแวดล้อมสะอาดน่าอยู่ ดำรงชีวิตตามหลักศาสนา ครอบครัวมีความรักความสามัคคี ห่างไกลจากอบายมุข

ปัญหาในชุมชน:

- ปัญหายาเสพติด
- ความแตกแยกของคนในชุมชน
- ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม /ความเป็นอยู่
- ปัญหาการหย่าร้าง
- ปัญหาชีนหาของเยาวชน

ข้อเสนอแนะแนวทางป้องกัน/แก้ไข

- เร่งยาเสพติด ทางราชการกำลังแก้ปัญหาอยู่ในขณะนี้ แต่ต้องแก้ไขจากสถาบันครอบครัวก่อนเป็นจุดแรก
- เสริมอาชีพให้กับคนในชุมชน โดยการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นมาเพื่อให้เกิดรายได้
- จัดอบรมให้ความรู้ด้านศาสนาแก่คนในชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน
- มีกฎระเบียบในชุมชนที่ชัดเจน (ชุกชุมปากัด)
- ทุกคน/ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาบนพื้นฐานอิสลาม

กลุ่มที่ 2: (อำเภอสิงหนคร)

ความฝัน: อยากให้ชุมชนปลอดยาเสพติด ปลอดภัย มีการแก้ไขปัญหาเติ่งว่างงาน หนี้ในระบบ สามมีงานทำ ลูกมีการศึกษา ห่างไกลยาเสพติด และสมาชิกในครอบครัวยึดถือหลักอิสลาม

ปัญหาในชุมชน

- วัยรุ่นติดน้ำกระท่อม
- เด็กติดเกม
- คนว่างงาน
- คนค้ายาเสพติด

ข้อเสนอแนะแนวทางป้องกัน/แก้ไข

- ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนศาสนาอิสลามในชุมชน
- ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการพัฒนาในชุมชน
- ส่งเสริมให้มีการเล่นกีฬา

กลุ่มที่ 3: (อำเภอบางกล่ำ รัตภูมิ ควนเนียง)

ความฝัน: อยากให้ชุมชนปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด คนในชุมชนมีความรัก ความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการรวมกลุ่มศาสนาทุกกลุ่มวัย อยากให้คนในครอบครัวสนใจศาสนามากขึ้น พ่อแม่มีเวลาให้ลูกมากขึ้น และมีเวลาพบปะกันในครอบครัวมากขึ้น

ปัญหาในชุมชน

- พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูกเพราะทำงานนอกบ้าน
- คนในชุมชนเปิดร้านเกม เด็กในชุมชนติดเกม

ข้อเสนอแนะแนวทางป้องกัน/แก้ไข

- อบรมพ่อแม่ เรื่องการดูแลลูก ครอบครัว
- อบรมหัวหน้าครอบครัว (ผู้ชาย) ให้มีส่วนร่วมในการดูแลอบรมลูกมากขึ้น
- อบรมอาชีพให้ผู้สูงวัย

กลุ่มที่ 4: (ชุมชนเก่าแก่ง)

ความฝัน: อยากให้ชุมชนดีกว่าเดิมปัญหาเยาวชนติดยาเสพติดลดลง ครอบครัวมีความสุข ไม่ทะเลาะกันเรื่องหนี้ในระบบ มีหลักศาสนายึดเหนี่ยวใจ

ปัญหาในชุมชน

ครัวเรือนเป็นหนี้ในระบบเยอะ เยาวชนติดยาเสพติด

ข้อเสนอแนะแนวทางป้องกัน/แก้ไข

- ส่งเสริมทุกครอบครัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในรากฐานของวิถีอิสลาม
- ให้มีครูสอนศาสนา และอัล-กุรอานเด็ก และผู้ใหญ่
- ส่งเสริมให้เด็กแต่งกายตามหลักศาสนา มีความรักความสามัคคีในชุมชน ไม่ยุ่งเกี่ยวในงานประเพณีศาสนาอื่น

กลุ่มที่ 5: (ชุมชนบ้านบน)

ความฝัน: มุสลิมในชุมชนร่วมตัวกันทำอิบาดะ มีการเรียนการสอนเรียนรู้เรื่องศาสนา ปฏิบัติตามกิตาบลลอฮ์และสุนนะห์ ครอบครัวรักกันอบอุ่นอารี คนในครอบครัวมีมารยาทที่ดี

ปัญหาในชุมชน

- ยาเสพติด (น้ำกระท่อม กาว)
- การแต่งกายไม่ตามแบบอย่างสตรีมุสลิมหรือมุสลิมะฮ์

ข้อเสนอแนะแนวทางป้องกัน/แก้ไข

- ทุกฝ่าย (ครอบครัว/พ่อแม่ โต๊ะอิหม่าม โรงเรียน) ต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการแก้ไขปัญหา

กลุ่มที่ 6: (บ้านดอนขี้เหล็ก)

ความฝัน: อยากเห็นชุมชนปลอดภัยยาเสพติด มีการจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องของศาสนาอย่างต่อเนื่องมีการจัดการเรียนการสอนอัลกุรอาน มีการจัดแข่งขันกีฬาที่ถูกต้อง ตามหลักการศาสนาอิสลาม เพื่อส่งเสริมสุขภาพ มีการสร้างกลุ่มเพื่อจัดกลุ่มอาชีพ ในส่วนของครอบครัวอยากให้ทุกคนในครอบครัวมีความศรัทธาต่ออัลเลาะห์ อย่างแท้จริง มีความปรองดองไม่แตกแยก รักใคร่ ให้อภัย ชึ่งกันและกัน

ปัญหาในชุมชน

- เยาวชนติดยาเสพติด
- การแต่งกายที่ไม่เหมาะสมตามวิถีอิสลาม
- ครอบครัวแตกแยก
- เยาวชนติดเกมและ สังคมออนไลน์
- พ่อแม่ ไม่มีเวลาให้กับลูก
- เยาวชนขาดการศึกษาด้านศาสนา

ข้อเสนอแนะแนวทางป้องกัน/แก้ไข

- เริ่มจากครอบครัว โดยให้มีการอบรมในเรื่องของศาสนาและแนวทางจากอัลกุรอาน หลังจากนั้นก็จัดกลุ่มเล็กๆ ขยายผลออกไปสู่ละแวกใกล้เคียงและชุมชน

- ในการแก้ปัญหาของชุมชน ชุมชนจำเป็นต้องมีกฎระเบียบของชุมชน ซึ่งจะต้องมีการร่วมมือกันทุกฝ่ายประกอบด้วย ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ช่วยกันแก้ปัญหา โดยประชาชนที่อยู่ในชุมชนจะต้องให้ความร่วมมือ เคารพเชื่อฟังกฎระเบียบที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม

กลุ่มที่ 7: (คณะทำงานที่เลี้ยงจากสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา)

ความค้น: อยากเห็นชุมชนที่รักอิสลามโดยแท้จริง เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้อิสลามที่ปลูกฝัง/ฟื้นฟูอิสลามให้เป็นแบบอย่างของเยาวชนในชุมชน มีการช่วยเหลือและบริจาคในหนทางของอัลเลาะห์ คนในชุมชนรักความสะอาดและมีสุขอนามัยตามวิถีอิสลาม มีความสามัคคี เอื้ออาทร มีน้ำใจ ปลอดภัยเสพติด บุหรี่ และสิ่งอบายมุข ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาในสังคม และแต่งกายถูกหลักศาสนา ในส่วนของครอบครัวอยากเห็นสมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหา มีเวลาร่วมกันทำกิจกรรมในครอบครัว

ปัญหาในชุมชน

- เยาวชนติดสารเสพติด บุหรี่ การพนัน เกม และมีพฤติกรรมเชิงชั่วสาวที่ไม่เหมาะสม
- คนในชุมชนบางส่วนไม่ละหมาด ไม่ถือศีลอด ไม่ให้สลามหรือทักทายกันตามแบบอย่างอิสลาม
- คนบางส่วนอ่านกรอ่านไม่เป็น ไม่ถูกต้อง
- ไม่มีความรู้ศาสนา
- มุสลิมะห์แต่งกายรัดรูป (ไม่ถูกต้องตามหลักการ)

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

- ส่งเสริมให้คนมีความรู้ความเข้าใจ หลักการอิสลามและตระหนักถึงเป้าหมายแท้จริงของการที่อัลเลาะห์ให้เราอยู่บนหน้าแผ่นดิน เพื่ออะไร แล้วเราต้องไปไหน
- ตระหนักถึงความตายที่มายังเราตลอดเวลา
- ตระหนักถึงปัญหาตัวเองที่จะต้องถูกสอบสวน อามานะห์หรือความรับผิดชอบต่างๆ เช่น อามานะห์ต่อร่างกาย ต่อครอบครัว ต่อหน้าที่ของตน (คิดถึงความตายและการยืนต่อหน้าอัลเลาะห์ เพื่อให้ได้รับการสอบสวนสิ่งที่ตัวเองได้ประกอบไว้)

ภาคผนวก 4

ข้อบังคับ
ของ
สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา

.....

หมวดที่ 1

ความทั่วไป

- ข้อที่ 1. สมาคมนี้มีชื่อว่า สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา ย่อว่า ส.ส.ม.ส.
ชื่อภาษาอังกฤษ Songkhla Muslim Women Association ย่อว่า SKMWA
- ข้อที่ 2. เครื่องหมายของสมาคมมีลักษณะเป็นรูป

มีความหมายดังนี้

เป็นรูปสตรีมุสลิมคลุมฮิญาบ อยู่ในกรอบหลักการของอิสลาม เสมือนดอกไม้ที่มีกลิ่นหอม และมีความสวยงาม ภายนอกวงกลมชั้นแรกมีบทอาติษะที่ว่า แท้จริงมุสลิมนั้นเป็นพี่น้องกัน และภายในวงกลมชั้นแรกด้าน ล่าง มีชื่อเป็นภาษาอาหรับ ภายนอกวงกลมด้านบนมีชื่อว่า สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา ภายนอกวงกลมด้านล่างเป็นชื่อภาษาอังกฤษ Songkhla Muslim Women Association ล้อมรอบด้วยวงกลมชั้นที่สองอีก 2 เส้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความศรัทธาที่เข้มแข็งที่อยู่ในกรอบของอัลอิสลาม

- ข้อที่ 3. สำนักงานของสมาคมสตรีมุสลิมสงขลา ตั้งอยู่ที่ มัสยิดกลางประจำจังหวัดสงขลา 352 หมู่ 10 ถนนลพบุรีราเมศวร์ ตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

- ข้อที่ 4. วัตถุประสงค์ของสมาคม

- 4.1 เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งให้สมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนบทบาทสตรีมุสลิมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการสร้างสันติภาพในสังคม
- 4.2 เพื่อพัฒนาบทบาทสตรีมุสลิมในระดับชุมชนในการเป็นผู้นำการพัฒนาท้องถิ่น
- 4.3 เพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของสตรีมุสลิมตามวิถีอิสลามในการพัฒนาที่ยั่งยืน บนพื้นฐานของการยอมรับความแตกต่างระหว่างศาสนาและการลดความขัดแย้งโดยสันติวิธี
- 4.4 เพื่อส่งเสริมอาชีพให้แก่กลุ่มสตรีให้มีรายได้เพิ่มขึ้น
- 4.5 เพื่อสนับสนุนและร่วมมือกับองค์กรการกุศล และองค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์
- 4.6 เพื่อส่งเสริมระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย และไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด
- 4.7 สมาคมนี้ไม่มีการจัดตั้งโต๊ะบิลเลียด สุนุกเกอร์ และไม่เกี่ยวข้องกับการพนัน สิ่งเสพติด อบายมุขทุกชนิด

- หมายเหตุ** (1) กรณีสมาคมต้องการดำเนินการเกี่ยวกับการเมือง ให้ระบุวัตถุประสงค์แทน “ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง” ว่า “เพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ด้วยความเป็นกลางและไม่ให้การสนับสนุนด้านการเงินหรือทรัพย์สินแก่นักการเมืองหรือพรรคการเมืองใด
- (2) การแก้ไขวัตถุประสงค์ของสมาคมจะกระทำได้แต่เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้
- (2.1) เพื่อให้สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสมาคม หรือ
- (2.2) พฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปเป็นเหตุให้วัตถุประสงค์ของสมาคมนั้นมีประโยชน์น้อยหรือไม่อาจดำเนินการให้สมประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสมาคมนั้นได้ และวัตถุประสงค์ที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นใกล้ชิดกับวัตถุประสงค์เดิมของสมาคม

หมวดที่ 2

สมาชิก

- ข้อที่ 5** สมาชิกของสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา มี 2 ประเภท คือ
- 5.1 สมาชิกสามัญ ได้แก่ สตรีมุสลิมที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ จ.สงขลา
- 5.2 สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ บุคคลผู้ทรงเกียรติ หรือทรงคุณวุฒิ หรือผู้มีอุปการคุณแก่สมาคมซึ่งคณะกรรมการลงมติให้เชิญเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม
- ข้อที่ 6** สมาชิกของสมาคมสตรีมุสลิม (มุสลิมะฮ์) สงขลา จะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้
- 6.1 เป็นสตรีมุสลิม อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
- 6.2 เป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีไม่ขัดแย้งกับหลักการของ อัล-อิสลาม
- 6.3 ยอมรับเงื่อนไขและไม่เป็นโรคที่สังคมรังเกียจ
- 6.4 ไม่ต้องคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือต้องโทษจำคุก ยกเว้นความผิดฐานประมาท หรือลหุโทษ การต้องคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดในกรณีดังกล่าว จะต้องเป็นในขณะที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกหรือในระหว่างที่เป็นสมาชิกของสมาคมเท่านั้น
- ข้อที่ 7** ค่าลงทะเบียน และค่าบำรุงสมาคม
- 7.1 สมาชิกสามัญ จะต้องเสียค่าลงทะเบียนครั้งแรก 100 บาท
หรือค่าบำรุงเป็นรายปีๆ ละ 100 บาท
- 7.2 สมาชิกกิตติมศักดิ์ มิต้องเสียค่าลงทะเบียนและค่าบำรุงสมาคมแต่อย่างใดทั้งสิ้น
- ข้อที่ 8** การสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม ให้เป็นผู้ประสงค์เข้าเป็นสมาชิกของสมาคม ยื่นใบสมัครตามแบบของสมาคม ต่อเลขานุการ โดยมีสมาชิกสามัญรับรองอย่างน้อย 1 คน และให้เลขานุการติดประกาศรายชื่อผู้สมัครไว้ ณ สำนักงานของสมาคม เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน เพื่อให้สมาชิกอื่นๆ ของสมาคมจะได้คัดค้านการสมัครนั้น เมื่อครบกำหนดประกาศแล้วก็ให้เลขานุการนำใบสมัครและหนังสือคัดค้านของสมาชิก (ถ้ามี) เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุมัติว่า จะรับหรือไม่รับเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม และเมื่อคณะกรรมการพิจารณาการสมัครแล้ว ผลเป็นประการใดให้เลขานุการเป็นผู้แจ้งให้ผู้สมัครทราบโดยเร็ว
- ข้อที่ 9** ถ้าคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติให้ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก สมาชิกภาพของผู้สมัครให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้สมัครได้ลงทะเบียนเป็นสมาชิกของสมาคม
- ข้อที่ 10** สมาชิกภาพของสมาชิกกิตติมศักดิ์ ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่หนังสือตอบรับคำเชิญของผู้ที่คณะกรรมการได้พิจารณา ลงมติให้เชิญเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม ได้มาถึงยังสมาคม

ข้อที่ 11 สมาชิกภาพของสมาชิกให้สิ้นสุดด้วยเหตุดังต่อไปนี้

- 11.1 ตาย
- 11.2 ลาออก โดยยื่นหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคณะกรรมการ และคณะกรรมการได้พิจารณาอนุมัติ และสมาชิกผู้นั้นได้ชำระหนี้สินที่ยังติดค้างอยู่กับสมาคมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว
- 11.3 ขาดคุณสมบัติสมาชิก
- 11.4 ที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกหรือคณะกรรมการได้พิจารณาลงมติให้ลบชื่อออกจากทะเบียนเพราะสมาชิกผู้นั้นได้ประพฤติไม่เหมาะสมมาสู่สมาคม

ข้อที่ 12 สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

- 12.1 มีสิทธิเข้าใช้สถานที่ของสมาคมโดยเท่าเทียมกัน
- 12.2 มีสิทธิเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของสมาคมต่อคณะกรรมการ
- 12.3 มีสิทธิได้รับสวัสดิการต่างๆ ที่สมาคมได้จัดให้มีขึ้น
- 12.4 มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสมาคม
- 12.5 สมาชิกสามัญมีสิทธิในการเลือกตั้ง หรือได้รับการเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งเป็นกรรมการสมาคมและมีสิทธิออกเสียงลงมติต่างๆ ในที่ประชุมได้คนละ 1 คะแนนเสียง
- 12.6 มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบเอกสาร และบัญชีทรัพย์สินของสมาคม
- 12.7 มีสิทธิเข้าชื่อร่วมกันอย่างน้อย 1 ใน 5 ของสมาชิกสามัญทั้งหมด หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า 100 คน ทำหนังสือร้องขอต่อคณะกรรมการให้จัดประชุมใหญ่วิสามัญได้
- 12.8 มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติ และข้อบังคับของสมาคมโดยเคร่งครัด
- 12.9 มีหน้าที่ประพฤติตนให้สมกับเกียรติที่เป็นสมาชิกของสมาคม
- 12.10 มีหน้าที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ ของสมาคม
- 12.11 มีหน้าที่ร่วมกิจกรรมที่สมาคมได้จัดให้มีขึ้น
- 12.12 มีหน้าที่ช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงของสมาคมให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

หมวดที่ 3

การดำเนินการสมาคม

ข้อที่ 13 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ทำหน้าที่บริหารกิจการของสมาคม มีจำนวนอย่างน้อย 8 คน อย่างมากไม่เกิน 30 คน คณะกรรมการนี้ได้มาจากการเลือกตั้งของที่ประชุมใหญ่ของสมาคมและให้ผู้ที่ได้เลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ เลือกตั้งกันเองเป็นนายกสมาคม 1 คน และอุปนายก 4 คน สำหรับตำแหน่งกรรมการในตำแหน่งอื่นๆ ให้นายกสมาคมเป็นผู้แต่งตั้ง ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่เข้าดำรงตำแหน่งต่างๆ ของสมาคม ตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งตำแหน่งของกรรมการสมาคมมีตำแหน่งและหน้าที่โดยสังเขปดังต่อไปนี้

- 13.1 นายกสมาคม ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าในการบริหารกิจการของสมาคม คณะกรรมการของสมาคมเป็นผู้แทนสมาคมในการติดต่อกับบุคคลภายนอกและทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการ และการประชุมใหญ่ของสมาคม
- 13.2 อุปนายก ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยนายกสมาคมในการบริหารกิจการสมาคมปฏิบัติตามหน้าที่ที่นายกสมาคมได้มอบหมายและทำหน้าที่แทนนายกสมาคม เมื่อนายกสมาคมไม่อยู่หรือไม่สามารถจะปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่การทำหน้าที่แทนนายกสมาคมให้อุปนายกตามลำดับตำแหน่งเป็นผู้กระทำการแทน

- 13.3 เลขานุการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของสมาคมทั้งหมดเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ของสมาคมในการปฏิบัติกิจการของสมาคม และปฏิบัติตามคำสั่งของนายกสมาคม ตลอดจนทำหน้าที่เป็นเลขานุการในการประชุมต่างๆ ของสมาคม
  - 13.4 เภรณญิก มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินทั้งหมดของสมาคมเป็นผู้จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายบัญชีงบดุลของสมาคมและเก็บเอกสารหลักฐานต่างๆ ของสมาคมไว้เพื่อตรวจสอบ
  - 13.5 นายทะเบียน มีหน้าที่เกี่ยวกับทะเบียนสมาชิกทั้งหมดของสมาคมประสานงานกับเหรณญิกในการเรียกเก็บเงินค่าบำรุงสมาคมจากสมาชิก
  - 13.6 กรรมการตำแหน่งอื่นๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดให้มีขึ้นโดยมีจำนวนเมื่อรวมกับตำแหน่งกรรมการตามข้างต้น แล้วจะต้องไม่เกินจำนวนที่ข้อบังคับได้กำหนดไว้แต่ถ้าคณะกรรมการมิได้กำหนดตำแหน่งก็ถือว่าเป็นกรรมการกลางคณะกรรมการชุดแรก ให้ผู้เริ่มการจัดตั้งสมาคมเป็นผู้เลือกตั้ง ประกอบด้วยนายกสมาคมและกรรมการอื่นๆ ตามจำนวนที่เห็นสมควรตามข้อบังคับของสมาคม
- ข้อที่ 14** คณะกรรมการของสมาคม สามารถอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี และเมื่อคณะกรรมการอยู่ในตำแหน่งครบวาระแล้ว แต่คณะกรรมการชุดใหม่ ที่ครบกำหนดตามวาระ รักษาการไปพลางก่อน จนกว่าคณะกรรมการชุดใหม่จะได้รับอนุญาตให้จัดทะเบียนทางราชการ และเมื่อคณะกรรมการชุดใหม่ได้รับอนุญาตให้จัดทะเบียนจากทางราชการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็ให้ทำการส่งและรับมอบงานกันระหว่างคณะกรรมการชุดเก่าและคณะกรรมการชุดใหม่ให้เป็นที่เสร็จสิ้นภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการชุดใหม่ได้รับอนุญาตให้จัดทะเบียนจากทางราชการ
- ข้อที่ 15** ตำแหน่งกรรมการสมาคม ถ้าต้องว่างลงก่อนครบกำหนดตามวาระก็ให้คณะกรรมการการแต่งตั้งสมาชิกสามัญคนใดคนหนึ่งเห็นสมควรเข้าดำรงตำแหน่งแทนตำแหน่งที่ว่างลงนั้น และผู้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งได้เท่ากับวาระของผู้ที่ตนแทนเท่านั้น
- ข้อที่ 16** กรรมการอาจจะพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งมีใช่เป็นการออกตามวาระด้วยเหตุผลต่อไปนี้คือ
- 16.1 ตาย
  - 16.2 ลาออก
  - 16.3 ขาดจากสมาชิกภาพ
  - 16.4 ที่ประชุมใหญ่ลงมติให้ออกจากตำแหน่ง
- ข้อที่ 17** กรรมการที่ประสงค์จะลาออกจากตำแหน่งกรรมการให้ยื่นใบลาออกเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธาน คณะกรรมการและให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อประธานคณะกรรมการมีมติให้ออก
- ข้อที่ 18** อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
- 18.1 มีอำนาจออกระเบียบปฏิบัติต่างๆ เพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติ โดยระเบียบปฏิบัตินั้นจะต้องไม่ขัดต่อข้อบังคับฉบับนี้
  - 18.2 มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนเจ้าหน้าที่ของสมาคม
  - 18.3 มีอำนาจแต่งตั้งกรรมการที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการได้แต่กรรมการที่ปรึกษาหรือ อนุกรรมการจะสามารถอยู่ในตำแหน่งได้ไม่เกินวาระของคณะกรรมการที่แต่งตั้ง
  - 18.4 มีอำนาจเรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปี และประชุมใหญ่วิสามัญ
  - 18.5 มีอำนาจแต่งตั้งกรรมการในตำแหน่งอื่นๆ ที่ยังมีได้กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้
  - 18.6 มีอำนาจบริหารกิจการของสมาคมเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตลอดจนมีอำนาจอื่นตามที่ข้อบังคับได้กำหนดไว้

- 18.7 มีหน้าที่รับผิดชอบในกิจการทั้งหมด รวมทั้งการเงิน และทรัพย์สินทั้งหมดของสมาคม
- 18.8 มีหน้าที่จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญตามที่สมาชิกสามัญจำนวน 1 ใน 5 ของสมาชิกทั้งหมด ได้เข้าชื่อเรื่องขอให้จัดประชุมใหญ่สามัญขึ้นซึ่งการนี้จะต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญขึ้นภายใน 30 วัน นับตั้งแต่ได้รับหนังสือร้องขอ
- 18.9 มีหน้าที่จัดทำเอกสารหลักฐานต่างๆทั้งที่เกี่ยวกับการเงิน ทรัพย์สินและการดำเนินกิจการต่างๆ ของสมาคมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และสามารถจะให้สมาชิกตรวจสอบได้เมื่อสมาชิกร้องขอ
- 18.10 จัดทำบันทึกการประชุมต่างๆ ของสมาคมเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน และประสงค์ให้สมาชิกได้รับทราบ
- 18.11 มีหน้าที่อื่นๆ ตามที่ข้อบังคับได้กำหนดไว้
- ข้อที่ 19 คณะกรรมการจะต้องประชุมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ทั้งนี้เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการบริหารกิจการของสมาคม
- ข้อที่ 20 การประชุมคณะกรรมการ จะต้องมีการประชุมร่วมกันประชุม ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงจะถือว่าครบองค์ประชุม มิติของที่ประชุมคณะกรรมการ ถ้าข้อบังคับมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้ถือคะแนนเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ แต่ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ก็ให้ประธานในการประชุมเป็นผู้ชี้ขาด
- ข้อที่ 21 ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้านายกสมาคมและอุปนายกสมาคมไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ก็ให้กรรมการที่เข้าประชุมในคราวนั้นเลือกตั้งกันเองเพื่อให้กรรมการคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุมคราวนี้

หมวดที่ 4 การประชุมใหญ่

- ข้อที่ 22 การประชุมใหญ่ของสมาคมมี 2 ชนิด คือ
- 22.1 ประชุมใหญ่สามัญ
- 22.2 ประชุมใหญ่วิสามัญ
- ข้อที่ 23 คณะกรรมการจะต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ละ 1 ครั้งภายในต้นเดือน เมษายนของทุกๆ ปี
- ข้อที่ 24 การประชุมใหญ่วิสามัญ อาจจะมีขึ้นได้ก็โดยเหตุที่คณะกรรมการเห็นควรจัดให้มีขึ้น หรือเกิดขึ้นด้วยการเข้าชื่อร่วมกันของสมาชิกไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของสมาชิกสามัญทั้งหมด หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า 100 คน ทำหนังสือร้องขอต่อคณะกรรมการให้จัดให้มีขึ้น
- ข้อที่ 25 การแจ้งกำหนดนัดประชุมใหญ่ให้เลขานุการเป็นผู้แจ้งกำหนดนัดประชุมใหญ่ให้สมาชิกได้ทราบและการแจ้งจะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร โดยระบุวัน เวลา และสถานที่ให้ชัดเจน โดยจะต้องแจ้งให้สมาชิกได้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน และประกาศแจ้งกำหนดนัดประชุมไว้ ณ สำนักงานของสมาคมเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 7 วัน ก่อนถึงกำหนดการประชุมใหญ่
- ข้อที่ 26 การประชุมใหญ่สามัญประจำปี จะต้องมีการประชุมอย่างน้อยต่อไปนี้
- 26.1 แลกเปลี่ยนกิจการที่ผ่านมาในรอบปี
- 26.2 แลกเปลี่ยนบัญชีรายรับ รายจ่าย และบัญชีงบดุลของปีที่ผ่านมาให้สมาชิกได้รับทราบ
- 26.3 เลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ เมื่อครบกำหนดวาระ
- 26.4 เลือกตั้งผู้สอบบัญชี
- 26.5 เรื่องอื่นๆ ถ้ามี

- ข้อที่ 27 ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี หรือการประชุมใหญ่วิสามัญจะต้องมีสมาชิกสามัญเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของสมาชิกสามัญทั้งหมด จึงจะถือว่าครบองค์ประชุม แต่ถ้าเมื่อถึงกำหนดเวลาประชุมยังมีสมาชิกสามัญเข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม ให้พักการประชุมเป็นเวลา 30 นาที เมื่อพักการประชุมแล้ว สมาชิกสามัญเข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนเท่าใด ก็ถือว่าครบองค์ประชุม ยกเว้นถ้าเป็นการประชุมใหญ่วิสามัญที่เกิดขึ้นจากการร้องขอของสมาชิก ก็ไม่ต้องจัดประชุมใหญ่ ให้ถือว่าการประชุมเป็นอันยกเลิก
- ข้อที่ 28 การลงมติต่างๆ ในที่ประชุมใหญ่ ถ้าข้อบังคับมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้ถือคะแนนเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ แต่ถ้าคะแนนเสียงที่ลงมติดีคะแนนเสียงเท่ากัน ก็ให้ประธานในการประชุมเป็นผู้ชี้ขาด
- ข้อที่ 29 ในการประชุมใหญ่ของสมาคม ถ้านายกสมาคม และอุปนายกสมาคมไม่มาร่วมประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ก็ให้ที่ประชุมใหญ่ทำการเลือกตั้งกรรมการที่มาร่วมประชุมคนใดคนหนึ่ง ให้ทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุมครั้งนี้

หมวดที่ 5

การเงินและทรัพย์สิน

- ข้อที่ 30 การเงินและทรัพย์สินทั้งหมดให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการเงินสดของสมาคมถ้ามีให้นำฝากไว้ในธนาคารอิสลามหรือสถาบันการเงินอื่นๆ ตามที่มติประชุมคณะกรรมการสมาคมสตรีมุสลิมสงขลา
- ข้อที่ 31 การลงนามในตั๋วเงินหรือเช็คของสมาคม จะต้องมียาขื่อของนายกสมาคมหรือผู้แทนลงนามร่วมกับเหรียญหรือเลขานุการ พร้อมกับประทับตราของสมาคมจึงจะถือว่าใช้ได้
- ข้อที่ 32 ให้นายกสมาคมมีอำนาจสั่งจ่ายเงินของสมาคมได้ครั้งละไม่เกิน 20,000 บาท (สองหมื่นบาทถ้วน) ถ้าเกินกว่านั้น จะต้องได้รับอนุมัติจาก คณะกรรมการและคณะกรรมการจะอนุมัติให้จ่ายเงินได้ครั้งละไม่เกิน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) ถ้าจำเป็นจะต้องจ่ายเกินกว่านี้ต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ของสมาคม
- ข้อที่ 33 ให้เหรียญ มีอำนาจเก็บรักษาเงินสดของสมาคมได้ครั้งละไม่เกิน 5,000 บาท (ห้าพันบาทถ้วน) ถ้าเกินกว่าจำนวนนั้น จะต้องนำฝากธนาคารในบัญชีของสมาคมทันทีที่โอกาสอำนวยให้
- ข้อที่ 34 เหรียญ จะต้องทำบัญชีรายรับ รายจ่าย และบัญชีงบดุล ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ การรับหรือจ่ายเงินทุกครั้งจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ลงรายมือชื่อของนายกสมาคมหรือผู้ทำการแทนร่วมกับเหรียญหรือผู้ทำการแทน
- ข้อที่ 35 ผู้สอบบัญชี จะต้องไม่ใช้กรรมการหรือเจ้าหน้าที่ของสมาคม และจะต้องเป็นผู้สอบบัญชีที่ได้รับอนุญาต
- ข้อที่ 36 ผู้สอบบัญชี มีอำนาจหน้าที่จะเรียกเอกสารที่เกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สินจากคณะกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ของสมาคมเพื่อสอบถาม เกี่ยวกับบัญชีและทรัพย์สินของสมาคมได้
- ข้อที่ 37 คณะกรรมการจะต้องให้ความร่วมมือกับผู้สอบบัญชี เมื่อได้รับการร้องขอ

หมวดที่ 6

การเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับและการเลิกสมาคม

- ข้อที่ 38 ข้อบังคับสมาคมจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้โดยมติของที่ประชุมใหญ่เท่านั้น และองค์ประชุมใหญ่จะต้องมีสมาชิกสามัญเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกสามัญทั้งหมด มติของที่ประชุมใหญ่ในการให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับ จะต้องมียาขื่อคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของสมาชิกสามัญที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมด
- ข้อที่ 39 การเลิกสมาคม จะเลิกได้ก็โดยมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาคม ยกเว้นเป็นการเลิกเพราะเหตุของกฎหมาย มติของที่ประชุมใหญ่ที่ให้เลิกสมาคมจะต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของสมาชิกสามัญที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมด และองค์ประชุมใหญ่ ต้องไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกสามัญทั้งหมด

ข้อที่ 40 เมื่อสมาคมต้องเลิก ไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ก็ตาม ทรัพย์สินของสมาคมที่เหลืออยู่หลังจากที่ได้ชำระบัญชีเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ให้ตกเป็นของสำนักงานคณะกรรมการอิสลาม จังหวัดสงขลา

หมวดที่ 7

บทเฉพาะกาล

ข้อที่ 41 ข้อบังคับฉบับนี้นั้น ให้เริ่มใช้บังคับได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเป็นต้นไป

ข้อที่ 42 เมื่อสมาคมได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลจากทางราชการ ก็ให้ถือว่าผู้เริ่มการทั้งหมดเป็นสมาชิกสามัญ และให้กรรมการสมาคมชุดแรกอยู่ในตำแหน่งตามข้อบังคับที่ 14 นับแต่วันที่อนุญาตให้จดทะเบียน

(ลงชื่อ) ..... ผู้จัดทำข้อบังคับ

(นางกมลวรรณ หนิมสา)

นายกสมาคมสตรีมุสลิมจังหวัดสงขลา

ให้ไว้ ณ วันที่ .....

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
255 ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์: +66(0) 2642 7770

โทรสาร: +66(0) 2642 7770

E-mail: contact@owf.go.th

Website: <http://www.owf.go.th>

E-mail: thaigender@gmail.com

Website: <http://www.gender.go.th>

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย

อาคารสหประชาชาติ ชั้น 12 ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ 10200

โทรศัพท์: +66 (0) 304 9100

โทรสาร: +66 (0) 280 0556

E-mail: info.thailand@undp.org

Website: www.th.undp.org